

**UDSKRIFT
AF
ØSTRE LANDSRETS DOMBOG**

D O M

Afsagt den 4. juni 2014 af Østre Landsrets 11. afdeling
(landsdommerne Karsten Bo Knudsen, Katja Høegh og Julie Skat Rørdam (kst.)).

11. afd. nr. B-1871-11:

A

(advokat Hanne Mogensen Ziebe, prøve)

mod

Direktoratet for Kriminalforsorgen

(Kammeradvokaten v/advokat Benedicte Galbo)

Indholdsfortegnelse

Sagens anlæg og påstande	3
Sagsfremstilling	3
Forvaringsdommen	3
Afsoningsforløbet.....	5
Indgreb under afsoningen.....	10
De enkelte indgreb	35
Straffedomme mv. og tiltag med henblik på overførsel til Sikringsafdelingen	86
Tiden efter anbringelsen på Sikringsafdelingen	92
Forklaringer.....	96
Procedure.....	110
Rettens begrundelse og resultat.....	117
Ad påstand 1.....	117
Ad påstand 2.....	117
Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 3 og straffuldbyrdelsesloven	117
Bevisbyrde og rettens prøvelse.....	122
Beviser i og afgrænsning af sagen.....	123
A's personlighed og adfærd under afsoningen	126
Indsættelserne i sikringscelle.....	126
Indsættelserne i observationscelle	147
Udelukkelsen fra fællesskab.....	150
Rotationsordningen	153
Manglende eller mangelfuld efterforskning af A's klager.....	154
Magtanvendelse.....	154
Aktindsigt og begrundelse.....	155
Samlet bedømmelse af afsoningsforholdene	155
Forældelse.....	156
Sagsomkostninger	161

Sagens anlæg og påstande

Denne sag, der er anlagt ved Københavns Byret den 3. januar 2011, er ved kendelse af 30. maj 2011 henvist til behandling ved Østre Landsret i medfør af retsplejelovens § 226, stk. 1.

A har nedlagt påstand om:

- 1) Direktoratet for Kriminalforsorgen tilpligtes at anerkende, at have krænket hans rettigheder efter Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 3, og
- 2) Direktoratet for Kriminalforsorgen tilpligtes til at betale ham en godtgørelse på 120.000 kr. med tillæg af procesrente fra sagens anlæg.

Direktoratet for Kriminalforsorgen ("direktoratet") har påstået afvisning af A's påstand 1, subsidiært frifindelse, og frifindelse over for A's påstand 2.

Sagen vedrører en række indgreb mod A i form af indsættelse i sikringscelle, indsættelse i observationscelle, overførsel mellem institutioner under kriminalforsorgen, udelukkelse fra fællesskab og magtanvendelse fra fængselspersonalet i tiden fra A ved Højesterets dom af 15. marts 1999 blev idømt forvaring, og til han den 26. maj 2009 blev overført til Sikringsafdelingen på Psykiatrihospitalet Nykøbing Sjælland. Sagen vedrører herudover påstået mangelfuld efterforskning af indgrebenes berettigelse og et under hovedforhandlingen fremsat anbringende om manglende krav på aktindsigt i begrundelserne for udelukkelse fra fællesskab. A har under hovedforhandlingen meddelt, at påstandene alene vedrører de indgreb, der er foretaget fra og med indsættelsen i sikringscelle den 10. august 2003.

Det er ved indledningen af hovedforhandlingen oplyst, at A har søgt fri proces. Efter det den 26. maj 2014 oplyste er et tidligere meddelt afslag hjemvist til fornyet behandling. Der er således endnu ikke truffet afgørelse herom.

Sagsfremstilling

Forvaringsdommen

Ved Østre Landsrets dom af 18. september 1998 blev A idømt forvaring for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, § 260, nr. 1, og § 288, stk. 1, nr. 1.

Af dommen fremgår om den foretagne mentalundersøgelse på Justitsministeriets Retspsykiatriske Klinik:

”...

”Observanden er herefter ikke sindssyg, men på det foreliggende kan en begyndende sindssygelig udvikling gennem de senere år ikke med sikkerhed udelukkes. Herfor taler observandens grad af kontaktaflukkethed, hans urealistiske, paranoide fortolkningsberedskab overfor begivenheder i omverdenen, hans primitive affektforvaltning og hans voldsomt uhæmmede aggressive adfærd, hvor hans reaktioner i overensstemmelse med resultatet af den psykologiske test er præget af lav frustrationstolerance, udadprojiceren med svære karakterafvigende træk til følge med udgangspunkt i en kaotisk, permanent usamlet psykisk tilstand.

Observanden har i forbindelse med den påsigtede kriminalitet været påvirket af alkohol, uden at der er holdepunkter for at antage, at en patologisk rustilstand har foreligget. Han er normalt begavet og lider ikke af epilepsi.

Diagnostisk foreligger der formentlig en emotionelt ustabil personlighedsstruktur af borderline type med tidvis psykosenært sygdomspræg. Den diagnostiske vurdering har således ændret sig i forhold til tidligere undersøgelser, uanset at observanden fortsat fremtræder svært dyssocial.

Observanden er som følge af sin personlighedsmæssige egenart omfattet af straffelovens § 69, stk. 1. Imidlertid kan man ikke, såfremt han findes skyldig, pege på foranstaltninger, jf. straffelovens § 68, 2. pkt., som mere formålstjenlige end straf til imødegåelse af en formentlig ikke ubetydelig risiko for fremtidig ligeartet kriminalitet. Under hensyntagen til karakteren af det nu påsigtede forhold, samt under hensyntagen til hans meget svære personlighedsforstyrrelse, hvor der ikke synes at være sket en gunstig ændring fra tidligere undersøgelser, kan det således ikke afvises, at han frembyder en sådan nærliggende fare for andres liv, legeme, helbred eller frihed, at anvendelse af forvaring i stedet for fængsel ud fra lægelig betragtning må overvejes. Da observanden må antages at have behov for medikamentel behandling som følge af hans svære personlighedsforstyrrelse, samt behov for vedvarende psykiatrisk vurdering i en længere periode, skal afsoning i Anstalten ved Herstedvester anbefales”.

Desuden fremgår om Retslægerådets udtalelse:

”...at, A ikke er sindssyg og ikke kan antages at have været det på tidspunktet for det påsigtede. Han er normalt begavet og lider ikke af epilepsi.

Han var på tidspunktet for det påsigtede påvirket af alkohol, men der er ingen holdepunkter for at antage, at en såkaldt abnorm rustilstand har foreligget.

A har i alt afsonet 8 år i fængslerne. Han frembyder ikke sikre sindssygelige symptomer, men han har tidligere haft episoder af selvhenførende art, muligvis ledsaget af hallucinatoriske oplevelser. Hans tilstand er præget af ringe kontaktevne, sub-paranoid holdning (d.v.s. mistroisk holdning grænsende til det sindssygelige), samt et meget udtalt, og til tider pinagtigt, aggressivt affektpres med frygt for at miste selvkontrol. Han er tillige præget af dyssoziale træk i form af manglende hensyn til omgivelserne, tilbøjelighed til at lægge skyld på andre og kortsynet, impulsiv adfærd.

Efter Retslægerådets opfattelse lider A af en pseudopsykopatisk skizotypisk tilstand (en skizofreniform grænsetilstand uden sindssygelig intensitet). Muligheden for en senere udvikling af egentlig skizofreni kan ikke udelukkes.

A er herefter omfattet af straffelovens § 69, stk. 1, men rådet kan ikke, såfremt han findes skyldig, pege på sanktioner nævnt i samme lovs § 68, 2. pkt., som værende mere formålstjenlige end almindelig sanktion.

Rådet kan ikke afvise muligheden for, at han vedvarende udsætter andres liv, legeme, helbred eller frihed for en så nærliggende fare, at anvendelse af forvaring efter straffelovens § 70 kan komme på tale. Under alle omstændigheder vil A have behov for fortsat psykiatrisk observation og eventuel behandling, hvorfor eventuel afsoning kan anbefales gennemført i Anstalten ved Herstedvester.”

Dommen blev stadfæstet ved Højesterets dom af 15. marts 1999.

Afsoningsforløbet

Efter Østre Landsrets dom blev A den 15. januar 1999 indsat i lukket fængsel på Anstalten ved Herstedvester.

Der er en fremlagt følgende oversigt over afsoningssteder:

”15.01.99: Pågældende overføres fra Københavns Fængsler til Anstalten ved Herstedvester
Overførsel med henblik på strafafsoning efter domsafsigelse.

11.08.99: Pågældende overføres fra Anstalten ved Herstedvester til Statsfængslet i Vridsløselille
Overfald på medindsat samt truende adfærd på afdelingen (se hertil rapport vedrørende anbringelse i observationscelle af 4. august 1999 samt forhørsudskrift af 11. august 1999).

13.09.99: Pågældende overføres fra Statsfængslet i Vridsløselille til Anstalten ved Herstedvester
Efter det i sagen oplyste er der tale om en frivillig overførsel

- 23.08.00: Pågældende overføres fra Anstalten ved Herstedvester til Statsfængslet i Vridsløselille
Frivillig overførsel
- 10.07.03: Pågældende overføres fra Statsfængslet i Vridsløselille til Statsfængslet i Nyborg
Efter det oplyste overført på grund af et slagsmål på en gårdtur (se hertil ...)
- 12.08.03: Pågældende overføres fra Statsfængslet i Nvborg til Københavns Fængsler
Pågældende truer og forsøger at stikke personalet med en kniv (se hertil j.nr. ...)
- 19.08.03: Pågældende overføres fra Københavns Fængsler til Statsfængslet i Horsens
Voldsom adfærd (se hertil j.nr. ...).
- 11.11.03: Pågældende overføres fra Statsfængslet i Horsens til Anstalten ved Herstedvester
Pågældende er efter det oplyste indforstået med overførslen.
- 19.12.03: Pågældende overføres fra Anstalten ved Herstedvester til Statsfængslet i Vridsløselille
Pågældende har i tiden forud for overførslen flere gange været indsat i observations- og sikringscelle grundet voldsom adfærd (se hertil ...)
- 07.01.04: Pågældende overføres fra Statsfængslet i Vridsløselille til Anstalten ved Herstedvester
Verbalt udfald indeholdende trusler mod personalet, der medfører anbringelse i observationscelle (se hertil j.nr. ...). Pågældende overføres på baggrund af episoden til Anstalten ved Herstedvester i tre dage.
- 10.01.04: Pågældende overføres fra Anstalten ved Herstedvester til Statsfængslet i Vridsløselille
Tilbageføres til Statsfængslet i Vridsløselille efter tre dages ophold i Anstalten ved Herstedvester.
- 30.04.04: Pågældende overføres fra Statsfængslet i Vridsløselille til Anstalten ved Herstedvester
Kontraktbrud og trusler mod personalet. Dette fremgår af sagsfremstillingen i j.nr. ...
- 16.09.04: Pågældende overføres fra Anstalten ved Herstedvester til Statsfængslet i Horsens
Pågældende var forud for overførslen sikringscelle- og observationscelleanbragt i en længere periode (se hertil j.nr. ...). Det fremgår af sagen, at anstalten finder, at pågældendes situation er "fastlåst" i anstalten.

- 27.01.05: Pågældende overføres fra Statsfængslet i Horsens til Statsfængslet i Nyborg
Truende og aggressiv adfærd over for medindsatte (se hertil j.nr. ...).
- 15.04.05: Pågældende overføres fra Statsfængslet i Nyborg til Politigårdens Fængsel
Pågældende truer personalet med skårene fra et knust spejl. Overføres på baggrund heraf til Politigårdens Fængsel (se hertil j.nr. ...)
- 27.04.05: Pågældende overføres fra Politigårdens Fængsel til Statsfængslet i Nyborg
Lempelse af afsoningsforhold
- 27.07.05: Pågældende overføres fra Statsfængslet i Nyborg til Anstalten ved Herstedvester
Henvisning til rotationsordningen
- 27.07.05: Pågældende overføres fra Anstalten ved Herstedvester til Politigårdens Fængsler
Voldelig og truende adfærd, herunder trusler mod personalet (se hertil j.nr. ...).
- 09.08.05: Pågældende overføres fra Politigårdens Fængsel til Anstalten ved Herstedvester
Voldsom adfærd, herunder ødelæggelse af inventar samt forsøg på at slå og bide fængselsbetjente i forbindelse med overførsel til sikringscelle (se hertil j.nr. ...).
Forud herfor har pågældende været råbende, og Politigårdens Fængsel har i den forbindelse oplyst, at de ikke kan huse ham, når han er så højtråbende. Dette henset til at pågældendes støjende adfærd er til gene for bl.a. dommervagten.
- 06.02.06: Pågældende overføres fra Anstalten ved Herstedvester til Statsfængslet i Vridsløselille
Retur efter mentalundersøgelse på Sikringsanstalten.
- 21.03.06: Pågældende overføres fra Statsfængslet i Vridsløselille til Politigårdens Fængsel
Slår ud efter og forsøger at bide personalet i forbindelse med en visitation af indsattes celle (se hertil ...).
- 29.03.06: Pågældende overføres fra Politigårdens Fængsel til Statsfængslet i Horsens
Lempelse af afsoningsforhold.
- 07.05.06: Pågældende overføres fra Statsfængslet i Horsens til Københavns Fængsler
Overføres på grund af fremstilling i retten.
- 09.05.06: Pågældende overføres fra Københavns Fængsler til Statsfængslet i Horsens

Tilbageføres efter endt fremstilling i retten

- 05.07.06: Pågældende overføres fra Statsfængslet i Horsens til Politigårdens Fængsel
Pågældende slår en fængselsbetjent og ytrer trusler mod det øvrige personale, idet pågældende, på grund af råben og skrigen på cellen, skal anbringes i observationscelle. (se hertil j.nr. ...)
- 22.12.06: Pågældende overføres fra Politigårdens Fængsel til Statsfængslet Østjylland
Lempelse af afsoningsforhold og voldeligt udfald mod personalet, idet pågældende råber og smider med celleinventaret samtidig med, at han truer personalet. Da personalet vil anbringe ham i observationscelle, slår han én fængselsbetjent og bider en anden i benet (se hertil j.nr. ...).
- 10.05.07: Pågældende overføres fra Statsfængslet Østjylland til Københavns Fængsler
Det har ikke været muligt at finde en nærmere begrundelse for overførslen, så overførslen er formentligt sket med henvisning til rotationsordningen. Pågældende blev den 12. juni 2007 disciplinært overført fra Vestre Fængsel til Politigårdens Fængsel på grund af voldsom adfærd, idet pågældende skriger, sparker på celledøren og smider med celleinventaret (se hertil j.nr. ...).
- 12.07.07: Pågældende overføres fra Politigårdens Fængsel til Statsfængslet Østjylland
Lempelse af afsoningsforhold.
- 04.07.08: Pågældende overføres fra Statsfængslet Østjylland til Politigårdens Fængsel
Pågældende slår en fængselsbetjent flere gange i forbindelse med en påtale givet af fængselsbetjenten (se hertil j.nr. ...).
- 03.10.08: Pågældende overføres fra Politigårdens Fængsel til Statsfængslet Østjylland
Lempelse af afsoningsforhold.
- 22.01.09: Pågældende overføres fra Statsfængslet Østjylland til Politigårdens Fængsel
Pågældende overfalder sammen med en medindsat to fængselsbetjente i forbindelse med afholdelse af forhør (se hertil j.nr. ...).
- 05.03.09: Pågældende overføres fra Københavns Fængsler til Statsfængslet Østjylland
Overførsel med henblik på fremstilling i Retten i Horsens
- 06.03.09: Pågældende overføres fra Statsfængslet Østjylland til Københavns Fængsler
Retur efter fremstilling i Retten i Horsens
- 26.05.09: Pågældende overføres fra Københavns Fængsler til Sikringsanstalten

Pågældende overføres med henblik på udfærdigelse af mentalerklæring. Da mentalerklæringen er afsluttet, anbringes pågældende på Sikringsanstalten i medfør af straffuldbyrdelseslovens § 78.”

Der er enighed om, at der er sket overførsler som anført i oversigten.

I 2004 blev der ved direktoratets brev af 13. september 2004 til Anstalten ved Herstedvester samt Statsfængslerne i Horsens, Nyborg og Vridsløselille truffet beslutning om en såkaldt »rotationsordning«, der skulle indebære flytning med ca. 3 måneders mellemrum. Af brevet fremgår blandt andet:

”Under henvisning til tidligere korrespondance kan det oplyses, at direktoratet ud fra en samlet vurdering af omstændighederne vedrørende A’s afsoningsforhold har besluttet, at der etableres en rotationsordning, således at den indsatte flyttes mellem de 4 lukkede fængsler hver tredje måned.

Der vedlægges i sagens anledning skrivelse af 2. september 2004 fra overlæge G fra Anstalten ved Herstedvester, hvoraf det fremgår, at en sådan ordning skønnes at være forsvarlig.

Det er aftalt med Statsfængslet i Horsens, at A nu flyttes dertil efter nærmere aftale mellem Anstalten ved Herstedvester og Statsfængslet i Horsens. Når han har afsonet 3 måneder i Statsfængslet i Horsens skal den indsatte flyttes til Statsfængslet i Nyborg og derefter til Statsfængslet i Vridsløselille. Direktoratet går ud fra, at fængslerne selv aftaler det nærmere vedrørende den praktiske overførsel hver tredje måned.”

I det brev af 2. september 2004 fra overlæge G, der henvises til, er blandt andet anført:

”I henhold til telefonisk aftale med administrerende overlæge [Navn] kan det oplyses, at A ikke gør brug af det psykiatriske behandlingstilbud, der findes på Anstalten ved Herstedvester. Han ønsker ikke at modtage den medicinske behandling, som er foreslået, og han afviser at tale med psykiater.

Ud fra et psykiatrisk synspunkt vurderes det derfor, at A lige så godt kan afsones i et fængsel uden de behandlingstilbud, som findes i Anstalten ved Herstedvester. Da A er vurderet som ikke sindssyg, skønnes det også fuldt forsvarligt.”

I direktoratets notat af 26. januar 2012 anføres det om rotationsordningen:

”Som det fremgår af den vedlagte skrivelse af 13. september 2004 fra direktoratet til Anstalten ved Herstedvester samt til Statsfængslerne i Nyborg, Vridsløselille samt Horsens, blev det i 2004 besluttet at etablere en rotationsordning, således at der var mulighed for at flytte indsatte mellem de fire lukkede fængsler hver tredje måned.

Det fremgår af indsattes sag, at der under hans afsoning har været adskillige episoder, hvor han har optrådt truende og aggressivt samt mange episoder, hvor han har udøvet vold mod fængselspersonalet. Der foreligger utallige indberetninger af disciplinær art, udelukkelse fra fællesskab, observations- og sikringscelleanbringelse, ligesom indsatte flere gange er blevet politianmeldt for trusler og vold mod personalet.

På grund af sin aggressive og til tider voldelige adfærd har indsatte været særdeles vanskelig at rumme i Kriminalforsorgens institutioner, ligesom det forhold at han har truet og overfaldet adskillige medarbejdere i institutionerne, har påvirket institutionernes lyst og evne til at modtage ham.

På baggrund af ovenstående blev det aftalt, at indsatte skulle indgå i den ovennævnte rotationsordning. Formålet med rotationsordningen var dels at søge at hindre, at indsattes afsoningssituation og afsoningsforhold blev yderligere fastlåst, dels et velbegrunder hensyn til personalet.

Særordningen har således ligeledes været af praktisk karakter, idet hensigten var at undgå, at overførselssager skulle forelægges direktoratet som uenighedsager, såfremt det ikke var muligt for den institution, hvori pågældende opholdt sig, at finde et fængsle, der ville modtage ham.

Det fremgår af sagen, at ordningen navnlig blev administreret på den måde, at når en alvorlig episode nødvendiggjorde en overførsel af indsatte, så blev han typisk flyttet til Politigårdens Fængsel, hvorfra han efter en periode blev overført til en af de lukkede institutioner. Det fremgår videre, at det, grundet vold og trusler mod personalet m.v., flere gange viste sig nødvendigt at overføre indsatte inden tre måneder.”

I direktoratets brev af 9. august 2007 til Rigsadvokaten oplyses det om A's afsoning i fællesskab:

A har siddet i almindelig[t] fællesskab fra den 30. oktober 2002 til den 10. december 2002 i statsfængslet Vridsløselille og fra den 16. september 2004 til den 27. januar 2005 i Statsfængslet i Horsens.”

Indgreb under afsoningen

Under sagens forberedelse har direktoratet fremlagt et stort antal bilag i form af rapporter, notater mv. om magtanvendelse og indgreb over for A i den tid, han har afsonet i almindeligt fængsel. Formålet hermed har navnlig været at gøre det muligt for A's advokat at præcisere, hvilke af de indgreb, der er foretaget under afsoningen, som omfattes af påstand 1 og 2.

Der er af Kammeradvokaten, som repræsenterer direktoratet, udarbejdet følgende kronologiske oversigt over indgreb over for A:

»

DATO	Hvad	Sted	Begrundelse	Bi-lags nr.
26.06.1997 kl. 17.30 til 27.06.1997 kl. 12.35	Sikringscelle	Statsfængslet i Nyborg	For at afværge truende vold eller overvinde vold- som modstand. Overfald mod fængselsfunktio- nær.	A
01.04.1998	Retspsykiatrisk erklæring			1
11.05.1999	Forhørsudskrift: enrumsanbringel- se	Anstalten ved Herstedvester	Vold mod med- indsat, chikane- rende adfærd	AO- 1-1
09.07.1999 kl. 9.25 til 12.07.1999 kl. 10.00	Observationscelle	Anstalten ved Herstedvester	Selvbeskadigelse	AQ- 1-1
19.07.1999 kl. 19.55 til 26.07.1999 kl. 14.05	Observationscelle	Anstalten ved Herstedvester	Selvbeskadigelse	AQ- 1-2
04.08.1999 kl. 13.25 til 11.08.1999 kl. 11.40	Observationscelle	Anstalten ved Herstedvester	Vold mod med- indsat	AQ- 1-3
11.08.1999	Forhørsudskrift: bøde for upassen- de sprogbrug,	Anstalten ved Herstedvester	Enrumsanbringel- se, da A virker meget ophidset og	AO- 1-2

	overføres til Statsfængslet i Vridsløselille, anbringelse i enrum		aggressiv	
15.09.1999 kl. 10.20 til 15.09.1999 kl. 15	Observationscelle	Anstalten ved Herstedvester	Opretholde ro og sikkerhed i institutionen	AQ-1-4
15.09.1999 kl. 15 (tillæg til bilag AQ-1-4)	Sikringscelle	Anstalten ved Herstedvester	For at afværge truende vold, betvinge voldsom modstand og hindre selvmord eller selvbeskadigelse	B
15.09.1999 kl. 15 til 28.09.1999 kl. 10.30	Sikringscelle	Anstalten ved Herstedvester	For at afværge truende vold, betvinge voldsom modstand og hindre selvmord eller selvbeskadigelse	AQ-1-4
28.09.1999 kl. 10.30 til 02.12.1999	Observationscelle	Anstalten ved Herstedvester	Opretholde ro og sikkerhed i institutionen	AQ-1-5
02.06.2000	Forhørsudskrift: besiddelse af hash, enrumsanbringelse	Anstalten ved Herstedvester	Besiddelse af hash	AO-1-3
14.06.2000	Forhørsudskrift: bøde, enrumsanbringelse, rygerør konfiskeres	Anstalten ved Herstedvester	Truende adfærd over for personalet, fremstillet rygerør, besiddelse af rist til hashrygning	AO-1-4
01.08.2000	Forhørsudskrift:	Anstalten ved	Besiddelse af	AO-

	besiddelse mv. af hash og medicin, enrumsanbringelse	Herstedvester	hash mv., mistanke om vold mod medindsat, forebygge voldsom adfærd	1-7
01.08.2000	Enrumsanbringelse	Anstalten ved Herstedvester	Mistanke om besiddelse samt brug af euforiserende stoffer	AO-1-5
01.-18.08.2000	Personjournal, ugenotat ang. enrumsanbringelse og overførsel	Anstalten ved Herstedvester		AO-1-6
August 2000	Forhørsudskrift: enrumsanbringelse, politianmeldelse for vold	Anstalten ved Herstedvester	Enrumsanbringelse pga. vold mod medindsat	AO-1-8
18.08.2000	Forhørsudskrift: overførsel til Statsfængslet i Vridsløselille	Anstalten ved Herstedvester		AO-1-9
04.10.2002 kl. 15.10 til 08.10.2002 kl. 10.15	Udelukkelse fra fællesskab			AO-1-9
09.12.2002 kl. 11.05 til 09.12.2002 kl. 13.35	Observationscelle	Statsfængslet i Vridsløselille	Opretholde ro og sikkerhed i institutionen (vold mod medindsat)	AQ-1-6
09.12.2002	Midlertidig udelukkelse fra fællesskab			AO-1-10
10.07.2003 kl. 12.00 til	Udelukkelse fra fællesskab			AO-1-11

10.07.2003 kl. 12.48 (herefter overførsel til Statsfængslet i Nyborg)				
11.07.2003 kl. 13.45 til 21.07.2003 kl. 11.00	Midlertidig udelukkelse fra fællesskab	Statsfængslet i Nyborg		AO- 1-12
10.08.2003 kl. 16.45 til 12.08.2003 kl. 09.12	Sikringscelle	Statsfængslet i Nyborg	For at afværge truende vold eller overvinde voldsom modstand	AP- 1-1 (bi- lag D)
12.08.2003 kl. 09.15 til 19.08.2003 kl. 13.10	Udelukkelse fra fællesskab	Statsfængslet i Nyborg	Forebygge undvigelse, strafbar virksomhed eller voldsom adfærd - overfald på fængselsfunktionær med kniv	AO- 1-13
16.08.2003 kl. 03.48 til 16.08.2003 kl. 13.15	Observationscelle	Københavns Fængsler	Opretholde ro og sikkerhed i institutionen	AQ- 1-7
16.08.2003 kl. 13.50 til 16.08.2003 kl. 20.18	Sikringscelle	Københavns Fængsler	For at afværge truende vold eller overvinde voldsom modstand	AP- 1-2 (Bi- lag E)
18.08.2003 kl. 02.20 til 19.08.2003 kl. 13.04 (herefter	Sikringscelle	Københavns Fængsler	For at afværge truende vold eller overvinde voldsom modstand	AP- 1-3 (Bi- lag)

overført til Horsens)				F)
19.08.2003 kl. 14.00 til 11.11.2003 kl. 09.30	Udelukkelse fra fællesskab		Forebygge undvigelse, strafbar virksomhed eller voldsom adfærd - truet personalet med kniv, truende adfærd	AO- 1-14
31.08.2003 kl. 13.55 til 31.08.2003 kl. 16.47	Sikringscelle	Statsfængslet i Horsens	For at afværge truende vold eller overvinde voldsom modstand	AP- 1-4 (bilag G)
31.08.2003 kl. 16.47 til 31.08.2003 kl. 20.25	Observationscelle	Statsfængslet i Horsens	Behov for særlig observation (efter anbringelse i sikringscelle)	AQ- 1-8
21.11.2003 kl. 13.00 til 21.11.2003 kl. 13.58	Observationscelle	Anstalten ved Herstedvester	Behov for særlig observation.	AQ- 1-9
21.11.2003 kl. 13.50 til 22.11.2003 kl. 10.55	Sikringscelle	Anstalten ved Herstedvester	For at afværge truende vold eller overvinde voldsom modstand	AP- 1-5 (bilag H)
22.11.2003 kl. 10.55 til 26.11.2003 kl. 17.45	Observationscelle	Anstalten ved Herstedvester	Behov for særlig observation. Faldet så meget til ro, at det findes forsvarligt at udtage A af sikringscelle, og	AQ- 1-10

			anbringe i observationscelle. Den 26.11.2003 anbragt i sikringscelle igen pga. slagsmål med medindsat	
26.11.2003 kl. 17.45 til 27.11.2003 kl. 07.19	Sikringscelle	Anstalten ved Herstedvester	For at afværge truende vold eller overvinde voldsom modstand (vold mod medindsat)	AP-1-6 (bilag J)
27.11.2003 kl. 07.15 til 09.12.2003 kl. 18.10	Observationscelle	Anstalten ved Herstedvester	Udtaget af sikringscelle, anbragt i observationscelle. Herefter sikringscelle igen. Hensyn til orden og sikkerhed i institutionen	AQ-1-11
09.12.2003 kl. 18.10 til 10.12.2003 kl. 08.05	Sikringscelle	Anstalten ved Herstedvester	For at hindre selvmord eller anden selvbeskadigelse	AP-1-7 (bilag K)
10.12.2003 kl. 08.05 til 19.12.2003 kl. 09.25	Observationscelle	Anstalten ved Herstedvester	Behov for særlig observation. Udtaget af sikringscelle, anbragt i observationscelle.	AQ-1-12
07.01.2004 kl. 10.25 til 07.01.2004 kl.	Observationscelle	Statsfængslet i Vridsløselille	Hensyn til orden og sikkerhed i institutionen	AQ-1-13

13.50				
10.01.2004 kl. 12.00 til 30.04.2004 kl. 12.20	Udelukkelse fra fællesskab		Forebygge undvi- gelse, strafbar virksomhed eller voldsom adfærd	AO- 1-15
30.04.2004 kl. 12.35 til 03.05.2004 kl. 10.23	Sikringscelle	Anstalten ved Herstedvester	For at afværge truende vold eller overvinde vold- som modstand	AP- 1-8 (bi- lag L)
03.05.2004 kl. 10.10 til 18.05.2004 kl. 03.49	Observationscelle	Anstalten ved Herstedvester	Hensyn til orden og sikkerhed i institutionen Herefter anbragt i sikringscelle	AQ- 1-14
18.05.2004 kl. 03.40 til 18.05.2004 kl. 15.10	Sikringscelle	Anstalten ved Herstedvester	For at afværge truende vold eller overvinde vold- som modstand	AP- 1-9 (bi- lag M)
18.05.2004 kl. 15.10 til 27.08.2004 kl. 11.45	Observationscelle	Anstalten ved Herstedvester	Behov for særlig observation Herefter anbragt i sikringscelle	AQ- 1-15
27.08.2004 kl. 11.50 til 27.08.2004 kl. 17.30	Sikringscelle	Anstalten ved Herstedvester	For at afværge truende vold eller overvinde vold- som modstand	AP- 1-10 (bi- lag N)
27.08.2004 kl. 17.30 til	Observationscelle	Anstalten ved Herstedvester	Behov for særlig observation	AQ- 1-16

overførsel til Nyborg Statsfængsel)				
13.04.2005 kl. 22.10 til 15.04.2005 kl. 09.41	Sikringscelle	Statsfængslet i Nyborg	For at afværge truende vold eller overvinde voldsom modstand	AP-1-11 (bilag O)
15.04.2005 kl. 11.00 til 15.04.2005 kl. 15.45	Observationscelle	Københavns Fængsler	Behov for særlig observation. Anbragt i observationscelle ved ankomsten fra Nyborg Statsfængsel	AQ-1-17
27.04.2005 kl. 18.00 til 27.07.2005 kl. 08.25 (herefter overførsel til Anstalten ved Herstedvester)	Udelukkelse fra fællesskab		Forebygge undvigelse, strafbar virksomhed eller voldsom adfærd	AO-1-17
27.07.2005 kl. 08.45 til 27.07.2005 kl. 18.32	Sikringscelle	Anstalten ved Herstedvester	For at afværge truende vold eller overvinde voldsom modstand	AP-1-12 (bilag P)
27.07.2005 kl. 18.45 til 27.07.2005 kl. 19.30	Observationscelle	Københavns Fængsler	Behov for særlig observation. Havde været voldsom ved overførsel,	AQ-1-18

			ville derfor se A lidt an, inden han kom i almindelig celle	
01.08.2005 kl. 17.25 til 02.08.2005 kl. 14.26	Sikringscelle	Københavns Fængsler	For at afværge truende vold eller overvinde vold- som modstand	Q
02.08.2005 kl. 14.24 til 02.08.2005 kl. 15.12	Observationscelle	Københavns Fængsler	Behov for særlig observation efter udtagning af sik- ringscelle	AQ- 1-19
06.08.2005 kl. 20.40 til 09.08.2005 kl. 08.24	Sikringscelle	Københavns Fængsler	For at afværge truende vold eller overvinde vold- som modstand	AP- 1-13 (bi- lag R)
09.08.2005 kl. 09.00 til 19.08.2005 kl. 13.51	Observationscelle	Anstalten ved Herstedvester	Behov for særlig observation. Her- efter anbragt i sikringscelle	AQ- 1-20
19.08.2005 kl. 13.05 til 21.08.2005 kl. 13.05	Sikringscelle	Anstalten ved Herstedvester	For at afværge truende vold eller overvinde vold- som modstand	AP- 1-14 (bi- lag S og bilag 7)
21.08.2005 kl. 13.05 til 30.09.2005 kl. 13.50	Observationscelle	Anstalten ved Herstedvester	Hensyn til orden og sikkerhed i institutionen. Ud- taget af sikrings- celle, anbragt i observationscelle	AQ- 1-21

24.08.2005	Brev angående iværksættelse af mentalundersøgelse			AM
30.09.2005 kl. 13.40 til 05.10.2005 kl. 12.30	Sikringscelle	Anstalten ved Herstedvester	For at afværge truende vold eller overvinde voldsom modstand	AP-1-15 (bilag T)
05.10.2005 kl. 12.30 til 06.10.2005 kl. 08.18	Observationscelle	Anstalten ved Herstedvester	Hensyn til orden og sikkerhed i institutionen. Udtaget af sikringscelle, anbragt i observationscelle. Herefter til sikringsanstalten Nykøbing Sjælland	AQ-1-22
2005	Mentalundersøgelse			AL
06.02.2006 kl. 14.55 til 21.03.2006 kl. 16.09 (herefter overførsel til Københavns Fængsler)	Udelukkelse fra fællesskab		Forebygge undvigelse, strafbar virksomhed eller voldsom adfærd. Udviser grov adfærd	AO-1-18
20.02.2006	Svar på klage over magtanvendelse samt sikringscelleanbringelse			10
20.03.2006 kl.	Sikringscelle	Statsfængslet i	For at afværge	AP-

18.45 til 21.03.2006 kl. 16.00 (herefter overført til Politigårdens fængsel)		Vridsløselille	truende vold eller overvinde vold- som modstand	1-16 (bi- lag U)
21.03.2006 kl. 16.28 til 22.03.2006 kl. 10.04	Sikringscelle	Københavns Fængsler	For at afværge truende vold eller overvinde vold- som modstand	AP- 1-17 (bi- lag V)
29.03.2006 kl. 11.45 til 07.05.2006 kl. 14.15	Udelukkelse fra fællesskab	Kbh Fængsler	Udviser grov ad- færd	AO- 1-19
20.04.2006 kl. 11.25 til 20.04.2006 kl. 16.40	Observationscelle	Statsfængslet i Horsens	Behov for særlig observation. Ob- servationscelle for at forhindre selv- beskadigelse eller vold mod perso- nalet	AQ- 1-23
09.05.2006 kl. 14.00 til 05.07.2006 kl. 14.15	Udelukkelse fra fællesskab		Udviser grov ad- færd. Forebygge undvigelse, straf- bar virksomhed eller voldsom adfærd - voldelige sammenstød med medindsatte og personale	AO- 1-20
04.07.2006 kl. 18.05 til 05.07.2006 kl.	Sikringscelle	Statsfængslet i Horsens	For at afværge truende vold eller overvinde vold-	AP- 1-18 (bi-

14.15 (herefter overført til Politigårdens fængsel)			som modstand	lag X)
05-07-2006 kl. 17.15 til 05.07.2006 kl. 20.25	Observationscelle	Københavns Fængsler	Hensyn til orden og sikkerhed i institutionen. Overført fra Horsens, er aggressiv	AQ- 1-24
28.07.2006 kl. 19.55 til 30.07.2006 kl. 10.35	Sikringscelle	Københavns Fængsler	For at afværge truende vold eller overvinde voldsom modstand	AP- 1-19 (bilag Y)
30.07.2006 kl. 10.40 til 30.07.2006 kl. 17.05	Observationscelle	Københavns Fængsler	Behov for særlig observation. Tilgået observationscellen fra sikringscellen for at se, om A er klar til at overgå til egen celle	AQ- 1-25
03.08.2006 kl. 12.26 til 08.08.2006 kl. 11.00	Midlertidig udelukkelse fra fællesskab		Forebygge voldsom adfærd	AO- 1-21
11.09.2006 kl. 13.20 til 11.09.2006 kl. 14.50	Observationscelle	Københavns Fængsler	Hensyn til orden og sikkerhed på institutionen. Truende over for personalet. Herefter anbragt i sikringscelle	AQ- 1-26
11.09.2006 kl. 14.50 til	Sikringscelle	Københavns Fængsler	For at afværge truende vold eller	AP- 1-20

11.09.2006 kl. 17.13			overvinde vold- som modstand	(bi- lag Z)
20.12.2006 kl. 14.55 til 22.12.2006 kl. 09.40 (herefter overført til Hor- sens Statsfængsel)	Sikringscelle	Københavns Fængsler	For at afværge truende vold eller overvinde vold- som modstand	AP- 1-21 (bila g Æ samt bilag 9)
21.12.2006 kl. 15.36 til 22.12.2006 kl. 08.00	Midlertidig ude- lukkelse fra fæl- lesskab		Forebygge vold- som adfærd	AO- 1-22
07.01.2007 kl. 17.00 til 12.01.2007 kl. 10.00	Udelukkelse fra fællesskab		Forebygge undvi- gelse, strafbar virksomhed eller voldsom adfærd	AO- 1-23
06.02.2007	Afhøringsrapport, vold og lign. mod nogen i offentlig tjeneste			4
18.04.2007 kl. 10.00 til 25.04.2007 kl. 10.00	Udelukkelse fra fællesskab	Østjylland	Forebygge undvi- gelse, strafbar virksomhed eller voldsom adfærd (personalets sik- kerhed)	AO- 1-24
10.05.2007 kl. 12.00 til 08.06.2007 kl. 13.10	Udelukkelse fra fællesskab		Udviser grov ad- færd	AO- 1-25

12.06.2007 kl. 13.15 til 13.06.2007 kl. 16.20	Sikringscelle	Københavns Fængsler	For at afværge truende vold eller overvinde vold- som modstand	AP- 1-22 (bi- lag Ø)
13.06.2007 kl. 16.25 til 13.06.2007 kl. 17.38	Observationscelle	Københavns Fængsler	Behov for særlig observation. Efter anbringelse i sik- ringscelle, an- bringes A i obser- vationscelle. Her- efter sikringscel- le.	AQ- 1-27
13.06.2007 kl. 17.25 til 14.06.2007 kl. 14.10	Sikringscelle	Københavns Fængsler	For at hindre selvmord eller anden selvbeska- digelse	Å
13.06.2007 kl. 15.54 til 15.06.2007 kl. 09.00	Midlertidig ude- lukkelse fra fæl- lesskab		Forebygge vold- som adfærd	AO- 1-26
14.06.2007 kl. 14.15 til 14.06.2007 kl. 20.14	Observationscelle	Københavns Fængsler	Behov for særlig observation. Har været i sikrings- celle. Efter obser- vationscelle til almindelig celle.	AQ- 1-28
09.08.2007	afsoning i fælles- skab			6
05.12.2007	Besvarelse af akt- indsigts- anmodning Oversigt over,			AT (bi- lag 5)

	hvor A har afsonet og i hvilke perioder (1999-2007)			
25.02.2008	Besvarelse af aktindsigtsanmodning			AU
16.04.2008 kl. 18.35 til 21.04.2008 kl. 12.11	Sikringscelle	Statsfængslet Østjylland	For at afværge truende vold eller overvinde voldsom modstand	AP- 1-23 (bi- lag AA)
21.04.2008 kl. 12.10 til 05.05.2008 kl. 13.45	Udelukkelse fra fællesskab		Forebygge undvigelse, strafbar virksomhed eller voldsom adfærd (trusler mod personalet)	AO- 1-27
21.04.2008 kl. 12.19 til 21.04.2008 kl. 14.22	Observationscelle	Statsfængslet i Østjylland	Behov for særlig observation. Har været i sikringscelle. Efter observationscelle til almindelig celle.	AQ- 1-29
07.05.2008	Brev fra Statsfængslet Østjylland til Rigsadvokaten bilagt notat af 28. april 2008 udarbejdet af psykiatrisk konsulent			AV
03.07.2008 kl. 16.15 til	Sikringscelle	Statsfængslet Østjylland	For at afværge truende vold eller	AP- 1-24

04.07.2008 kl. 07.25 (herefter overført til Politi- gården)			overvinde vold- som modstand	(bi- lag AB)
04.07.2008 kl. 10.30 til 03.10.2008 kl. 11.30 (herefter overførsel til Statsfængslet Øst- jylland)	Udelukkelse fra fællesskab		Forebygge undvi- gelse, strafbar virksomhed eller voldsom adfærd	AO- 1-28
04.07.2008 kl. 10.15 til 04.07.2008 kl. 11.35	Sikringscelle	Københavns Fængsler	For at afværge truende vold eller overvinde vold- som modstand	AP- 1-25 (bi- lag AC)
04.07.2008 kl. 11.35 til 06.07.2008 kl. 19.03	Observationscelle	Københavns Fængsler	Behov for særlig observation. Har været i sikrings- celle. Efter obser- vationscelle til almindelig celle.	AQ- 1-30
30.07.2008 kl. 11.45 til 30.07.2008 kl. 12.15	Observationscelle	Københavns Fængsler	Hensyn til orden og sikkerhed i institutionen. Truende over for personalet. Heref- ter anbragt i sik- ringscelle	AQ- 1-31
30.07.2008 kl. 12.15 til 31.07.2008 kl. 14.15	Sikringscelle	Københavns Fængsler	For at afværge truende vold eller overvinde vold- som modstand	AP- 1-26 (bi- lag AD)

31.07.2008	Brev fra Direktoratet for Kriminalforsorgen ang. § 78- anbringelse			AW
15.08.2008 kl. 21.15 til 17.08.2008 kl. 22.11	Sikringscelle	Københavns Fængsler	For at afværge truende vold eller overvinde voldsom modstand	AP- 1-27 (bi- lag AE)
17.08.2008 kl. 22.12 til 17.08.2008 kl. 23.05	Observationscelle	Københavns Fængsler	Behov for særlig observation. Fra sikringscelle til observationscelle. Herefter almindelig celle.	AQ- 1-32
19.08.2008	Indberetning af sikringscelleanbringelse fra 15.-17.08.2008			AY
05.09.2008	Københavns Byrets kendelse af 5. september 2009 (mentalundersøgelse)			AX
08.09.2008	Brev fra Direktoratet for Kriminalforsorgen ang. § 78 anbringelse samt brev fra overlæge [Navn]			AN
08.12.2008 kl. 11.05 til 08.12.2008 kl. 15.30	Sikringscelle	Statsfængslet Østjylland	For at afværge truende vold eller overvinde voldsom modstand	AP- 1-28 (bi- lag)

				AF)
08.12.2008 kl. 15.30 til 16.12.2008 kl. 10.30	Udelukkelse fra fællesskab		Forebygge undvi- gelse, strafbar virksomhed eller voldsom adfærd. Udviser grov ad- færd	AO- 1-29
22.01.2009	Orientering ang. § 78 anbringelse			AÆ
22.01.2009 kl. 14.20 til 22.01.2009 kl. 16.50 (herefter overført til Politi- gården)	Sikringscelle	Statsfængslet Østjylland	For at afværge truende vold eller overvinde vold- som modstand	AP- 1-29
22.01.2009 kl. 19.30 til 24.01.2009 kl. 23.00	Sikringscelle	Københavns Fængsler	For at afværge truende vold eller overvinde vold- som modstand	AP- 1-30 (bila g AG samt bilag 3)
26.01.2009	Indberetninger vedr. udelukkelse fra fællesskab for perioden 04.07.2008 til 03.10.2008 taget til efterretning			AZ
23.02.2009 kl. 17.05 til 24.02.2009 kl. 14.40	Sikringscelle	Københavns Fængsler	For at afværge truende vold eller overvinde vold- som modstand	AP- 1-31 (bi- lag

				AH)
04.03.2009	Aktindsigts- anmodning fra A's advokat			8
04.03.2009 kl. 23.55 til 05.03.2009 kl. 08.25	Sikringscelle	Statsfængslet Østjylland	For at afværge truende vold eller overvinde vold- som modstand	AP- 1-32 (bi- lag AJ)
13.04.2009 kl. 19.15 til 16.04.2009 kl. 10.05	Observationscelle	Københavns Fængsler	Behov for særlig observation. Vold mod personalet. Herefter til egen celle.	AQ- 1-33
09.06.2009	Direktoratet for Kriminalforsor- gens svar på klage over magtanven- delse samt sik- ringscelleanbrin- gelse			AÅ
30.09.2009	Mentalobservati- onserklæring			2
14.10.2009	Afgørelse ang. § 78 anbringelse			BA
19.11.2009	Direktoratet for Kriminalforsor- gens svar på klage over sikringscel- leanbringelse			BB
04.05.2010	Direktoratet for Kriminalforsor- gens svar på klage over sikringscel-			BC

	leanbringelse			
19.08.2010	Brev fra Sikringsafdelingen, Nykøbing Sjælland til Justitsministeriet vedr. ansøgning om udgang til hospitalets terræn			BD
22.12.2010	Statsfængslet Østjylland, afdelingsrådsmøde ang. udgang til hospitalets terræn			BE
25.02.2011	Københavns Byret, dom			11
25.01.2012	Notat: redegørelse over overførsler			AS
26.01.2012	Notat om rotationsordning, etableret i 2004			AR

”

Der er enighed om, at det i oversigten oplyste kan lægges til grund.

Rapporter vedrørende indgreb, der ligger før sikringscelleanbringelsen den 10. august 2003, og som dermed ikke er omfattet af A's påstande og anbringender, som disse er præciseret under hovedforhandlingen, er ikke er medtaget i ekstrakten under hovedforhandlingen. I oversigten ovenfor har retten markeret de rapporter mv. før 10. august 2003, som ikke er medtaget i ekstrakten, med gråt.

Ekstrakten indeholder ikke rapporter om alle de indgreb, som fremgår af oversigten. De rapporter, som ligeledes er markeret med lysegrå ovenfor, er således ikke med. Der er ikke af A givet nogen forklaring på, hvorfor de pågældende rapporter, der ifølge bilagsnumme-

eringen i oversigten indgår blandt de bilag, som er fremlagt af direktoratet, ikke er medtaget i ekstrakten.

A har i et hjælpebilag samlet opgjort udelukkelserne fra almindeligt fællesskab til 9 år og 265 dage. Heri indgår også perioden før 10. august 2003, som ikke er omfattet af sagen. I påstandsdokumentet er udelukkelserne fra almindeligt fællesskab opgjort til 6 år og 35 dage. Denne opgørelse vedrører tiden fra den 10. december 2002 til den 26. maj 2009, og dermed også en periode før den 10. august 2003, som ikke er omfattet af sagen.

A har samlet opgjort anbringelserne i observationscelle til 301 dage 14 timer og 51 minutter, og har angivet, at der har været tale om ikke under 33 anbringelser.

A har samlet opgjort anbringelserne i sikringscelle til i alt 37 med en samlet tidsmæssig udstrækning på 42 døgn, 8 timer og 37 minutter.

Opgørelserne vedrørende anbringelser i observations- og sikringscelle vedrører hele afsoningsperioden, og omfatter dermed også anbringelser, der ligger før den periode fra den 10. august 2003, som sagen er begrænset til at vedrøre. Opgørelserne over anbringelser i observations- og sikringscelle synes også at omfatte de indgreb, hvorom der ikke er medtaget rapporter i ekstrakten.

Direktoratet har ikke nærmere bestridt sammentællingen i de nævnte opgørelser, men har anført, at der for så vidt angår en del af udelukkelsen fra almindeligt fællesskab har været adgang til såkaldt én-til-én fællesskab.

Af besvarelser af enslydende spørgsmål fra Kammeradvokaten til de fængsler, hvor A har afsonet fremgår blandt andet:

”1. Afdelingen for negativt stærke indsatte

Har A på noget tidspunkt under afsoningen været placeret på afdelingen for negativt stærke indsatte – og i givet fald, i hvilke perioder og på hvilket grundlag?”

Af besvarelsen fra Statsfængslet i Nyborg fremgår, at A har været placeret på fængslets særligt sikrede afdeling, som blandt andet er til indsatte, der er vurderet personfarlige. Afdelingen er ikke kategoriseret som en afdeling for negativt stærke indsatte.

Af besvarelsen fra Københavns Fængsler fremgår, at A under afsoningsperioderne på Politigårdens Fængsel hovedsagligt har været placeret som såkaldt kategori 1, som i brev af 28. august 2006 fra Kriminalforsorgen til Københavns Fængsler er defineret som ”Negativt stærke indsatte, herunder indsatte fra stærkeafdelingerne i de lukkede fængsler, som optræder alvorligt truende og/eller voldeligt.”

Af besvarelsen fra Anstalten ved Herstedvester fremgår, at anstalten ikke har en afdeling for negativt stærke indsatte.

Af besvarelsen fra Statsfængslet Østjylland fremgår, at A ikke har været placeret på afdeling for negativt stærkt styrende indsatte, hverken i Horsens eller i Østjylland.

”2. Adgang til TV, radio, avis og telefon

Har A under afsoningen haft adgang til TV, radio, avis og telefon, herunder da han var udelukket fra fællesskab, placeret i sikringscelle mv.?”

Af besvarelsen fra Statsfængslet i Nyborg fremgår, at A under afsoning har haft TV og radio i cellen, og at der er adgang til telefon og avis på afdelingen. Dette gælder også for indsatte, der er udelukket fra fællesskab, hvorimod A ikke har haft adgang hertil under placering i sikringscelle.

Af besvarelsen fra Københavns Fængsler fremgår, at A i perioder, hvor han har været udelukket fra fællesskab har haft adgang til TV, radio, avis samt telefon. Under ophold i observationscelle vil indsatte normalt ikke have adgang til TV og radio, men til avis og telefonering, medens indsatte under ophold i sikringscelle ikke har adgang til nogen af delene.

Af besvarelsen fra Anstalten ved Herstedvester fremgår, at A har haft adgang til avis og telefon både under udelukkelse fra fællesskab og under ophold i observationscelle, men ikke under ophold i sikringscelle. Der var på tidspunktet for A's afsoning endnu ikke installeret TV i observationscellerne, men han havde adgang til TV under udelukkelse fra fællesskab. Der er ikke adgang til TV i sikringscelle. Det bemærkes endvidere, at der blev installeret TV og playstation i den celle (I6) på afdeling I, hvor A var indsat en stor del af tiden. Cellerne I2 og I6 var ikke egentlige observationsceller, men kunne omdannes til sådanne. A var anbragt her, når hans adfærd og tilstand krævede hyppige tilsyn. Der er gjort notat herom på lige fod, som hvis han havde været anbragt i en egentlig observationscelle.

Af besvarelsen fra Statsfængslet Østjylland fremgår, at indsatte har adgang til TV, radio, avis og telefon under udelukkelse fra fællesskab. I praksis vil indsatte have adgang til avis og telefon, men ikke til TV og radio under indsættelse i observationscelle. Da en indsat i sikringscelle normalt vil være fastspændt, idet han ellers flyttes til observationscelle, er spørgsmålet om TV mv. ikke aktuelt.

”3. Besøg

Har A haft mulighed for besøg under afsoningen? – herunder, da han var udelukket fra fællesskab m.v.?”

Af besvarelsen fra Statsfængslet i Nyborg fremgår, at A var placeret på en afdeling med 6 pladser, hvortil der var knyttet 2 besøgsrum. A har således haft mulighed for at modtage besøg, også i perioder hvor han var udelukket fra fællesskab.

Af besvarelsen fra Københavns Fængsler fremgår, at A har haft adgang til besøg, også i perioder hvor han var udelukket fra fællesskab.

Af besvarelsen fra Anstalten ved Herstedvester fremgår, at A har haft adgang til besøg under alle afsoninger, herunder under anbringelse i observationscelle. Der er ikke adgang til besøg under ophold i sikringscelle, eller hvis indsattes adfærd konkret skønnes at være faretruende.

Af besvarelsen fra Statsfængslet Østjylland fremgår, at A har haft adgang til besøg, også i perioder hvor han var udelukket fra fællesskab.

”4. Kontakt med personalet

Hvilken kontakt har A haft med personalet under afsoningen – herunder i de perioder, hvor han var udelukket fra fællesskab mv.?”

Af besvarelsen fra Statsfængslet i Nyborg fremgår, at A har haft kontakt med personalet på afdelingen flere gange dagligt i forbindelse med vækning, udlevering af måltider og aflåsning til nat. Derudover har der været kontakt i det omfang A har henvendt sig til personalet eller omvendt. Kontakten angives at have været præget af A's grænsesøgende og truende adfærd overfor personalet, der bl.a. udmunder i et overfald på personalet med en tilvirket kniv.

Af besvarelsen fra Københavns Fængsler fremgår, at personalet bestræber sig på udvidet kontakt med de indsatte, der er udelukket fra fællesskab, ligesom kontakten med civile personalegrupper intensiveres i det omfang, det skønnes forsvarligt.

Af besvarelsen fra Anstalten ved Herstedvester fremgår under henvisning til det omfattende materiale i form af observations- og sikringscellerapporter samt psykiater/psykolog-journaler, at der har været en tæt og hyppig kontakt mellem A og personalet. Således har behandlerne i vidt omfang tilbudt samtaler, og man har forsøgt at rumme hans adfærd og ønsker på afdelingen bl.a. ved at lade ham tage timelange bade samt fremskaffe bøger, kryds og tværs og opgavehæfter. Det angives, at man har en stor mængde materiale vedrørende kontakten mellem A og personalet. Materialet vidner om, at både afdelingernes personale og behandlerpersonalet har søgt at forstå, rumme og hjælpe A til en så tålelig afsoning som muligt under de givne rammer og hans adfærd.

Af besvarelsen fra Statsfængslet Østjylland fremgår, at personalet er særligt opmærksomt på indsatte, der er udelukket fra fællesskab og indsatte, der som A har været det, er anbragt på det særligt sikrede afsnit. Kontakten med A har været svingende, idet den i nogle perioder var god og i andre perioder præget af hans vrangforestillinger om, at personalet aflyttede ham gennem væggene og forgiftede hans mad/medicin mv. A havde ligeledes i perioder kontakt med fængselspræsten og sygeafdelingen. Man var generelt opmærksom på så vidt muligt at lade de personalemedlemmer, der havde bedst kontakt med ham, stå for kontakten.

”5. Frivillig udelukkelse fra fællesskab

Har A været frivilligt udelukket fra fællesskab. I givet fald, i hvilke perioder og på hvilket grundlag?...”

Af samtlige besvarelser fremgår, at A ikke har været frivilligt udelukket fra fællesskab.

De enkelte indgreb

Der er fremlagt en række rapporter om anbringelser i sikringscelle og observationscelle samt om udelukkelse fra fællesskab.

For så vidt angår anbringelserne i sikringscelle har A, medmindre andet er anført nedenfor, ifølge rapporterne været fikseret med hånd- og fodremme samt mavebælte under hele an-

bringelsen. I visse tilfælde fremgår det, at der udover håndledsremme også er anvendt handsker. Af rapporterne fremgår tillige, at der forud for indsættelsen næsten hver gang er sket visitation af A og omklædning. Omklædningen har efter det under forklaringerne oplyste normalt bestået i, at eget tøj og i hvert fald alt andet tøj end undertøj aftages, og A eventuelt er blevet iført fængselsundertøj.

Af udateret forhørsudskrift fra Anstalten ved Herstedvester fremgår blandt andet:

”Forvarede skulle den 31.07.2000 mellem kl. 15.00 og 16.00 have gået ind i en medindsattes celle og sparket/slået denne i ansigtet, hvorved den medindsatte mistede bevidstheden.

...

Forvarede nægter fortsat at have udøvet vold mod den medindsatte.

...

På trods af forvaredes benægtelse finder forhørslederen det for bevist/godtgjort, at forvarede er gerningsmanden til voldsepisoden den 31.07.2000.

...

Det findes ligeledes bevist, at indsatte ved sin erkendelse har røget hash samt illegalt været i besiddelse af lægeordineret medicin, som han illegalt har samlet sammen istedet for at indtage denne ved udlevering.

...

Forvarede har derfor overtrådt bekendtgørelsen om behandling af personer, der er anbragt i forvaring § 19, stk. 2, straffelovgivningen om vold og om overtrædelse af lov om euforiserende stoffer.

Det bestemmes derfor, at den allerede iværksatte enrumsanbringelse af 02.08.2000 i medfør af enrumscirkulærets § 2, stk. 2, pkt. 2 og 4, fortsat oprettholdes.

Dette dels for at forebygge voldsom adfærd og dels da forvarede for tiden findes uegnet til fællesskab.

Det bestemmes endvidere, at anstalten indgiver politianmeldelse mod forvarede for at have begået vold mod en medindsat.”

Der er ikke oplysninger i det skriftlige materiale i sagen om, hvad der er kommet ud af den politianmeldelse, der omtales.

Af sikringscellerapport fra Statsfængslet i Nyborg om anbringelse i perioden den 10. august 2003 kl. 16:45 – 12. august 2008 kl. 9:12 (i alt 1 døgn, 16 timer og 27 minutter) fremgår:

”...

2 gange på dagens 2 tur høres der et højt brag på cellegangen Sdr. 3, uden at det kan lokaliseres hvorfra lyden kommer. Ca. 16.30 høres der et brag fra indsattes celle, og indsatte aktiverer nødopkaldet. Da døren åbnes til indsatte kommer denne farende ud af cellen med en kniv i hånden, med fråde om munden og i affekt. Personalet ser sig nødsaget til at trække sig tilbage til kontoret, og slå alarm via de bærbare radioer. Indsatte tager opstilling ved kontoret, hvor han råber og skriger efter personalet, sparker på døren til kontoret, smadrer diverse møblement på gangen, stikker med kniven i ruden til vagtburet, og viser tiltagende ophidselse. Undertegnede ankommer til Sdr. 3 via elevatoren på vestsiden, indsatte opholder sig stadig på gangen, bevæbnet med kniven, fuldstændig i affekt. Undertegnede forsøger ved samtale, at få indsatte til at lægge kniven fra sig, indsatte forholder sig herunder i ro, men springer pludselig over gelænderet og angriber undertegnede med kniven. Undertegnede ser sig nødsaget til, i nødværge, at tildele indsatte et slag på venstre overarm med mit nøglebundt i en kæde, hvilket stopper indsatte midlertidigt. I mellemtiden kommer der personale til fra trappeløbet i sydenden. Indsatte stormer mod trappen med hævet kniv, undertegnede og F.f ... hopper over gelænderet og indhenter indsatte ved trappeløbet, hvor undertegnede kommer i slagsmål med indsatte, hvorunder undertegnede tildeler indsatte et spark på kroppen og endvidere får sparket benene væk under indsatte, idet denne forsøger at stikke undertegnede med kniven. Indsatte overmandes herefter med anvendelse af greb og stav, ilægges håndjern og transporteres til sikringscellen på SA hvor han kl. 16.45 indlægges med fiksering.

...”

Af rapporten fremgår endvidere, at A frem til om eftermiddagen den 11. august 2003 under flere samtaler fremstod paranoid og blandt andet gav udtryk for, at der var tale om et komplot, der gik ud på at slå ham ihjel. Desuden fremgår det, at han periodevis lå og råbte, og at han under en samtale kl. 13:57 var utroligt skiftende i sin sindsstemning og vekslede mellem at ligge roligt og råbe op og komme med trusler. Under en afhøring foretaget af en politibetjent kl. 15:01 blev han ophidset og gav udtryk for, at personalet ville forgive ham. Han faldt til ro, da politibetjenten var gået. Han lå derefter og råbte frem til kl. 15:09. Efter at være blevet tilset af en læge kl. 15:55 faldt han i søvn og sov herefter stort set uafbrudt frem til den 12. august 2003 kl. 8:34. På det tidspunkt gav han under en samtale udtryk for, at han fortsat mente, at det var et komplot mod ham. Kl. 9:12 den 12. august 2008 blev han iført håndjern og udtaget af sikringscellen med henblik på overførsel til Københavns

Fængsler. Den sidste del af anbringelsen i sikringscelle og fiksering skyldtes ifølge rapporten, at A sov.

I rapport fra direktoratet om "Udelukkelse fra fællesskab", angives det, at der den 12. august 2003, kl. 9:15 er truffet beslutning om udelukkelse fra fællesskab og at udelukkelsen ophørte den 19. august 2003 kl. 13:10. Desuden fremgår det:

" ...

Sagens udvikling:

Indsatte blev den 12-08-03 overført som UFF, på af overfald på Ff med kniv. Der findes ikke grundlag for at foretage vurdering i dag.

Beslutning:

Fortsat udelukkelse fra fællesskab jf.:
§ 63, stk. 1, nr. 1 – for at forebygge undvigelse, strafbar virksomhed eller voldsom adfærd

Uden mulighed for samvær med medindsatte.

Begrundelse:

Intet at bemærke, 14. august 2003

..."

Det fremgår af rapport om sikringscelleanbringelse i Københavns Fængsler i perioden den 18. august 2003 kl. 2:20 – 19. august 2003 13:04 (i alt 1 døgn 10 timer og 44 minutter, heraf fikseret i bælte, håndrem og fodrem frem til kl. 18.05 den 18. august 2003, hvor han blev udtaget af fiksering og flyttet til en anden celle):

" ...

Beskrivelse af episoden:

D. d. kl. 01.55 begynder indsatte at råbe højlydt fra cellen, samtidig med at han slår og sparker på celleinventaret. Indsatte råber at vi bare kan komme, og at han ikke overgiver sig uden kamp. Assistance tilkaldes, og der gøres forsøg på at åbne døren, indsatte blokerer imidlertid døren, og derfor tilkaldes 209. Herefter beslutter 209, at indsatte skal tages med magt. Kl. 02.12 brydes døren op med skjolde, og indsatte pasificeres under voldsom modstand. Indsatte pålægges håndjern og føres over i SM02 indsatte er stadigvæk modstand. Kl. 02.20 er indsatte spændt.

..."

Det er endvidere i rapporten kl. 2:25 den 18. august 2003 noteret, at A var angst og sikker på, at personalet ville slå ham ihjel og græd. Fra kl. 2:40 lå han roligt og da han blev tilset af læge kl. 3:40 er det også noteret, at han var rolig. Kl. 4:10 råbte A. Det gjorde han også kl. 5:20, hvor han spyttede voldsomt bagefter. Ellers fremgår det af notaterne, at han lå roligt og sov i tidsrummet kl. 6:00 - 8:00. Der er på ny notat om, at A råbte "lidt ind i mellem" kl. 8:50, og om, at han råbte, at bæltet var stramt (formentlig) ca. kl. 9:10, hvilket han gentog (uden råben) kl. 9:35, og kl. 10:00, hvor han spurgte, om det kunne blive løsnet. I hele perioden frem til kl. 11:30 er der i øvrigt kun noteringer om, at A lå roligt. Kl. 11:30 meddelte han at være klar til at returnere til egen celle, men fængselsfunktionærerne vurderede ifølge notatet på dette tidspunkt, at han ikke var "klar". I tiden herefter er der notater om, at A kl. 14:20 råbte, at han ville slippes fri og kl. 14:45, at han lå og råbte. I øvrigt er der kun notater om, at han lå roligt frem til kl. 18:05 den 18. august 2003, hvor det fremgår, at fikseringen var aftaget, og at han var flyttet til SM12 samt tilset af en sygeplejerske og havde fået mad og mælk kl. 18:15. Af notaterne om observationerne af A i den celle, hvor han blev indsat uden fiksering, fremgår, at han var rolig frem til kl. 13:04 den 19. august 2003, hvor han blev afhentet til Horsens Statsfængsel.

Parterne har angivet at være enige om, at denne rapport, som er den eneste, hvorfra der under forelæggelsen er dokumenteret nærmere om forløbet af anbringelsen, er en typisk rapport.

Af rapport om udelukkelse fra fællesskab i perioden den 19. august 2003 kl. 14:00 til 11. november 2003 kl. 9:30 fremgår blandt andet:

"UGE NOTAT oprettet 26-08-2003 07:32 af [Navn], overvagtimester

Sagens udvikling:

Indsatte udviser stadig en stor grad af psykisk ubalance, taler med sig selv og ikke eksisterne personer. Taler meget om overfald dels på hans egen person dels på personalet.

Indsatte fortsætter med at tale med sig selv, mener at der er installeret aflytningsudstyr på hans celle. Indsatte blev den 31.08.03. sikringcelle anbragt efter at han havde slået ud efter en fængselsfunktionær med knytnæve

Indsatte fortsætter med at gå og småtale med sig selv. Taler ikke mere end nødvendigt med personalet og svarer stort set kun med ja eller nej. Er begyndt at benytte muligheden for gårdtur.

Indsatte virker stadigvæk psykisk ude af balance, taler med sig selv, mistror personalet for at puttet noget i hans medicin. Indsatte i bedring. Taler nu med personalet uden vragforestillinger

test

[Navn], Afdelingsleder:

Den 21.10.03. har indsatte været udelukket fra fællesskab med andre, grundet uligevægtig adfærd bla. fra Københavns fængsler og Stf. i Nyborg.

Indsatte er anbragt her af direktoratet indtil overflytning til Anstalten ved Herstedvester.

Beslutning:

Ophør af udelukkelse fra fællesskab d. 11-11-2003 09:30.

Begrundelse:

Indsatte betragtes stadig som en reel trussel mod de personer som omgås ham

Indsatte betragtes stadig som en reel trussel mod sin omgivelse

Indsatte betragtes stadig som en reel trussel mod sine omgivelser

Indsatte betragtes stadig som en reel trussel mod sine omgivelser.

Indsatte betragtes stadig som en reel trussel mod sine omgivelser

SAGENS UDVIKLING. Indsatte er i fortsat bedring. Lover under samtalen at der ikke bliver nogen problemer mellem ... og personalet. Indsatte orienteres om, at det er hensigten, at han skal overflyttes til anstalten ved Herstedvester hurtigst muligt. Indsatte er indeforstået med dette og giver igen udtryk for, at han vil have en problemfri afsoning fra nu af.

Begrundelse.

Indsatte betragtes stadig som en reel trussel mod sine omgivelser.

ej skrive

[Navn], Afdelingsleder:

Indsatte betragtes stadig som en reel trussel mod sine omgivelser.

[Navn], Afdelingsleder:

Pågøældende overflyttes til fortsat afsoning Anstalten ved Herstedvester.”

Af rapport om sikringscelleanbringelse i Statsfængslet i Horsens i perioden den 31. august 2003 kl. 13:55 – 31. august 2003 kl. 16:47 (i alt 2 timer og 52 minutter) fremgår:

”...

Beskrivelse af episoden:

Indsatte er anbragt i forvaring i 1 Øst, han er begyndt at hører stemmer og mener, at personalet kan snakke til ham gennem vægen, han vil desuden ikke følge personalets anvisninger, og vil have døren til at stå åben. Indsatte er yderst aggressiv og virker truende, han vil have en psykolog øjeblikkelig. Vi beslutter at anbringe ham i obs. cellen til nærmere observation og vi tilbyder ham en læge, hvilket han afslår. Indsatte går frivillig med over til obs. cellen, her nægter han, at tage sin halskæde af og siger, så må i gøre det, jeg går et skridt frem for at løsne halskæden, indsatte slår hurtigt ud med sin højre knyttede hånd, men rammer mig ikke. Indsatte bliver pacificeret og anbragt i sikringscellen.

...”

Af rapport om observationscelleanbringelse i Anstalten ved Herstedvester i perioden den 21. november 2003 kl. 13:00 – 21. november 2003 kl. 13:58 (i alt 58 minutter) fremgår:

” ...

Beskrivelse af episoden:

Inds. har i flere dage givet udtryk for at være forpint af stemmer, bl.a. at personalet aflytter ham, og har placeret aflytningsudstyr overalt i hans celle. Inds. bliver vurderet til daglig møde med bl.a. [Navn], [Navn], [Navn] og afdelingspersonalet, hvor det bliver besluttet at flytte inds. til observationscelle snarest muligt. Dette sker kl. 13.00 med brug af magt.

...”

Af en rapport om sikringscelleanbringelse i Anstalten ved Herstedvester i perioden den 21. november 2003 kl. 13:50 – 22. november 2003 kl. 10:55 (i alt 21 timer og 5 minutter) fremgår:

” ...

Beskrivelse af episoden:

Inds. er dd. siden observationscellen anbringelsen blevet tiltagende urolig og aggressiv i form af banken på døren og råben. Kl. 13.50 åbner personalet ind til inds. og meddeler at han skal stoppe sit råberi og banken øjeblikkeligt, og hvis ikke han retter sig efter dette, så vil konsekvensen blive at personalet ser sig nødsaget til at anbringe inds. i sikringscelle, da personalet fra tidligere episoder er bekendt med at inds er særdeles uligevægtig. Inds. ønskede ikke at medvirke til en rolig løsning, så personalet så sig derfor nødsaget til at anbringe inds. i sikringscelle.

...”

Af rapport om sikringscelleanbringelse i Anstalten ved Herstedvester i perioden den 26. november 2003 kl. 17:45 – 27. november 2003 kl. 7:19 (i alt 13 timer og 34 minutter) fremgår blandt andet:

”Beskrivelse af episoden:

dd. kl. 17.45 observerer undertegnede, at indsatte A, overfalder en medindsat [Navn] ..., i afdelingens opholdsstue. jeg ser at, indsatte A, står og slår indsatte, [Navn] ... i hovedet med begge knyttede næver. Jeg hiver A, baglæns ned på gulvet, og magtanvendelse bliver strakt anvendt. og indsatte bliver herefter anbragt i sikringscelle og fastspændt. Indsatte [Navn], forsvarer sig ved at holde begge hænder op foran ansigtet. Indsatte [Navn] tilses af sygeplejersken, hun konstaterer, at [Navn] har mange slagmærker på begge underarme, ellers intet at bemærke.”

Af noteringerne i rapporten fremgår i øvrigt, at A efter i en periode ind i mellem at have spyttet, være kommet med ukvemsord over for personalet, at have råbt, piftet og forsøgt at komme fri af remmene, faldt i søvn omkring kl. 00:00 – 00:15 den 26. – 27. november 2003. Han sov herefter stort set uafbrudt indtil kl. 7:15 den 27. november 2003, hvor han blev udtaget af sikringscellen.

Af rapport om sikringscelleanbringelse i Anstalten ved Herstedvester i perioden den 9. december 2003 kl. 18:10 – 10. december 2003 kl. 8:05 (i alt 13 timer og 55 minutter) fremgår blandt andet:

”Beskrivelse af episoden:

Dags dato i løbet af eftermiddagen, i observationscelle I6, har indsatte været særdeles højtråbende & truende pga. at han mener personalet vil putte gift i maden samt terrorisere ham på alle tænkelige måder. Personalet forsikrede gentagende gange indsatte om, at dette ikke havde noget på sig & at han skulle forholde sig roligt. Indsatte forsøger med at kommandere, true & sparke på døren. Grundet dette beslutter personalet at indsatte ikke er egnet til besøg senere på dagen, hvorefter indsatte bliver direkte truende overfor Ff. [Navn] & Ff. [Navn]. Personalet beslutter herefter at anbringe indsatte i observationscelle I2, hvor der ikke forefindes tv samt andre genstande som kunne benyttes som våben mod personalet. Indsatte beder efter en samtale med sygeplejersken, som forsøger at tale indsatte til ro, men uden held. Indsatte fortsætter løbende med at sparke på døren, true, råbe & kaste med mad samt madbakke, Ff. [Navn] observere gennem observation glasset at indsatte sidder med en spids & skarp genstand samt oprullede ærmer. Personalet beslutter da at indsatte skal overføres til sikringscelle I7, for at hindre selvbeskadigelse eller selvmord. Herefter bliver indsatte med magt overført til sikringscelle I7.”

Ifølge noteringerne i rapporten truede A med hævn og lå indimellem og råbte og hev i remmene frem til kl. 19:25 den 9. december 2003. Der er herefter ikke noteringer om aggressiv adfærd eller andet frem til det tidspunkt, hvor han blev udtaget af sikringscellen kl. 8:05 den 10. december 2003. Kl. 19:35 den 9. december 2003 fik han løsnet en armrem for at kunne tisse i en kolbe henholdsvis kl. 19:45 for at ryge. Kl. 20:05 fikseredes hånden igen. Fra dette tidspunkt og resten af anbringelsen ophørte brugen af handsker. Kl. 22:45 løsnedes venstre arm, hvorefter A faldt i søvn og sov frem til kl. 5:40 den 10. december 2003, hvor han fik en cigaret. Kl. 6:00 løsnedes hans højre hånd, hvilket skete efter at venstre hånd i stedet var blevet spændt fast.

Af rapport om udelukkelse fra fællesskab i perioden den 10. januar 2004 kl. 12 – 30. april 2004 kl. 12:20 fremgår blandt andet:

”UGE NOTAT oprettet 19-03-2004 09:28 af [Navn]

...

Beslutning:

Fortsat udelukkelse fra fællesskab, jf.:

For at forebygge undvigelse, strafbar virksomhed eller voldsom adfærd, jf. straffuldbyrdelseslovens § 63, stk. 1, nr. 1.

Uden mulighed for samvær med medindsatte.

Begrundelse:

[Navn], Fængselsfunktionær:

Indsattes adfærd har været meget svingende. Umiddelbart går det godt, men indsatte har svært ved at rumme forandringer uagtet de er et forsøg på at lempe hans forhold.

Indsatte har udtalt paranoid adfærd og mener at høre stemmer der vil gøre ham fortræd, stemmerne kan både være fremmede eller betjente.

UGE NOTAT oprettet 23-03-2004 13:53 af [Navn], Fængselsfunktionær:

...

Beslutning:

Fortsat udelukkelse fra fællesskab jf.:

For at forebygge undvigelse, strafbar virksomhed eller voldsom adfærd, jf. straffuldbyrdelseslovens § 63, stk. 1, nr. 1

Uden mulighed for samvær med medindsatte

Begrundelse:

[Navn], Fængselsfunktionær:

På enrumsmøde d.d. orienterede personalet om at indsatte opfører sig mere temperamentsfuldt for tiden. Der er ikke ændret noget ved indsattes medicin, men måske påvirker inds. moders sygdom ham meget for tiden. I forhold til sidste notat er der ændret følgende i indsattes afsoningsforhold:

Indsatte skal visiteres i eget opholdsrum eller i centralens rum og IKKE i OBS-cellen. Indsatte har tillelse til max 5 potteplanter.

Revideret notat udleveret til indsatte.

...

Beslutning:

Fortsat udelukkelse fra fællesskab jf.:

For at forebygge undvigelse, strafbar virksomhed eller voldsom adfærd, jf. straffuldbyrdelseslovens § 63, stk. 1, nr. 1

Uden mulighed for samvær med medindsatte

Begrundelse:

[Navn], Fængselsfunktionær:

Indsatte er fortsat udelukket fra fællesskab med mulighed for fælles gårdtur.

Indsatte har i de seneste 14 dage været rolig og i bedre humør. Han er så småt begyndt at deltage i den fælles gårdtur, han bl.a. spiller skak med sine medindsatte, og han udtaler at de er flinke mennesker.

Uge notat oprettet den 21-04-2004 15: 33 af [Navn] Overvagtimester

...

Beslutning:

Fortsat udelukkelse fra fællesskab jf.:
for at forebygge undvigelse, strafbar virksomhed eller voldsom adfærd, jf. straffuldbyrdelseslovens § 63, stk. 1, nr. 1

Uden mulighed for samvær med medindsatte

Begrundelse:

[Navn], Overvagtimester:

[Navn], afdelingsleder:

Ændring til mulighed for cellefællesskab er bestemt på baggrund af et positivt forløb igennem den sidste periode.

Ændringen om cellefællesskab er meddelt indsatte mundtligt og skriftligt.

[Navn], Overvagtimester:

Indsatte er fortsat udelukket fra fællesskab med mulighed for fælles gårdtur med øvrige indsatte på A1.

Fra d. 27.04.2004 er cellefællesskab med 03/288 ophørt.

Fra d. 27.04.2004 har indsatte mulighed for cellefællesskab med 03/421.

UGE NOTAT oprettet 17-05-2004 10:30 af [Navn], Fængselsfunktionær

...

Beslutning:

Ophør af udelukkelse fra fællesskab d. 30-04-2004 12.20.

Begrundelse

[Navn] Fængselsfunktionær:

P.g.a. alvorlige trusler mod personalet, skønnes det at indsatte skal overføres til Anstalten v. Herstedvester d.d.”

Af rapport om sikringscelleanbringelse i Anstalten ved Herstedvester i perioden den 30. april 2004 kl. 12:35 – 3. maj 2004 kl. 10:23 (i alt 2 døgn 21 timer og 48 minutter) fremgår blandt andet:

”Beskrivelse af episoden:

Inds. overført hertil af personale fra stfg. Vridsløselille. Indsatte havde fysisk modsat sig overførslen og var ved ankomsten stadig meget voldsom selv om han var belagt med håndjern. Yderligere havde indsatte slået to fængselsfunktionærer fra Vridsløselille stfg. i forbindelse med transporten hertil.

...

Lægens bemærkninger/resume:

[Navn] Fængselsfunktionær:

Afd. læge: [Navn]:

Tilbageflyttet akut fra SV ang. pga kontraktbrud og trusler mod personale. Kort efter ankomsten anbragt i sikringscelle.

Tilses kl. 13:35.

Indsatte er irriteret og ligeglad med tilsynet. Han siger til alle spørgsmål ”Jeg er ligeglad”.

Man kan få en finger ind under alle remme, ingen ser ud til at straffe.

Jeg har indsattes ordinerede kl. 12:00 Rivitril med. På forespørgsel om han vil ahve dem, svarer han: ”Jeg er ligeglad”. Jeg gentager spm., og han svarer ”Jeg er ligeglad”.

Jeg gentager spm., og han svarer: ”Jeg er ligeglad, du kan jo bare hælde dem i halsen på mig.” Han får dem ikke, da der på den måde kan opstå fejlsynkning.

1.5.2004

Tilser indsatte som fortsat er fikseret. Indsatte har 4 gange inden fore det forløbne døgn fremkommet med alvorlige trusler over for 4 forskellige fængselsfunktionærer. Ved samtale med undertegnede, er han fortsat anspændt og truende. I øvrigt observeres ingen fysiske gener fra fastspænding.

Indsatte må fortsat være fixeret i sikringscelle, og jeg har underrettet DFK, vicedirektør [Navn].

Adm. overlæge [Navn]”

Det er endvidere i rapporten anført, at A efter periodevist at have råbt op og truet, lå roligt mellem kl. 14:45 og kl. 19:45 den 30. april 2004, hvor han på ny lå uroligt og spyttede på væggen og kl. 20:00 og kl. 20:10 på ny råbte ukvemsord mod personalet og fremkom med trusler. Kl. 21:20 og igen kl. 21:30 blev han på ny ophidset og truende. Der er herefter lange perioder, hvor han sov frem til den 1. maj 2004 om eftermiddagen, medens han i vågne perioder jævnligt kom med skældsord, råbte eller truede, og herunder fremkom med trusler på livet kl. 2:45 og kl. 2:50 den 1. maj 2004. Ifølge et notat kl. 7:05 den 1. maj 2004 blev venstre arm på dette tidspunkt løsnet. I de efterfølgende noteringer ser det ud som brug af håndremme helt er ophørt fra dette tidspunkt. Dette stemmer dog ikke overens med senere noteringer om, at håndled blev løsnet, da A fik vand. Det er den 1. maj 2004 kl. 12:00 noteret, at han ikke ønskede at tale med en sygeplejerske, som var til stede for at tilse ham. Umiddelbart efter er det på ny noteret, at han sov frem til kl. 16:30, hvor han til overlægen sagde, at ”vi skal bare skride ud, eller kan han pisse os lige i fjæset”. Herefter er der igen en længere periode, hvor han sov kun afbrudt af ganske korte perioder, hvor han lå stille. Det er noteret, at A den 2. maj 2004 kl. 4:38 spurgte en fængselsbetjent, om den pågældende kedede sig og herefter lå stille frem til kl. 5:20, hvor han satte sig op, skreg og flåede i remmene. Kl. 6:00 – 06:10 råbte han på vand og blev truende og hidsig, hvorefter han kl.

6:20 fik en kande vand. Kl. 7:00 kaldte han en betjent for en idiot. Kl. 7:10 er det angivet, at han har fået/får spændt venstre håndled fri og løsnet højre i forbindelse med, at han har fået vand. Kl. 7:25 talte han ifølge noteringerne med sygeplejersken og kl. 7:40 bad han om noget at læse i. 15 minutter efter er det noteret, at han var faldet i søvn. Kl. 8:15 den 2. maj 2004 angives han på ny at være vågen. Bortset fra notater om, at han den 2. maj 2004 kl. 10:45 og kl. 11:00 igen råbte, er der herefter alene notater om, at A lå stille, sov, urinerede i en kolbe, røg, afslog mad, samt at han kl. 8:40 den 3. maj 2004 spurgte, hvad klokken var, og kl. 9:20 ønskede at tale med en psykiater, hvilket skete kl. 10:01. Herefter blev han udtaget af sikringscellen og fikseringen kl. 10:10 den 3. maj 2004.

Af rapport om observationscelleanbringelse i Anstalten ved Herstedvester i perioden 18. maj 2004 kl. 15:10 – 27. august 2004 kl. 11:45 (i alt 100 døgn 20 timer og 35 minutter) fremgår blandt andet:

”Beskrivelse af episoden:

Inds. er d.d. kl. 15.10 udtaget af sikringscellen og bliver derefter anbragt i observationscelle I.6.

...

28-05-2004 18:15 [Navn] Fængselsfunktionær
17.00 Inds. nægter d.d. at tage sin kl. 17.00 medicin (Risperdal). Jf. journalnotat fra d. 27-05. Har inds. lavet en aftale med psyk. G om at fortsætte med den ordinerede medicin endnu en uge. På baggrund af dette, og fra tidligere kendskab til inds. adfærd, beslutter undertegnede at nægte inds gårdtur. Dette vil blive opretholdt indtil inds. igen tager AL sin medicin, eller til der foreligger en ny skriftlig aftale med psyk. G.

...

03-06-2004 11:25 [Navn] Fængselsfunktionær
10.00. Det er d.d. på dagligt møde blevet besluttet at inds. skal tage den medicin som psyk. G anbefaler. Hvis ikke inds. indvilliger i dette, skønner personalet at der ikke kan afvikles gårdtur med inds, da personalet ikke føler sig tilstrækkeligt trygge ved situationen. Dette meddeles inds, som bliver særdeles opfarende og vred over denne beslutning. Inds. vil efterfølgende ringe til sin advokat. Dette vil blive gjort umiddelbart efter afdelingen har handlet i butik.

03-06-2004 11:31 [Navn] Fængselsfunktionær
11.00. Inds. får som aftalt lov til at ringe til sin advokat/moder/bistandsværge hvor han redegør for den nuvæ-

rende situation – Inds. lægger ikke skjul på at hvis der ikke kommer en opblødning på situationen, så vil inds. efter eget udsagn ”tænde af” inden 3 dage. Personalet bør derfor omgås inds. med største agtpågivenhed og forsigtighed.

...

04-06-2004 21:30 [Navn] Fængselsfunktionær p.p.
18.25 Vedr. telefonsamtale med bistandsværgen. Indsatte udtaler at han føler sig forfulgt og at han ikke bliver behandlet i overensstemmelse med reglerne. Inds. siger at han er bange da han tror at personalet vil udøve magt over for ham, fordi han tidligere har været voldelig over for personalet. Indsatte udtaler også at der foregår en del aflytning af de rum som inds. opholder sig i. det ved han fordi personalet snakker om de ting som han har udtalt sig om til sin advokat. Under hele samtalen er indsatte meget springende i sin tankegang og han roder alle ting sammen hvilket giver udslag i at bistandsværgen skal kontakte gud og hver mand for at gøre det synligt at den er helt galt med behandlingen af indsatte..

...

27-08-2004 14:44 [Navn] Fængselsfunktionær
11.45 Indsatte har samtale med Psykiater G under opsyn af personalet, da indsatte gradvis råber højere og hans adfærd også gradvis intensiveres, går Psykiater G ud af cellen, undertegnede forsøger at tale indsatte til ro, men han springer truende op fra sengen og hen imod Ff. [Navn]. Herefter bliver indsatte passifiseret og anbragt i sikringscelle I-7. ...”

Det fremgår endvidere af noteringerne i rapporten, at A var på gårdture, dog ikke i en periode fra den 28. maj 2004 – 24. juni 2004. Det fremgår, jf. ovennævnte notater, at nægtelsen af gårdture skyldtes, at A nægtede at indtage sin medicin. Fængselspersonalet fandt det på den baggrund ikke sikkerhedsmæssigt forsvarligt at lade ham gå på gårdtur. Ifølge rapporten havde han adgang til at gå til købmanden og handle på egen hånd. Adgangen hertil blev imidlertid inddraget den 22. juli 2004 som følge af A's grænsesøgende adfærd. Herefter blev han i stedet tilbudt at bestille varer. Det er noteret, at han under opholdet havde besøg af præsten, psykiater G, sin bistandsværgen samt sin mor og far, og at han havde adgang til fjernsyn og playstation samt til at telefonere. Der er i hele forløbet noteringer om dage, hvor A var aggressiv i sin tiltale til fængselspersonalet og grænsesøgende. Den 27. august 2004 kl. 11:45 blev A, jf. ovennævnte notat, overført til sikringscelle som følge af paranoid og truende adfærd.

Af rapport om sikringscelleanbringelse i Anstalten ved Herstedvester i perioden 27. august 2004 kl. 11.50 – 27. august 2004 kl. 17:30 (i alt 5 timer og 40 minutter) fremgår blandt andet:

”Beskrivelse af episoden:

Dags dato ca. kl. 11.00, fik indsatte lov til at ringe til sin advokat samt moder. Indsatte virker paranoid, da han selv efter flere gange fortsat var i tvivl om, at han talte med de rigtige ansatte på kontoret. Han gav udtryk for at der var nogen som udgav sig for at være ansat på advokatkontoret. Umiddelbart efter ringede han til sin stedfader [Navn] og bad [Navn] om at kontakte advokatkontoret, pga. af sin tvivl. Derefter ringede han til sin Moder [Navn] og talte kort med hende, hvorefter han lagde røret på, for at ringe op igen med det samme, da han var i tvivl om at hun virkelig var hans Moder. Da indsatte lagde røret på, var han stadig overbevist om at han ikke har talt med sin Moder & gik røstet samt anspændt retur til observationscellen.

Efterfølgende var personalet bekymret for indsattes sindstilstand og tilkaldte Psykiater [Navn], som ankom umiddelbart efter. Hun talte med indsatte på cellen, indsatte blev gradvist mere ophidset under samtalen. I det Psykiateren fortrak sig fra cellen, råbte indsatte flere gange ”det var ikke min Mor, jeg talte med”. Personalet forsøgte ved samtale at berolige indsatte, men indsatte sprang pludseligt voldsomt op fra sengen og gjorde med knyttede næver, truende udfald mod personalet.”

Af rapporten fremgår endvidere, at A faldt relativt hurtigt til ro, men kl. 15:20 gav udtryk for en forestilling om, at fængslet omstillede hans samtaler, så han ikke kunne komme i kontakt med sin mor, selvom han ringede til det rigtige nummer. Kl. 16:00 fik A løsnet handsker og håndledsremme, så han kunne ryge, og det blev aftalt, at man, hvis han stadig var rolig ved 18-tiden, ville tage ham ud af cellen. Han blev udtaget kl. 17:30.

Af rapport om sikringscelleanbringelse i Københavns Fængsler i perioden 6. august 2005 kl. 20:40 – 9. august 2005 kl. 8:24 (i alt 2 døgn 11 timer og 44 minutter) fremgår blandt andet:

”Beskrivelse af episoden:

D.d. kl. 20.30 2688 [Navn] åbner døren til indsattes celle da han har ringet på. Indsatte sparker sit affald ud på gangen og råber skældsord af personalet. 2688 [Navn] sparker indsattes affald tilbage på indsattes celle og lukker døren, da indsatte er meget ophidset. Indsatte begynder herefter at sparke voldsomt på døren og smadre sit inventar (det lyder som om der er glas der bliver knust). 20.40 personalet er iført indsats udstyr og åbner døren til indsattes. Indsatte bliver pacifiseret under voldsom modstand der bliver brugt stav på ben, arme samt overkrop. Indsatte bliver herefter ført til sikringscellen, hvor han stadig

gør voldsom modstand. Indsatte får hårdt fat i 2679 [Navn] s overarm på vej mod elevatoren og 2679 [Navn] bliver nød til at frigøre sig ved brug af slag med knytnæve på indsatte højre skulder.

Indsatte bliver herefter ført til sikringscellen og spændt.

...

Lægens bemærkninger/resume:

[Navn], Læge:

Tilset i sikringscelle kl. ca. 21.40. Ligger spændt i bælte og remme. Bæltet samt remme på ve. hånd og hø. fod ligge for stramt, anbef. løsnet. Der ses adskillige hudafskrabninger samt røde mærker forskellige steder på kroppen og ekstremiteter.

Ingen tegn til alvorlig kropsskade. Pt. er anspændt, vredladende og aggressiv over for personale. Ingen manifesterede psyk. tegn.

[Navn], Fængselspsygepl.:

Tilset. Skal lade vandet, men kan ikke. Råber op om dårlig behandling og han vil tale med ovm og læge igen, som lige er gået.”

Af rapporten fremgår endvidere af et afsluttende notat, at fikseringen med mavebælte, håndrem og fodremme er opretholdt under hele anbringelsen, selvom det efter rubrikken om ”Fiksering” ser ud, som om fikseringen er ophørt midt på dagen den 8. august 2005. Der er noteringer om trusler mod personalet og forsøg på at komme fri af fikseringen samt skældsord frem til kl. 23:45 den 6. august 2005. Herefter er der et notat om, at A gav en fængselsbetjent ”fingeren” kl. 01:15 den 7. august 2005. Fra kl. 3:00 råbte A på ny op, kom med trusler kl. 3:30 og spyttede efter observationsglasset, da en fængselsbetjent så til ham kl. 3:45. A lå, bortset fra spytten mod observationsruden efter at have fået afslag på kontakt til bistandsværge kl. 9:40, ifølge noteringerne herefter roligt frem til kl. 13:25 den 7. august 2005, hvor en fængselsfunktionær havde en samtale med ham og spurgte, om han var faldet så meget til ro, at han kunne føres til en observationscelle. Ifølge det noterede ”ønskede A ikke at deltage i vores forslag, han stillede derimod en række modkrav. Personalet enedes om, at det ikke ville være løsningen at ophæve indsatte fiksering”. A råbte herefter kl. 13:30, at hvis hans krav ikke blev imødekommet ”kan vi ligeså godt trække stavene”. Kl. 13:40 ringede A og gentog sine krav, som efter det noterede var at telefonere og få tobak. Han blev oplyst om, at han hverken ville få lov at telefonere eller få tilbudt cigaretter, ”så længe han er fikseret og i så negativt humør”. Der er umiddelbart herefter et notat om en samtale, hvorunder fængselsbetjenten meddelte A, at han hverken ville få telefon eller cigaretter ved tilbageførsel til observationscellen, hvorefter A meddelte, at så kunne han ”jo ligeså godt blive liggende”. Der er, bortset fra et notat om råben og støj kl. 16:15 og et notat kl. 19:45, om at han råbte og kaldte en betjent for ”en drengerøv”, ingen noteringer om aggressiv adfærd fra A’s side i tiden herefter. Kl. 19:35 den 7. august 2005

blev hans anmodning om at blive tilset af en læge efter drøftelse med det lægefaglige personale på Vestre Fængsel afslået under henvisning til, at han ikke ville oplyse, hvad formålet var. Kl. 21:30 og kl. 23:30 råbte han efter en betjent. Kl. 4:15 den 8. august 2005 spurgte A igen efter en læge, men henvistes til at tale med "[Navn]". Kl. 8:20 råbte han ind i mellem. Kl. 9:45 er der notat om, at overvagtmasteren, som var tilkaldt efter anmodning fra A, havde talt med denne, samt at A afslog et tilbud om vand. Der er noteringer om forsøg på at tisse i en kolbe samt om tilsyn af sygeplejerske i løbet af formiddagen og midt på dagen den 8. august samt om tilsyn af læge og sygeplejerske kl. 13:50. Kl. 14:06 fik han medicin mod smerter og afslag på at blive vasket. Kl. 14:25 blev der efter konsultation med sygeplejersken på ny givet afslag herpå. Noteringerne fortsætter løbende frem til A blev udtaget af sikringscellen den 9. august 2005 kl. 8:24.

Af rapport om sikringscelleanbringelse i Anstalten ved Herstedvester i perioden 19. august 2005 kl. 13:05 – 21. august 2005 kl. 13:05 (i alt 2 døgn) fremgår blandt andet:

”Beskrivelse af episoden:

Inds. er d.d. i forhør v/Overvagtmaster [Navn]. Dette er som følge af en rapport udfærdiget af Ff. [Navn] ... vedr. trusler, truende adfærd og racistiske tilråb på hans person. Under dette forhør bliver inds informeret om at den slags trusler fremover vil resultere i at inds. vil blive flyttet retur til celle I.5. På trods af dette fortsætter disse trusler efter at forhører er bragt til ophør, og personalet har forladt cellen. Konklusionen bliver herefter at inds. skal flyttes tilbage til celle I.5, da han ikke har efterkommet retningslinierne for at bo på celle I.6, og dermed mister disse privilegier.

Indsatsleder Ff. B ... [vidne i sagen] som d.d. forretter tjeneste på Vk bliver herefter kaldt op på afd. HI. og sat ind i situationen.

Efter samråd med personalet på afd. HI bliver det besluttet at der vil blive anvendt gas mod inds. hvis ikke han efterkommer personalets krav om at flytte på celle I.5. stille og roligt. Dette sker som følge af kendskab til inds. farlighed (se diverse rapporter).

Inds. bliver efterfølgende kl. 12.55 informeret om det kommende forløb hvis ikke inds. stille og roligt følger med på celle I.5. svaret på det bliver at ”jeg skal ikke en skid. I kan bare give mig tåregas. I bliver politianmeldt hele bundet, dette er tortur”

Det bliver herefter besluttet at der vil blive brugt gas mod inds.

Inds. bliver kl. 12.57. advaret om at nu vil der blive brugt gas mod inds. Dette har ingen effekt mod inds, og første gang gas bliver herefter sprøjtet ind. Inds. bliver herefter beordret til at lægge sig ned. dette efterkommer inds. ikke, og der bliver på ny lagt gas ind på cellen. Da der efterhånden er blevet sprøjtet meget gas ind til inds uden den helt store effekt, beslutter undertegnede (Ff. B [vidne i sagen]) pga. inds. helbred, at det ikke findes forsvarligt at sprøjte yderligere gas ind på cellen og beordrer derefter personalet til at trænge ind på cellen og udtage inds. med henblik på sikringscelleanbringelse. Inds. bliver herefter anbragt i sikringscelle I.7.

...

Lægens bemærkninger/resume:

[Navn], Fængselsfunktionær:

Afd.Læge: [Navn]

19.08.05 kl. 13.30: tilsyn pga. sikringscelleanbringelse efter gasanvendelse. Indsatte ligger roligt på lejet, han ligger delvist på ve. side. Det forårsager et uhensigtsmæssigt tryk af remme ved ve. håndled. Dette klager indsatte over. I løbet af sekunder hidser indsatte sig voldsomt op og bliver verbalt truende. Han vil have, at jeg kontakter hans bistandsværge, advokat m.v., men jeg oplyser ham om, at det ikke er min opgave. Jeg er der for at undersøge, om han er kommet noget til under magtanvendelsen/sikringscelleanbringelsen. Herefter snærer alle remme, og alt er galt.

Objektivt er yderste rem ved høj. håndled stram, og den løsnes. Ved øvrige remme incl. mavebæltet er der god plads til min finger indenfor remmen. Indsattes åndedræt og kredsløb skønnes ikke at være påvirket af gasanvendelsen. Han kan råbe og skrigesom tidligere. Talen er ikke sløret. Indsattes tilstand skønnes ikke velegnet til nærmere undersøgelse. Der ses ingen friske mærker på huden.

[Navn], Fængselsfunktionær:

Tilset d. 20/8-05 kl. 12.55. af læge [Navn]

Indsatte tilses i sikringscelle hvor han har været fikseret med bælte, 2 handsker, hånd og fordremme.

Obj: handsker, bælte og remme efterses og er anlagt fuldt forsvarligt. Indsatte trækker vejret naturligt.

Psykisk er han noget opåkkørt, mener sig uretfærdigt behandlet. Der ses ikke tegn på psykose, men altså svær affekt.

[Navn], Fængselsfunktionær:

Tilses 20/8-05 kl. 2030 pga. mavesmerter.

Har ikke spist og drukket i et døgn ej heller ladet vandet selvom han er tilbudt kolbe.

Obj. ondt over urinblæren, der er blæredæmpning til 1 finger under navlen.

Indsatte kan ikke lade vandet siddende, men efter han er løsnet og kan stå op kvitterer han 800 ml klar urin. Indsatte spiser og drikker efterfølgende.

Indsatte skal holde pause med tbl.phenergan som kan give urinretention.

Rivotril kan anvendes.

Bælte og 4 remme genanlægges og kontrolleres

[Navn], læge”

Af rapporten fremgår endvidere, at A frem til den 21. august 2005 om morgenen med jævne mellemrum fremkom med aggressive udtalelser og alvorlige trusler mod fængselspersonalet. Kl. 7:30 den 21. august 2005 fik han løsnet armremmene. Da han senere om morgenen kl. 8:20 meddelte, at han intet kunne huske og at der ikke var ”mere ballade med ham”, fik han at vide, at det afhang af hans adfærd i løbet af morgenen, om han ville blive flyttet. Han blev herefter udtaget af sikringscellen kl. 13:05.

Advokat Claus Bonneze indgav på vegne A administrativ klage til direktoratet over indgrebet, herunder anvendelsen af gas. Direktoratet meddelte i en afgørelse af 20. februar 2006, at man anså anvendelsen af tåregas for berettiget, at sikringscelleanbringelsen ikke havde varet længere end nødvendigt, og at der ikke var krav på erstatning.

Advokat Claus Bonneze indgav herefter på vegne A klage og anmodning om erstatning efter reglerne i straffuldbyrdelseslovens §§ 106-107, jf. retsplejelovens kapitel 93 a, til anklagemyndigheden. Ved Rigsadvokatens realitetsafgørelse af 16. juli 2007 blev statsadvokatens afslag på klage over og afslag på erstatning for indsættelse i sikringscelle og brug af gas stadfæstet. Af afgørelsen fremgår, at erstatningssøgende i medfør af retsplejelovens § 1018 f, stk. 1, kan begære sagen indbragt for retten.

A anmodede herefter om, at sagen blev indbragt for retten i medfør af den pågældende bestemmelse. Ved Glostrup Rets dom af 22. marts 2013 blev sagen i overensstemmelse med anklagemyndighedens påstand afvist med følgende begrundelse:

”Krav om erstatning i anledning af indgreb under fuldbyrdelse af straf er reguleret i straffuldbyrdelseslovens kapitel 20. Efter straffuldbyrdelseslovens §§ 106 -107 har en indsat ret til erstatning for uforskyldte indgreb efter reglerne i retsplejelovens § 1018 a i en række nærmere angivne situationer.

Det er ubestridt, at de under sagen omhandlede indgreb efter deres art er omfattet af straffuldbyrdelseslovens §§ 106-107.

Det følger af straffuldbyrdelseslovens § 109, at afgørelse vedrørende krav om erstatning for uforskyldte indgreb under fuldbyrdelse af straf træffes af Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgen.

Efter straffuldbyrdelseslovens § 112 kan visse nærmere opregnede endelige administrative afgørelser kræves indbragt til prøvelse for retten. Bestemmelserne i straffuldbyrdelseslovens §§ 113-123 regulerer nærmere procesmåden m.v. i forhold til de afgørelser, der i medfør af § 112 kan kræves indbragt for retten.

Det er ubestridt, at de under sagen omhandlede indgreb ikke er omfattet af opregningen i § 112, og at opregningen er udtømmende.

Spørgsmålet er herefter, om de rejste krav om erstatning for indgreb under fuldbyrdelse af straf kan indbringes for domstolene i medfør af retsplejelovens kapitel 93 a, herunder navnlig bestemmelserne i retsplejelovens §§ 1018 e-1018 f, eller alene kan indbringes for domstolene i medfør af grundlovens § 63.

Det fremgår både af Statsadvokaten for Nordsjælland og Københavns Vestegns afslag på erstatning af 20. februar 2007 og af Rigsadvokatens afgørelse af 16. juli 2007, at man har opfattet A's anmodning om at få sine krav om erstatning indbragt for retten i medfør af reglerne i retsplejelovens § 93 a som en begæring om at behandle erstatningskravet i medfør af retsplejelovens § 1018 h. Der blev i den forbindelse henvist til, at det i forarbejderne til straffuldbyrdelsesloven var forudsat, at en indsat kunne forlange erstatningskrav vedrørende indgreb under straffuldbyrdelsen, der blev rejst på grundlag af dansk rets almindelige erstatningsregler, behandlet efter de processuelle regler i retsplejelovens kapitel 93 a, jf. § 1018 h.

I forbindelse med behandlingen af lovforslag L 9 af 9. november 2011 til lov om ændring af straffuldbyrdelsesloven og retsafgiftsloven (Revision af straffuldbyrdelsesloven mv.), der blev vedtaget som lov nr. 113 af 3. februar 2012, anførte Justitsministeriet om kompetencespørgsmålet og adgang til domstolsprøvelse, jf. de almindelige bemærkninger pkt. 3.11,2, blandt andet følgende:

Det er Justitsministeriets opfattelse, at straffuldbyrdelseslovens § 112, nr. 9, endeligt gør op med, hvilke erstatningskrav som følge af indgreb under straffuldbyrdelsen der skal være genstand for en særlig let adgang til domstolsprøvelse. De erstatningskrav, der ikke er omfattet af § 112, nr. 9, kan således alene indbringes for domstolene i medfør af grundlovens § 63. Det er desuden Justitsministeriets opfattelse, at den administrative afgørelse af spørgsmål om erstatning for uforskyldte indgreb under straffuldbyrdelsen – uanset om indgrebet alder inden for eller uden for straffuldbyrdelseslovens § 112, nr. 9 – skal afgøres af kriminalforsorgen, jf. straffuldbyrdelseslovens § 109, og ikke tillige kan afgøres af anklagemyndigheden, jf. retsplejelovens § 1018 e.
(...)

I overensstemmelse hermed forudsættes det med det ovenfor anførte, at krav om erstatning for uberettigede indgreb under straffuldbyrdelsen ikke kan behandles efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 a. Justitsministeriet finder ikke, at der er behov for særlige regler om let adgang til domstolsprøvelse for sådanne krav. Krav, der ikke er omfattet af straffuldbyrdelseslovens § 112, vil derfor alene kunne indbringes for domstolene i medfør af grundlovens § 63.”

Efter ordlyden af bestemmelsen i retsplejelovens § 1018 h er det alene ”Erstatningskrav ... i anledning af strafferetlig forfølgning”, der på begæring kan behandles efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 a.

De af denne sag omfattede erstatningskrav kan ikke anses for rejst i anledning af strafferetlig forfølgning, men er derimod rejst på grundlag af indgreb under – den efterfølgende – straffuldbyrdelse. Herefter og henset til Justitsministeriets bemærkninger til lovforslag L 9 af 9. november 2011 finder retten, at der ikke er i retsplejelovens § 1018 h er hjemmel til at behandle de under sagen rejste erstatningskrav efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 a.

A har under denne sag gjort gældende, at det følger direkte af henvisningen til retsplejelovens § 1018 a i straffuldbyrdelseslovens §§ 106-107, at der er hjemmel til at behandle de rejste erstatningskrav efter reglerne i retsplejelovens ka-

pitel 93 a, uanset om de støttes på dansk rets almindelige erstatningsregler eller ej.

Retten finder, at henvisningen til den objektive og materielle erstatningsregel i retsplejelovens § 1018 a ikke samtidig er en henvisning til de processuelle regler i retsplejelovens §§ 1018 e - 1018 f, da dette i givet fald ville være i modstrid med den udtømmende opremsning i straffuldbyrdslovens § 112 af, hvilke afgørelser og indgreb, der efter straffuldbyrdsloven kan indbringes for domstolene efter reglerne i straffuldbyrdslovens §§ 113-123. Retten bemærker i den forbindelse, at der i straffuldbyrdslovens § 112, nr. 9, henvises til erstatning efter § 106 i visse specifikt anførte tilfælde.

Retten finder endvidere ikke grundlag for at antage, at en adgang til domstolsprøvelse af erstatningskrav som de i sagen foreliggende alene på grundlag af grundlovens § 63 og ikke tillige efter retsplejelovens kapitel 93 a, vil være i strid med EMRK artikel 3.”

A ankede dommen til Østre Landsret. Anken blev hævet den 19. februar 2014, jf. rettens retsbog af samme dato.

Af rapport om observationscelleanbringelse i Anstalten ved Herstedvester i perioden 21. august 2005 kl. 13:05 – 30. september 2005 kl. 13:50 (i alt 40 døgn og 45 minutter) fremgår blandt andet:

”**Beslutning om ophør truffet af:** [Navn]

Beskrivelse af episoden:

Inds. er d.d. kl. 13.05 udtaget af sikringscelle, og anbragt i observationscelle I.5.”

Af rapporten fremgår endvidere, at A havde adgang til gårdture. Det fremgår endvidere, at han kunne ringe til sin bistandsværgе m.fl. og havde adgang til besøg, herunder af præsten og sin far. Han kunne endvidere bestille varer hos købmanden, se fjernsyn og få blade.

Af rapport om sikringscelleanbringelse i Anstalten ved Herstedvester i perioden 30. september 2005 kl. 13:40 – 5. oktober 2005 kl. 12:30 (i alt 4 døgn 22 timer og 50 minutter) fremgår blandt andet:

”**Beskrivelse af episoden:**

Inds. er d.d. sikringscelleanbragt. Dette sker efter samtale med Psyk. [Navn], hvor inds til sidst i samtalen fremkommer med særdeles alvorlige trusler imod ff. [Navn] og hans familie (se særskildt rapport af Ff. [Navn] vedr. trusler.)

Inds. er placeret i observationscelle I.6. med privilegier. Dvs: inds. har udleveret Tv, playstation, effekter osv. Der har fra starten af inds. ophold været helt

klare retningslinier om hvorledes inds. skal afsone i celle I.6. Dette inkluderer bla. at personalet ikke under nogle omstændigheder tolererer trusler rettet mod personalet. Da disse retningslinier er blevet klart overtrådt vurderer personalet, at inds. skal flytte observationscelle I.5. dvs. han mister sine privilegier. Personalet vil meddele dette til inds. når han har forettet sit toiletærende færdigt (se obsnotat kl. 13.30.) Inds. får herefter besked på at gå ind i observationscelle I.5. da han har overtrådt retningslinierne for at bo i observationscelle I.6. Dette vil inds. under ingen omstændigheder, så heller ind i sikringscelle I.7. Inds. går herefter frivilligt ned i sikringscellen og sætter sig på sengen. Inds. har her til hensigt at ryge sin cigaret færdig. Inds. for besked på at lægge sig ned så han kan blive fikseret med samtlige remme jf. gældende regler. Dette nægter inds, og personalet tager derfor efterfølgende ingen chancer pga. inds. farlighed og had overfor det tjenestegørende personale, og inds. bliver derefter fikseret med magt.”

Af rapporten fremgår endvidere, at A selv gik ind i sikringscellen I7 og herefter af personalet blev instrueret om at lægge sig ned, ”så han kan blive fikseret med samtlige remme, jf. gældende regler.” Da A nægtede dette, blev han, fordi personalet ikke tog ”nogen chancer pga. inds. farlighed og had over for det tjenestegørende personale”, fikseret med magt.

I rapport om udelukkelse fra fællesskab fra den 6. februar 2006 kl. 14:55 – 21. marts 2006 kl. 16:09 angives det blandt andet:

”3. Grundlag:

Fordi den indsatte udviser en grov eller oftere gentagen utilladelig adfærd, som er åbenbart uforenelig med fortsat ophold i fællesskab med andre indsatte, jf. straffuldbyrdelseslovens § 63, stk. 1, nr. 3

For at forebygge undvigelse, strafbar virksomhed eller voldsom adfærd, jf. straffuldbyrdelseslovens § 63, stk. 1, nr. 1

Uden mulighed for samvær med medindsatte

Indsatte er orienteret om regler for anbringelsen.

...

Sagens udvikling:

[Navn], Fængselsfunktionær:

Indsatte er overført til K”

Ugenotater indgår ikke i ekstrakten.

Af rapport om sikringscelleanbringelse i Statsfængslet i Vridsløselille i perioden 20. marts 2006 kl. 18:45 – 21. marts 2006 kl. 16:00 (i alt 21 timer og 15 minutter) fremgår blandt andet:

”Beskrivelse af episoden:

D.d. kl. 18.35 gik vi ind til indsatte for at gennemføre den daglige visitation af indsatte og hans celle. Indsatte ønskede ikke at medvirke til visitationen, og selv om vi gjorde flere forsøg på at overtale ham, fastholdt han, at han ikke ville medvirke. Indsatte begyndte at brokke sig højlydt over, at ff. [Navn] var gået bagom indsatte mens han stod ved madvognen, og mente at han var gået den vej for at provokere indsatte. Vi forsøgte at forklare indsatte, at [Navn] blot var gået den vej for at genere indsatte mindst muligt under madudleveringen. Dette gjorde overhovedet ikke indtryk på indsatte, og han blev blot mere og mere højtråbende. Pludselig råbte indsatte, at han skulle ringe til sin bistandsværgе her og nu. Vi forklarede indsatte, at nu skulle vi først have gennemført visitationen, og hvis den så forløb uden yderligere problemer, så kunne han ringe til sin bistandsværgе bagefter. Indsatte fortsatte med at råbe, at han ikke ville visitares. Da det var åbenlyst, at indsatte ikke ville medvirke til visitationen, valgte jeg at vi trak os ud af cellen igen for at opnå vagtmesterkontorets tilladelse til at gennemføre en tvangsvisitation. OVM [Navn] gav tilladelse til dette, og der blev tilkaldt personale til afdelingen for at gennemføre visitationen.

Sammen med det tilkaldte personale gik vi ind til indsatte, og gjorde endnu et forsøg på at overtale ham til at medvirke med visitationen, men dog uden held, og efter en kort meningsudveksling gav jeg signal til at vi skulle tage indsatte med magt og gennemføre visitationen.

Indsatte gjorde straks voldsom modstand, da personalet tog fat i ham. Han slog ud efter mig undertegnede samt forsøgte at nikke mig en skalle, hvilket mislykkedes da personalet hurtigt fik fat i ham og pressede ham ned på sengen. Jeg havde fat i indsattes ene hånd og pressede den ned på sengen lige ud for indsatte hoved. Indsatte forsøgte at komme til at bide mig, men nåede kun lige at ramme min hånd med sine tænder.

Indsatte blev herefter belagt med håndjern og båret til sikringscellen, hvor han blev fikseret. Under hele forløbet råbte indsatte trusler om død og ødelæggelse ud mod personalet i almindelighed og undertegnede og f.f. [Navn] i særdeleshed.

Umiddelbart efter at indsatte var blevet fikseret lykkedes det ham at rykke først den ene håndledsrem og der næst den anden over . I forbindelse med udskiftning af remmene forsøgte indsatte at nikke skaller og strejfede f.f. [Navn] i hovedet, ligesom han slog voldsomt ud efter undertegnede og ramte mig på skulderen.

Da indsatte fortsatte med at rykke voldsomt i remmene og vi frygtede, at det ville lykkes for ham at rykke dem over igen, indhentede vi tilladelse fra OVM [Navn] til at lænke indsattes arme til senge ved hjælp af håndjern, for at forhindre ham i at komme fri igen.

...

Lægens bemærkninger/reesume:

[Navn], Fængselsfunktionær:

Tilsyn 60 min efter sikring: Fremtræder vred men vågen og helt samlet, BT 115/85, fri resp. nat. farver.

Diverse ekscoriationer men iøvrigt ikke tegn på væsentlig fysisk skade. Øjne nat uden blodudtrædninger, hals uden excoriationer eller trykmærker, nakken bevæger frit.

St p et c ia, abd blødt uømt.

På bg håndled excoriationer, men ikke mistanke om frakturer, er sikret i håndjern.

ekstremiteter iøvr. uden frakturer.

Konkl.: Ingen tegn på væsentlige fysiske skader.”

Af rapporten fremgår endvidere, at A frem til ca. kl. 23:00 den 20. marts 2006 råbte, skreg og truede. Han sov stort set uafbrudt frem til kl. 6:40 den 21. marts 2006, hvor han forlangte at se en læge, men fik at vide, at han måtte vente på, at sygeplejerskerne havde tid til at se ham. Herefter råbte A kl. 6:45 hele tiden efter en læge og råbte samtidig skældsord efter en fængselsbetjent. Fra kl. 8:00 sov A på ny og råbte herefter fra han vågnede kl. 8:45 igen op kl. 9:00 og kl. 9:15 og spurgte efter en læge kl. 9:30. Omkring kl. 10:00 blev han tilset af en sygeplejerske og det er noteret, at han var ”lettere opkørt” og råbte en del. Kl. 10:59 er det noteret, at han var blevet rolig. Det er noteret, at han kl. 13:15 fik afslag på at få løsnet bæltet og at få en cigaret og var rasende. Kl. 16:03 den 21. marts 2006 ophørte sikringscelleanbringelsen, da A blev overført til Politigårdens Fængsel.

Af rapport om sikringscelleanbringelse i Københavns Fængsler i perioden 21. marts 2006 kl. 16:28 – 22. marts 2006 kl. 10:04 (i alt 17 timer og 36 minutter) fremgår blandt andet:

”Beskrivelse af episoden:

Indsatte er ankommet direkte fra fiksering i vridsløse statsfængsel, ved ankomst til politigården er indsatte stadig truende og aggressiv, indsatte bliver anbragt i sikringscelle og fikseret.

...

Lægens bemærkninger/resume:

[Navn], Læge:

Tilset kl. 17 35 d 21 03 2006 – meget anspændt, i affekt, vredladet, klar, samlet og orienteret ikke psykotisk. Klager over smerter – i hele kroppen – ang. sekundær til langv. fixering i bæltet. På bg håndled og ankler – rødme og tydelige mærker efter håndjern og bæltet, skønnes ikke tegn på indre læsioner.

Gr. benzodiazepinbrug gn fl måneder – anbefales phenemal, - som ordineret-obs – manglende medicinering kan fremkalder krampe anfald – anb obs, evt ny tilsyn ved behov.

Kliniske klager bliver revurderet på et senere tidspunkt når pt er faldet i ro og løsnet.”

Af rapporten fremgår endvidere, at A under hele forløbet lå roligt.

I rapport om udelukkelse fra fællesskab fra den 29. marts 2006 kl. 11:45 – 7. maj 2006 kl. 14:15 angives det blandt andet:

”3. Grundlag:

Fordi den indsatte udviser en grov eller oftere gentagen utilladelig adfærd, som er åbenbart uforenelig med fortsat ophold i fællesskab med andre indsatte, jf. straffuldbyrdelseslovens § 63, stk. 1, nr. 3

Uden mulighed for samvær med medindsatte

Indsatte er orienteret om regler for anbringelsen.”

Ugenotater indgår ikke i ekstrakten.

Af rapport om observationscelleanbringelse i Statsfængslet i Horsens i perioden 20. april 2006 kl. 11:25 – 20. april 2006 kl. 16:40 (i alt 5 timer og 15 minutter) fremgår blandt andet:

”Beskrivelse af episoden:

Indsatte har i de sidste par dage været meget uligevægtig og grænsesøgende. Indsatte har i den anledning haft flere små episoder hvor personalet har været tvunget til at irettesætte indsatte. Dette er ikke faldet i god jord hos indsatte, der siden den 17.04.2006 ikke har ønsket at forlade hans celle. Indsatte har samtidig ikke ønsket at indtage føde eller væske, og har samtidig ikke ønsket at modtage den lægeordinerede medicin. FF. [Navn] samt undertegnede, konstaterede d.d at indsatte havde smadret det indvendige cellevindue, hvorved der var store stykker glas der manglede i vinduet. Alt taget i betragtning, har undertegnede bestemt at indsatte skal visiteres og anbringes i obs.celle for at forhindre selvbeskadigelse eller vold mod personalet.”

I rapport om udelukkelse fra fællesskab fra den 9. maj 2006 kl. 14:00 – 5. juli 2006 kl. 14:15 med mulighed for samvær med medindsatte angives det blandt andet:

”8. Begrundelse:

Begrundelse for hvorfor udelukkelse er nødvendig praksis, evt. fravigelse fra praksis):

Indsatte har gentagne voldelige sammenstød med både personale og medindsatte, ligesom han har en generel truende adfærd.

...

UGE NOTAT oprettet 18-05-2006 12:55 af [Navn] Overvagtimester

Sagens udvikling:

[Navn], Overvagtimester

Indsattes adfærd og humørsvingninger har ikke ændret sig siden anbringelsestidspunktet hvorfor anbringelsen forlænges. Indsatte har i ugen forløb, haft en længere samtale både med fængselspræsten samt sygeplejersken.

Beslutning:

Fortsat udelukkelse fra fællesskab jf.:

For at forebygge undvigelse, strafbar virksomhed eller voldsom adfærd, jf. straffuldbyrdslovens § 63, stk. 1, nr. 1

Fordi den indsatte udviser en grov eller oftere gentagen utilladelig adfærd, som er åbenbart uforenelig med fortsat ophold i fællesskab med andre indsatte, jf. straffuldbyrdslovens § 63, stk. 1, nr. 3

Med mulighed for samvær med medindsatte

Begrundelse:

[Navn], Overvagtimester

Henvises til den overordnede begrundelse for selve udelukkelsen.

UGE NOTAT oprettet 23-05-2006 08:50 af [Navn], Overvagtimester

Sagens udvikling:

[Navn], Overvagtimester

Indsatte har ugentlige udvigeede samtaler med fængselspræst, sygeplejerske, og samtidig tager afdelingspersonalet sig tid til, at snakke med indsatte når han er ude af hans celle i forskellige gøremål. Indsatte er ligeledes på daglig gårdtur, og telefonerer stort set dagligt med advokat og bistandsværg.

...

Begrundelse:

[Navn], Overvagtimester

Det findes fortsat uforsvarligt at lade indsatte have fællesskab med medindsatte, af de årsager som er opgivet i udelukkelsesgrunden.

Sagens udvikling:

[Navn], Overvagtimester

[Navn], sikkerhedsafdelingsleder.

Indsatte har fået udarbejdet en handleplan. denne handleplan åbner bl.a. op for gårdture med andre indsatte samt mulighed for købmandshandel hos købmanden frem for at bestille vare ved hjælp af købmandssedler.

Afdelingspersonalet tager sig stadig god tid til at snakke med indsatte.

Indsatte har stadig jævnlige kontakt med sin advokat og bistandsværg.

...

Begrundelse:

[Navn], Overvagtimester

Indsatte har nu mulighed for samvær med medindsatte, under forudsætninger som er beskrevet i indsattes handleplan.

UGE NOTAT oprettet 14-06-2006 13:44 af [Navn], Overvagtimester

Sagens udvikling:

[Navn], Overvagtimester

Ifølge handleplan kan indsatte gå på gårdtur med andre indsatte og han har mulighed for at handle hos købmanden f[rem] for at bestille vare ved hjælp af købmandssedler. Afdelingspersonalet tager sig stadig god tid til at snakke med indsatte

Indsatte har stadig jævnlige kontakt med sin advokat og bistandsværge. Indsatte har udtrykt ønske om at kunne gå til konditræning og at deltage i gudstjenesten, men indsatte har fået at vide, at det ikke bliver aktuelt foreløbig.

Alternativt vil man undersøge om der er mulighed for at benytte kondicyklen nogle minutter hver dag. Indsatte udtaler at han er godt tilfreds med at kunne komme på gårdtur med andre indsatte og at han ingen problemer har med det.

...

Begrundelse:

[Navn], Overvagtimester

Det skønnes fortsat at være utilrådeligt at lade indsatte afsone i fællesskab.

UGE NOTAT oprettet 23-06-2006 11:00 af [Navn], Overvagtimester

Sagens udvikling:

[Navn], Overvagtimester

Samtale med indsatte den 22/6 – 06. Indsatte har fortsat ønske om at komme lidt mere ud blandt andre indsatte, han har et ønske om at komme i kirke og at komme i kondikælderen. Det aftales med indsatte at han kan få mulighed for at få afdelingens kondicykel ind på cellen. Indsatte går fortsat på gårdtur med de andre indsatte på isolationsafdelingen.

...

Begrundelse:

[Navn], Overvagtimester

Det skønnes fortsat at være utilrådeligt at lade indsatte afsone i fællesskab med andre indsatte.

UGE NOTAT oprettet 04-07-2006 10:19 af [Navn], Overvagtimester

Sagens udvikling:

[Navn], Overvagtimester

Samtale med indsatte d. 30/6 2006. Indsatte informeres om at man i samarbejde med bla. sygeafdelingens personale har lavet en aftalemappe og at man i fremtiden vil afholde et møde i forbindelse med den samtale der i forvejen skal foretages i henhold til reglerne om ”Udelukkelse fra fællesskab”, dette for at sikre en bedre sagsbehandling omkring indsatte, han [er] ligeledes informeret om at han kan påregne at blive overført til sygeafdelingen til en af sygecellerne, dette vil ske på samme vilkår som hidtil.

...

Begrundelse:

[Navn], Overvagtimester

Det skønnes stadig at være for stor risiko ved at lade indsatte afsone i fuld fællesskab.

[Ulæseligt i ekstrakten om ugenotat]

Sagens udvikling:

[Navn], Overvagtimester

Indsatte havde [Navn] ... med som bisidder.

Der blev d.d. afholdt samtale med indsatte, vedr. muligheden for at blive flyttet til en større celle med håndvask på sygeafdelingen, dette for at bedre indsattes forhold, samtidig fik inds. udleveret en samtalemappe, hvor alle aftaler med indsatte er beskrevet.

Indsatte havde for et par dage siden en batalje med en ansat på afdeling 1. vest og denne episode kunne indsatte ikke slippe så derfor kom det meste af samtalen til at handle om denne episode.

Indsatte syntes ikke ideen var god og han ville ikke tage imod tilbuddet om at komme på sygeafdelingen Han blev bedt om at tænke over det natten over og så give et endeligt svar i morgen.

...

Begrundelse:

[Navn], Overvagtimester

Det skønnes stadig ikke, og slet ikke efter dags datos episode, at indsatte kan afsone i fællesskab”

Af rapport om sikringscelleanbringelse i Statsfængslet i Horsens i perioden 4. juli 2006 kl. 18:05 – 5. juli 2006 kl. 14:15 (i alt 20 timer og 10 minutter) fremgår blandt andet:

”Beskrivelse af episoden:

Dags dato kl. 18.00 hører undertegnede ovenstående indsatte råbe og skrige inde på sin celle. Undertegnede åbner døren for at høre hvad der er galt og samtidig fortælle indsatte, at han skal dæmpe sig. Indsatte sidder på stolen med ryggen til undertegnede og råber at undertegnede ”bare skal pisse af”. Ligeledes får undertegnede af vide af indsatte, at dette var måden man talte på her i Horsens. Undertegnede lukker herefter døren og taget i betragtning af indsattes turbulente afsoningsforhold, vælger undertegnede at skaffe mere personale for at få indsatte bragt til obs.cellen. Ff. [Navn], Ff [Navn], Ovm. [Navn] samt undertegnede går ind til indsatte og fortæller ham, at grundet i han meget aggressive opførsel, skal indsatte overføres til OBS-cellen. Dette resulterer i at indsatte bliver endnu mere ophidset og fortæller undertegnede, at indsatte ikke skal i OBS’en og undertegnede bare skal ”pisse af”. Undertegnede fortæller indsatte at han skal rejse sig fra sin stol og følge med, eller er undertegnede nødsaget til at anvende magt. Dette vil indsatte ikke og undertegnede tager herefter fast i indsattes venstre overarm. Indsatte river sig løs og skubber til undertegnede. Undertegnede får igen fast i indsattes venstre overarm og ff. [Navn] tager fast i indsattes højre overarm. Indsatte får sig revet løs og slår ud efter Ff. [Navn] samt undertegnede. Indsatte rammer Ff. [Navn] i hovedet med et salg og rammer også undertegnede på armen/skulderen. Herefter bliver indsatte lagt på senge og Ff. [Navn] holder indsatte ben, Ff. [Navn] har fast greb i indsattes højre arm, Ovm. [Navn] har fat i indsatte overkrop samt undertegnede der har et fast greb i indsattes venstre arm. Ff. [Navn] sætter håndjern på indsatte,

hvorefter han bliver båret til sikringscellen, hvor han bliver fikseret. Under fikseringen råber indsatte højt til Ovm [Navn] >>[Navn], jeg slår dig kraftdeme ihjel. Der er ingen steder hvor du kan gemme dig. Jeg kommer tilbage hertil igen<<. Ligeledes bliver Ff. [Navn] truet med at blive slået ihjel. Undertegnede får også at vide, at undertegnede bare kunne vente til han blev løsnet, så skulle undertegnede bare se. Til slut råber indsatte til Ovm. [Navn], Ff. [Navn], Ff. [Navn] samt undertegnede, at ”vi bare skulle vente. Der kommer en dag hvor indsatte bliver løsladt og så skulle han nok finde os”.

...

Lægetilsyn foretaget 04-07-2006 19:30

Lægens bemærkninger/resume:

Tilsyn i forbindelse med fiksering.

Pt. vågen. Aggressiv og truende overfor undertegnede.

Virker relevant men opkørt i sin tiltale til undertegnede.

Ingen synlige læsioner.

Fikseringen vurderes, og findes acceptabel.

Det er forsvarligt at opretholde fikseringen.”

Af rapporten fremgår endvidere, at A frem til kl. 22:00 den 4. juli 2006 jævnlige fremkom med voldsomme trusler mod fængselspersonalet og en vagtlæge, der kom til stede for at tilse ham. Kl. 23:15 faldt han i søvn og sov stort set uafbrudt frem til kl. 7:45 den 5. juli 2006, hvor han på ny truede personalet. Han lå herefter roligt frem til kl. 11:30, hvor han på ny fremkom med trusler, hvilket sammen med råben gentog sig jævnlige frem til han kl. 14:15 den 5. juli 2006 blev udtaget af sikringscellen med henblik på overførsel til Politigårdens Fængsel.

Af rapport om observationscelleanbringelse i Københavns Fængsler i perioden 5. juli 2006 kl. 17:15 – 5. juli 2006 kl. 20:25 (i alt 3 timer og 10 minutter) fremgår, at indsættelsen i observationscelle, som skete umiddelbart efter overførsel fra Statsfængslet i Horsens efter sikringscelleanbringelsen i perioden 4. juli 2006 kl. 18:05 – 5. juli 2006 kl. 14:15 var begrundet i afgørende hensyn til orden og sikkerhed i institutionen, jf. bekendtgørelse om udelukkelse fra fællesskab § 15, stk. 1, nr. 2. Det første notat kl. 17:30 angiver, at A var gal. Herefter er det frem til, han blev udtaget af cellen, noteret, at han sov.

Af rapport om sikringscelleanbringelse i Københavns Fængsler i perioden 28. juli 2006 kl. 19:55 – 30. juli 2006 kl. 10:35 (i alt 1 døgn 14 timer og 40 minutter) fremgår blandt andet:

”Beskrivelse af episoden:

Indsatte har siden kl. 18.55 været meget opfarende og gentagende gange sparket og slået å døren, samt kommet med verbale trusler.

Ved aftenlukning opføre indsatte sig meget truende og uligevægtig, og vil hele tiden diskutere det der er sket i løbet af aften. Vi beder ham falde ned og lukker døren indsatte råber igennem døren at han vil slå den næste ihjel der åbner til ham, og vi kan bare omme, han frygter os ikke, og han finder sig ikke mere i vores måde at behandle ham på.

Indsatte fortsætter med at sparke på døren og komme med verbale trusler. og det besluttes at indsatte ikke er egnet til ophold på egen celle, og flyttes med magt.

...

Lægens bemærkninger/resume:

Tilkaldt d 28.07.06 kl. 20.40 . Tilset kl. 21.15

Pt har råbt og kommet med verbale trusler

Pt tilses på sikringscellen, hvor han er spændt og iført underbukser.

Pt siger at FF har taget kvælertag på ham og slået hovedet. Ingen synlige skader på halsen el hoved. Ingen tegn på akutte skader andre steder.

Samtale men pt om at han prøver at falde ned og blive rolig igen, således at han kan tale med FF om at komme ud igen. Til dette svarer pt om jeg selv tror på det.

Pt tilbydes medicin vil ikke have dette og begynder at råbe igen og sige at så snart han kommer til Hersted vester igen vil han slå en vagt ihjel. FF hører med på gangen

Vil heller ikke tale med psykiater, spørger om hvad det skulle hjælpe – han har jo talt med en og hun gik så hurtigt igen

Pt siger at bare fordi han råber lidt kommer de ham i Sikringscellen.

Pt svarer iøv relevant og er somatisk upåvirket. Ikke Psykotisk. Ikke hallucineret. Ikke suicidal

Anbefales dog at falde ned og få talt med FF

D 29.07.06

Tilkaldt kl. 19.15 tilset kl. 19.50

Pt ønsker at tale med en læge

Pt oplyser at han gerne vil ud af sikringscellen. Pt siger selv at han nok skal være stille og rolig, men er lidt ambivalent i sine udtalelser, idet han det næste øjeblik truer med at slå sit hoved ned i jernstangen på lejet så han kan blive bevidstløs og komme ud af cellen alt i medens han spytter på væggen.

Jeg oplyser pt om at jeg er enig med ham i at, det er en god ide at være stille og rolig og ikke true med at slå nogen ihjel, således at han kan tale med FF om evt at komme ud af cellen

Pt beklager da også at han hæver stemmeføringen overfor undertegnede

Ingen tegn på skade på pt. Upåvirket somatisk bortset fra at han sveder lidt i sommervarmen

Ikke psykotisk Ikke hallucineret. Ikke suicidal

Pt. anbefales at drikke rigeligt i varmen op til 3 liter dagligt .Det anbefales at pt får vand/saft/mælk , idet der ellers kan risikerer afvanding af kroppen med besvimelse til følge og i værste fald død

Vil ikke have medicin

Vil tale med undertegnede igen kl 20.30 ang at han allige vel vil tilses af psyk. Der bestilles psyk.

Pt vil lade vandet og siger at han ikke kan tisse i en kolbe . Vil have at undertegnede lægger katheter.Pt siger at hvis ahn kommer ud af sikringscellen og op på egen celle så kan han tisse ved at stå op.
Afslag på at der lægges kath ”

Af rapporten fremgår endvidere, at A kl. 20:40 råbte til en fængselsfunktionær, at han ville prikke øjnene ud på ham, og at han kl. 21:30 efter lægens tilsyn var aggressiv og råbte ukvemsord. Lægen har om tilsynet kl. 21:15 den 28. juli 2006 blandt andet noteret, at A angav, at en fængselsfunktionær havde forsøgt at tage kvælertag på ham og slået ham i hovedet, og at der ikke var synlige skader på A's hals eller hoved. Desuden fremgår det, at A under samtalen hidsede sig op og begyndte at råbe igen og truede med at slå en vagt ihjel, når han kommer til Herstedvester. Kl. 22:10 er der igen i rapporten et notat om trusler på livet. I notaterne frem til og med kl. 11:30 den 29. juli 2006 er det noteret, at A lå stille henholdsvis, at han sov. Kl. 11:40 gav han en fængselsfunktionær ”fingeren”. Kl. 11:55 besvarede han et spørgsmål om, hvorvidt han var rolig negativt og opfarende, hvorefter det blev besluttet at bibeholde fikseringen. Kl. 16:10 var der på ny en samtale, hvorunder A udtalte, at han ville overfalde personalet, hvis han blev løsnet. Kl. 18:40 råbte og skreg A og kl. 18:50 var A truende over for personalet. Kl. 19:10 hamrede han sit hoved ind i sengen og råbte og truede. Kl. 19:25 råbte han på en læge, hvilket der var en samtale om umiddelbart efter. A afslog tilbud om vand. Kl. 20:05 blev han tilset af en læge og der var herefter flere samtaler mellem denne og A frem til kl. 20:30, hvor lægen bestilte en psykiater. Ifølge lægens notater i rapporten sagde A under tilsynet kl. 19:50 den 29. juli 2006, at han nok skulle være stille og rolig, men truede i næste øjeblik med at slå sit hoved ned i jernstangen i lejet for at blive bevidstløs, og spyttede samtidig på væggen. Der blev talt om, at det var en god idé, at han skulle være stille og rolig for at komme ud af cellen samt om risikoen for dehydrering. Kl. 20:40 hamrede A hovedet ind i sengekanten. Bortset fra notater om hjælp til at tisse ved hjælp af en kolbe og om placering af et tæppe for at afhjælpe smerter i A's knæ er der alene notater om, at A sov eller prøvede at sove frem til kl. 01:05 – 01:10 den 30. juli 2006, hvor A fik afslag på et ønske om at ryge – og herefter kl. 1:20 var meget utilfreds hermed og gav udtryk for, at der var tale om magtmisbrug. Der

er herefter notater om, at A med jævne mellemrum ringede og ville have tobak. Kl. 01:55 ønskede A medicin, men ønskede ikke at indtage den, fordi fængselsfunktionæren ikke ville løsne ham, så han kunne se den. Kl. 8:15 fik han tilbudt medicin. Ifølge de følgende notater lå A roligt frem til kl. 10:33 den 30. juli 2006, hvor han efter en samtale med en fængselsfunktionær blev udtaget af sikringscellen.

I et notat om anbringelsen af 4. september 2006 udarbejdet af afdelingsleder F fra Københavns Fængsler med svar på spørgsmål fra direktoratet angives det:

” ...

1. Spørgsmålet omkring længden af anbringelsen og fikseringen, når indsatte har været rolig i lang tid ud fra skemaet.

Jeg kan udtale at 209 er blevet underrettet som forskrevet og hverken ut. eller ovm. [Navn] er blevet underrettet/orienteret om anbringelsen og da anbringelsen sker en fredag kl. 19.55 er både ut. og ovm. [Navn] gået hjem til weekend, (det var ut. selv der havde bagvagten for PF pågældende weekend). Derfor kan ut. eller ovm. [Navn] ikke tage stilling eller være inde i spørgsmålet om, hvornår indsatte evt. skulle tages ud af sikringscelle og fiksering. Vi viste ikke, at indsatte var blevet anbragt før mandag morgen, hvor vi møder ind og får orientering. Derfor mener jeg, at det spørgsmål må ligge hos de personaler der var underrettet om anbringelsen. Ut. havde i øvrigt ikke nogen bemærkninger til selve årsagen til anbringelsen.

2. Der spørges om hvad der gør, at anbringelse ophæves på netop det tidspunkt og hvad der har ændret sig på dette tidspunkt.

Til ovenstående spørgsmål, kan ut. fortælle, at indsatte er meget uligevægtig og svinger utroligt meget i sit temperament inden for meget kort tid og er let ”antændelig”, derfor er det min vurdering vedr. indsatte, at personalet har skønnet, at de ikke har kunnet føle sig sikre på indsatte og derfor har observerede ham i længere tid, netop pga. indsatte er meget uligevægtig. Dette må være årsagen til, at man netop løsner indsatte fra fikseringen og udtager ham af sikringscellen på det tidspunkt.

Indsatte er en indsat der generelt i hverdagen kræver meget mere observation en gennemsnittet af indsatte og derfor har personalet, måske følt en usikkerhed vedr. det rette tidspunkt for, at tage indsatte ud af sikringscellen og fikseringen. Den 29/7-06 kl. 17.19, skønnes det af 209, at der fortsat ikke er grund til affiksering af indsatte.

Den 29/7-06 kl. 19.29 er bagvagt for KF orienteret pga. 24 timers tidspunktet nærmer sig.

Dvs. at de ansvarshavende har kunnet stille spørgsmål til den længde fikseringen var ved at få.

3. Der bliver stillet spørgsmål til om indsatte er tilbudt vand i perioden for anbringelsen.

Ud fra notaterne kan man ikke læse om indsatte er tilbudt vand, omvendt står der heller ikke i notaterne, at indsatte er nægtet at få vand. Men iflg. lægens no-

tat forklarer lægen, at det er meget vigtigt, at indsatte for noget at drikke og må derfor må jeg forvente, at personalet har tilbudt indsatte vand.

4. Der bliver stillet spørgsmål til om indsatte har været på toilettet.

Indsatte er tilbudt at tisse i en kolbe, hvilket indsatte i første omgang afslog, dog for senere at modtage tilbudet.

Dvs. at indsatte har ikke været løsnet fra fikseringen for at kunne gå på toilettet.

Til det sidste spørgsmål vedr. at DFK. mener at skemaet er mangelfuldt udfyldt.

Ut. kan i situationen godt se at skemaet er meget mangelfuldt, dette kan skyldes at det personale der udfylder skemaet ikke har adgang til en PCér før efter de har siddet vagt på indsatte og så efterfølgende skriver observationen ind i klienten ”notater”. Denne problematik vil vi som ledelsen på PF. meget gerne arbejde videre med en løsning, således at vi får nogle meget mere fyldestgørende notater.”

I direktoratets brev til Københavns Fængsler af 12. oktober 2007, som kun er fremlagt i uddrag, anføres det:

”Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgen, har gennemgået Københavns Fængslers indberetning af sikringsanbringelse og fiksering i mere end 24 timer vedrørende A, cpr.nr. ...

Direktoratet tager indberetningen til efterretning med følgende bemærkninger:

1. Tilbudt mad og drikke

Det bør fremgå af rapporten, hvornår indsatte er blevet tilbudt mad og drikke. Direktoratet konstaterer, at lægen oplyser den indsatte om vigtigheden af at drikke, og går ud fra, at pågældende er blevet tilbudt både mad og drikke med passende mellemrum.

2. Observationsrapporten

Direktoratet finder, at selve rapporten er mangelfuldt udfyldt, idet der mangler såvel klokkeslæt og angivelser af, hvornår den indsatte er tilbudt mad og drikke mv.

3. Udtagelse af sikringscelle på et tidligere tidspunkt

Det fremgår af Københavns Fængslers udtalelse af 4. september 2006, 1. pkt., at fængslet ikke kan svare på, hvorfor pågældende ikke overføres til observationscelle på et tidligere tidspunkt, når det ser ud som om, at pågældende er rolig. Det fremgår af fængslets svar, at besvarelsen af dette burde være foretaget af de personer, der var underrettet om anbringelsen.

Det fremgår af observationsrapporten, at indsatte den 30. juli 2006, kl. 01.55 er opfarende. Herefter fremgår det i de øvrige notater, at pågældende ligger på henholdsvis højre eller venstre side. Det fremgår med mellemrum, at pågældende har lukkede øjne.

Henset til, at den konkrete anbringelse fandt sted for over et år siden, og det dermed kan være meget svært at få afklaret, om den pågældende sov eller var vågen hele natten, skal direktoratet bemærke, at det vil være hensigtsmæssigt, at det anførtes i observationsrapporten i nattetimerne – om den indsatte er vågen eller sover.

En sikringscelleanbringelse bør ikke udstrækkes i længere tid, end formålet tilsiger det. På den anden side, bør man ikke vække en sovende indsat alene med det formål at udtage pågældende af sikringscelle.

Såfremt den indsatte har været vågen og rolig i hele perioden fra de 30. juli 2006 kl. 01.55 til samme dag kl. 10.35 finder direktoratet, at anbringelsen burde have været ophørt på et tidligere tidspunkt.”

Af rapport om observationscelleanbringelse i Københavns Fængsler i perioden 30. juli 2006 kl. 10:40 – 30. juli 2006 kl. 17:05 (i alt 6 timer og 25 minutter) fremgår, at indsættelsen i observationscelle, som skete umiddelbart efter udtagelsen af sikringscelle kl. 10:15 den 30. juli 2005 skete for at observere A og se, om han var klar til at overgå til egen celle, og var begrundet i behov for særlig observation, jf. bekendtgørelse om udelukkelse fra fællesskab § 15, stk. 1, nr. 3. Af notaterne fremgår, at A flere gange i forløbet gav udtryk for, at han nu ville i egen celle og ”fortjente” at komme i egen celle, hvilket skete kl. 17:05.

I en rapport om udelukkelse fra fællesskab fra den 3. august 2006 kl. 12:26 – 8. august 2006 kl. 11:00 anføres, at beslutningen om udelukkelse fra fællesskab er truffet for at forebygge voldsom adfærd, jf. straffuldbyrdelseslovens § 63, stk. 2, jf. § 63, stk. 1, nr. 1.

Af rapport om observationscelleanbringelse i Københavns Fængsler den 11. september 2006 kl. 13:20 – 11. september 2006 kl. 14:50 (i alt 1 time og 30 minutter) fremgår, at anbringelsen skete af hensyn til orden og sikkerhed i institutionen, jf. bekendtgørelse om udelukkelse fra fællesskab § 15, stk. 1, nr. 2, idet A var meget vred og optrådte truende. Anbringelsen afløstes kl. 14:50 af en anbringelse i sikringscelle, se herom nedenfor.

Af rapport om sikringscelleanbringelse i Københavns Fængsler i perioden 11. september 2006 kl. 14:50 – 11. september 2006 kl. 17:13 (i alt 2 timer og 23 minutter) fremgår blandt andet:

”Beskrivelse af episoden

Indsatte var d.d. tidligere på dage, blevet anbragt i observationscelle. Overvagtimester [Navn] har forsøgt samtale med indsatte i observationscellen, men samtalen blev afbrudt, da indsatte var meget hidsig, truende og råbende.

Efter samtalen begynder indsatte at optræde meget voldsomt i observationscellen, hvor han sparker på celledøren og banker på cellevinduet. Indsatte råber gentagende gange svin og røvhuller efter personalet. Overvagtimester [Navn] forsøger at tale indsatte til ro, men indsatte kalder i stedet overvagtimester [Navn] for en bøsserøv og det øvrige fængselspersonale for møgsvin og møgludere. Indsatte optræder særdeles truende og overvagtimester [Navn] beslutter, at indsatte skal anbringes i sikringscelle for at afværge truende vold. Overvagtimester [Navn] går frem mod indsatte, for at få indsatte til frivilligt at følge med. Indsatte sætter sig så kraftigt til modværge, at [Navn] griber fat i indsattes højre arm. Indsatte prøver at vriste sig fri og bliver derfor lagt på sengen. Indsatte sparker med højre ben ud efter [Navn], som bliver ramt i maven af indsattes spark. Indsatte bliver herefter båret fra observationscelle til sikringscelle. Indsatte gør kraftigt modstand og forsøger at sparke ud efter personalet. Indsatte bliver fikseret under voldsom modstand. Indsatte udtaler til overvagtimester [Navn] at han vil slå ham ihjel og at han vil dræbe [Navn] så snart han få chancen. Indsatte rejser sig op i sengen og prøver at nikke en skælde mod overvagtimester [Navn], som står bøjet over indsatte for at kontrollere fikseringen. [Navn] når at trække hovedet til sig, så indsatte ikke rammer. Overvagtimester [Navn] går ud af sikringscellen, mens indsatte fortsætter med at råbe, at han vil slå [Navn] ihjel. Indsatte begynder at spytte efter [Navn], men rammer ikke.

...

11-09-2006 16:57 [Navn] Fgsl.funk p.p.

Kl. 15.15 overtog 2956 vagten. Inds. sov lige indtil lægen ankom kl. 15.45.

Inds. blev med det samme meget aggressiv og råbte til lægen, at han er meget forudindtaget pga. han har talt med personalet inden han gik ind til ham. Lægen udspurgte ham, om inds. var kommet til skade, men inds. var ligeglad og råbte at han ikke havde gjort noget og de betjente er nogle fede svin, og de nedværdiger og krænker ham. Lægen gav inds. et tæppe på og fortalte inds. at han ville komme tilbage med medicin. Lægen derfra kl. 15.57.”

I rapport om sikringscelleanbringelse i Københavns Fængsler i perioden 20. december 2006 kl. 14:55 – 22. december 2006 kl. 09:40 (i alt 1 døgn 18 timer og 45 minutter) angives det blandt andet:

”...

Beskrivelse af episoden:

D.d kl. 14.30 ringer indsatte på og ønsker at snakke med ovm.

Da vi ikke med det samme åbner døren, er indsatte ved at ”skille” hele sin celle ad, samtidig med han råber og skrider.

Personalet tager en snak med indsatte, og fortæller ham, at hvis han ikke omgående falder til ro, må vi se os nødsaget til at bringe ham til en OBS celle.

Indsatte råber at han vil telefonere, at vi sidder på kontoret og bagtaler ham, at han stadig ønsker at tale med ovm. Dette sker samtidig med at han truer alt det tilstedeværende personale. Igen siger personalet at han skal falde til ro. Indsatte bliver blot mere ophidset.

Indsatte får at vide at vi ser os nødsaget til at tage ham med magt, hvis han ikke frivilligt følger med til OBS-cellen. Vi tager et skridt frem mod indsatte, som svarer med at slå ud efter [Navn] 2883 og rammer ham i ansigtet. Personalet prøver med magt at få pacificeret indsatte.

Indsatte kæmper voldsomt imod og prøver ved enhver given lejlighed at bide og sparke personalet. Det er meget svært at få kontrol over indsatte, da dette i første omgang ikke lykkes, tildeles indsatte flere slag med stav.

Indsatte bliver af [Navn] 2819 ilagt håndjern og ført til sikringscelle. På vej ud af døren fra sin celle, bide indsatte på 2819's højre ben. Indsatte bider igennem og 2819 råber højt at, han nu har fået bidt sig fat i hans ben. [Navn] 2883 kommer efterfølgende 2819 til undsætning og indsatte slipper bidet.

Ved ankomst til sikringscelle bliver personalet igen truet, og svinet til.

Efter indsatte er blevet spændt og vi er på vej ud, spytter indsatte efter personalet.

Under lægens tilsyn ser indsatte meget vredt på [Navn] 2708 og siger ”dig er jeg ikke færdig med”.

Ledelsen på PF's bemærkninger til ovenstående.

Ut. forsøger at tale med inds. kort efter anbringelsen vedr. § 31 udg. i morgenen den 21/12-06, inds. er overhoved ikke lydhør overfor hvad ut forsøger at forklarer inds.

Inds. råber og skriger af ut. og omkringstående personale.

Inds. forsætter med at komme med meget grove vedvarende trusler mod personalet og senere mod ut.

Bla. råber inds. jeg er ikke færdig med jer, jeg skal nok få ram på jer, i er nogle møgsvind og bøsserøve.

Ut. forlader herefter sik.celle da forsøg på videre samtale skønnes håbløs på nuværende tidspunkt.

Under ovenstående episode i sik.celle, sætter inds. sig flere gange og og skriger samtidig med at inds. lægger an til at inds. vil spytte efter ut., men gør dog ikke dette.

Der var vedr. ovenstående episode ikke mulighed for ”kun” at anbringe inds. i OBS-celle, pga. inds. volsomme adfærd.

Ut. vurdere i første omgang, at inds. skulle placeres i OBS-celle, dette udviklede sig under forsøg på anbringelsen til, at inds. blev placeret i sik.celle.”

I en rapport om udelukkelse fra fællesskab fra den 21. december 2006 kl. 15:36 – 21. december 2006 kl. 08:00 anføres, at beslutningen om udelukkelse fra fællesskab er truffet for at forebygge voldsom adfærd, jf. straffuldbyrdelseslovens § 63, stk. 2, jf. § 63, stk. 1, nr. 1.

I en rapport om udelukkelse fra fællesskab fra den 7. januar 2007 kl. 17:00 – 12. januar 2007 kl. 10:00 anføres, at beslutningen om udelukkelse fra fællesskab er truffet for at forebygge undvigelse, strafbar virksomhed eller voldsom adfærd, jf. straffuldbyrdelseslovens § 63, stk. 1, nr. 1.

I en rapport om udelukkelse fra fællesskab fra den 18. april 2007 kl. 10:00 – 25. april 2007 kl. 10:00 anføres, at beslutningen om udelukkelse fra fællesskab er truffet for at forebygge undvigelse, strafbar virksomhed eller voldsom adfærd, jf. straffuldbyrdelseslovens § 63, stk. 1, nr. 1.

I en rapport om udelukkelse fra fællesskab fra den 10. maj 2007 kl. 12:00 – 8. juni 2007 kl. 13:10 med mulighed for samvær med medindsatte anføres, at beslutningen om udelukkelse fra fællesskab er truffet, fordi den indsatte udviser en grov eller oftere gentagen utilladelig adfærd, som er åbenbart uforenelig med fortsat ophold i fællesskab med andre indsatte, jf. straffuldbyrdelseslovens § 63, stk. 1, nr. 3.

I rapport om sikringscelleanbringelse i Københavns Fængsler i perioden 12. juni 2007 kl. 13:15 – 13. juni 2007 kl. 16:20 (i alt 1 døgn 3 timer og 5 minutter) anføres det blandt andet:

”Beskrivelse af episoden:

D.d kl. 13.10 bliver indsatte modtaget på PF, efter overførsel fra VF.

Inds er ved ankomst særdeles ophidset og yder kraftig modstand da denne skal ud af bilen og indsættes på PF.

Tilstedeværende personale må derfor føre indsatte til døren med magt. Indsatte bliver her så voldsom, at det bliver nødvendigt at anbringe inds i Sikringscelle PF-100 med fiksering pålagt på håndled, mave-, og ben. Dette efter ordre fra afd.leder F.

Under hele episoden kalder indsatte tilstedeværende personale for div. ukvemsord og prøver endvidere at spytte efter personalet.

Inds. er fikseret d.d. kl. 13.15.

Bemærkning:

Ut. tog beslutningen om at inds. skulle anbringes i sik.-cellen.

Årsagen var at inds. ved ankomsten til PF var meget ophidset og ydede kraftig modstand.

Der var ikke mulighed for at tale inds. til fornuft i den givne situation.

Afd.leder F.

Politigårdens Fængsel

...”

I rapporten er det endvidere indledningsvis noteret kl. 13:15 den 12. juni 2007, at der er sket fiksering med håndleds-, mave- og fodremme. Der er intet noteret om fiksering i den resterende del af forløbet under rubrikken om ”Fiksering”.

I en rapport om udelukkelse fra fællesskab fra den 13. juni 2007 kl. 15:54 – 15. juni 2007 kl. 09:00 anføres, at beslutningen om udelukkelse fra fællesskab er truffet for at forebygge voldsom adfærd, jf. straffuldbyrdelseslovens § 63, stk. 2, jf. § 63, stk. 1, nr. 1.

Af rapport om observationscelleanbringelse i Københavns Fængsler i perioden 13. juni 2007 kl. 16:25 – 13. juni 2007 kl. 17:38 (i alt 1 timer og 13 minutter) fremgår, at indsættelsen i observationscelle, som skete umiddelbart efter udtagelsen af sikringscelle kl. 16:20 den 13. juni 2007 var begrundet i behov for særlig observation efter udtagelsen fra sikringscelle, jf. bekendtgørelse om udelukkelse fra fællesskab § 15, stk. 1, nr. 3. Indsættelsen blev sluttet med, at A på ny blev anbragt i sikringscelle.

I rapport om fornyet sikringscelleanbringelse i Københavns Fængsler i perioden 13. juni 2007 kl. 17:25 – 14. juni 2007 kl. 14:10 (i alt 20 timer og 45 minutter), som skete efter overførsel fra observationscelleopholdet fra den 13. juni 2007 kl. 16:25 – 13. juni 2007 kl. 17:38 anføres det blandt andet:

”Beskrivelse af episoden:

Indsatte er placeret i observationscelle pf 99, han har ringet på. Der bliver hamret på døren og det tjenestegørende personale går til cellen for at høre indsatte hvad han vil. Indsatte hamrer henholdsvis sit hoved samt sine hænder mod celledøren. Jeg beder indsatte om at træde tilbage og tage den med ro. Indsatte er ilter og råber på læge, yderligere forsøg på samtale virker formålsløst i situationen. Indsatte bliver ført fra observationscelle til sikringscelle og fikseres, indsatte forsøger at vriste sig fri og gør herunder en del modstand.”

Ifølge notaterne umiddelbart efter anbringelsen fremkom A med trusler mod fængselspersonalet, ligesom han råbte op og var meget opfarende. Ifølge et notat kl. 18:47 den 13. juni 2007 fremkom A under en længere samtale med den tilsynsførende læge og fængselsfunktionæren med yderligere skældsord. Frem til kl. 6:50 næste morgen den 14. juni 2007 er der kun notater om, at A forholdt sig roligt. På dette tidspunkt spurgte han efter F (overvagtimester F) og fik på anmodning sin medicin udleveret. Kl. 7:05 klagede A over den behandling, han havde fået og angav, at han ville tilses af læge og psykiater. Kl. 7:25 spurgte han igen efter, hvornår F ville møde på arbejde. Kl. 8:30 afslog A tilbud om mor-

genmad og få den ene arm løsnet imedens, idet han ikke ville have mad, hvis han ikke blev løsnet helt. Kl. 9:50 havde F en samtale med A, som fremkom med beskyldninger mod personalet og ikke ville tale om selvbeskadigelsen. F vurderede på den baggrund, at der fortsat var risiko for selvbeskadigelse, hvis A fik mulighed herfor. Indsættelsen og fikseringen blev derfor opretholdt. Der var i tidsrummet kl. 8:25 – 9:30 ordvekslinger, hvorunder A oplyste at være rolig, at han gerne ville løsnes og gerne ville tale med F igen. Det skete kl. 9:50. Ifølge Fs notering kl. 13:08 blev A hurtigt aggressiv og udtalte, at han ikke ville flyttes, ”for det gik jo kun ud på give ham (inds.) flere bank”. Ifølge notatet vurderede F, at A fortsat udviste aggressiv adfærd med risiko for overgreb mod personalet og besluttede derfor at opretholde fikseringen. Kl. 10:25 og 10:45 fremkom A med forskellige skældsord over for fængselsfunktionærerne. Efter en yderligere samtale med F blev A udtaget af fikseringen og sikringscellen. Under samtalen havde A angivet nu at være rolig. Han bad om garanti for, at han ”ikke får bank igen”, og blev vejledt om adgangen til at klage, hvis han mente, at han var blevet behandlet uretmæssigt.

Af rapport om observationscelleanbringelse i Københavns Fængsler i perioden 14. juni 2007 kl. 14:15 – 14. juni. 2007 kl. 20:14 (i alt 5 timer og 59 minutter) fremgår, at indsættelsen i observationscelle, som skete umiddelbart efter udtagelsen af sikringscelle kl. 14:10 den 14. juni 2007 var begrundet i behov for særlig observation efter udtagelsen fra sikringscelle, jf. bekendtgørelse om udelukkelse fra fællesskab § 15, stk. 1, nr. 3.

I rapport om sikringscelleanbringelse i Statsfængslet i Østjylland i perioden fra den 16. april 2008 kl. 18:35 – 21. april 12:11 (i alt 4 døgn 17 timer og 36 minutter) anføres det blandt andet:

”Beskrivelse af episoden:

Indsatte blev d.d. kl. 18.35 fikseret p.g.a. følgende:

Undertegnede skulle sammen med FF. [Navn] kl. 18.30 ned til indsatte for at udlevere et brev.

Da undertegnede afleverede brevet, begyndte indsatte at brokke sig vedr. indsattes medicin.

Indsatte havde tidligere nægtet at indtage sin aftenmedicin, da han ikke mente at den skulle knuses/opstemmes.

Indsatte blev mere og mere ophidset under samtalen, og da undertegnede ville slutte samtalen kaldte han mig for et røvhul.

Undertegnede sagde at han skulle klappe i og opføre sig ordentligt. Dette blev indsatte mere ophidset over.

Undertegnede sagde at denne opførsel ikke kunne tillades og p.g.a. indsattes sindstilstand, fik indsatte at vide at han var isoleret resten af dagen. Undertegnede lukkede døren og låste, men indsatte begyndte at råbe og skrigte mod undertegnede.

Jeg besluttede at ville flytte indsatte til observationscellen, så der for blev de øvrige indsatte på afdelingen låst inde. Undertegnede hentede de øvrige funktionære på afd. E og åbnede derefter indsattes celledør. Indsatte blev bedt om at følge med til observationscellen, men dette nægtede indsatte.

Indsatte blev igen opfordret til at følge frivilligt med, men nægtede.

FF. [Navn] og UT. tog herefter nu fat i hver af indsattes arme for at føre ham til observationscellen.

Indsatte satte sig nu til modværge, da han rykker/flår sig delvis fri.

Indsatte bliver nu fikseret på gulvet af personalet. Under fikseringen rammer indsatte ind i sit celleskab og slår en lille revne over øjenbrynet.

Herefter blev indsatte ilagt håndjern og transporteret til sikringscelle og fikseret kl. 18.35.”

Af rapporten fremgår endvidere, at A blev tilset af lægen flere gange under sikringscelleanbringelsen, første gang den 16. april 2008 kl. 18:40.

Af rapport om observationscelleanbringelse i Statsfængslet Østjylland i perioden 21. april 2008 kl. 12:19 – 21. april 2008 kl. 14:22 (i alt 2 timer og 3 minutter) fremgår, at indsættelsen i observationscelle, som skete umiddelbart efter udtagelsen af sikringscelle kl. 12:11 den 21. april 2008 var begrundet i behov for særlig observation efter udtagelsen fra sikringscelle, jf. bekendtgørelse om udelukkelse fra fællesskab § 15, stk. 1, nr. 3.

I direktoratets afgørelse af 19. november 2009 vedrørende A v/advokat Claus Bonnez' klage over sikringscelleanbringelsen fra den 16. april 2008 kl. 18:35 konkluderes det, at den anvendte magtanvendelse samt efterfølgende anbringelse i sikringscelle var berettiget. Direktoratet fandt derimod, at anbringelsen havde haft en for lang tidsmæssig udstrækning, og udbetalte som følge heraf en skønsmæssigt udmålt erstatning på 500 kr. Erstatningen blev beregnet med udgangspunkt i differencen mellem erstatning for uforskyldt varetægtsfængsling i almindelighed og uforskyldt varetægtsfængsling i isolation, jf. Rigsadvokatens meddelelse nr. 1/2008.

I en rapport om udelukkelse fra fællesskab fra den 21. april 2008 kl. 12:10 – 5. maj 2008 kl. 13:45 nævnes blandt andet:

”Kl. 17.30 tilses indsatte af fængselslæge [Navn] under undersøgelsen udtaler indsatte: ”Jeg stoler ikke på dem (personalet), Stemmerne inde i mit hoved si-

ger dræb-dræb. Jeg skærer halsen over på dem (personalet) så snart jeg kommer fri og lejligheden byder sig – det er ikke sikkert det er den første der åbner, men måske anden eller treide – ”Jeg lover jer det sker – jeg skal bare væk herfra – uanset hvad jeg nok få jer”.”

I rapport om sikringscelleanbringelse i Statsfængslet i Østjylland i perioden den 3. juli 2008 kl. 16:15 – 4. juli 2008 kl. 7: 25 (i alt 15 timer og 10 minutter) anføres det blandt andet:

”Beskrivelse af episoden:

Dags dato er Ff. [Navn], Ff. [Navn] og undertegnede tjenestegørende på afd. E – Særlig sikret. Kl. 16.05 er ovenstående personaler rundt med effekter til de indsatte.

Indsatte [Navn] og indsatte A opholder sig på gårdtursarealet.

Indsatte A kaldes ind på afdelingen.

Da indsatte kommer ind på afdelingen påtaler ut. overfor A at han skal iføre sig en T-shirt samt fodtøj.

Indsatte bliver tydeligvis meget irriteret og ophidset over påtalen, men behersker sig dog.

Ff. [Navn] og ut. står og kigger på nabocellen – tilhørende [Navn] hvor døren er åben.

Vi taler om en skade der er opstået på indsattes gulv.

Da indsatte A går forbi Ff. [Navn] og ut. råber indsatte til [Navn] der stadig opholder sig i gården, ”[Navn] – Nu står de kraftedme og roder i den celle”

Ff. [Navn] påtaler, meget bestemt, at indsatte skal blande sig udenom og dæmpe sig.

Indsatte farer herefter op og træder meget truende frem mod Ff. [Navn]

Indsatte og Ff. [Navn] står herefter ansigt til ansigt. Ff. [Navn] prøver gentagne gange at tale A ned – dog uden resultat.

Indsatte råber, til Ff. [Navn]: ”Skal vi ordne det et andet sted?”. Ff. [Navn] spørger indsatte: ”Skal det opfattes som en trussel”

Indsatte svarer ikke, men fortsætter med at råbe: ”Skal vi ordne det et andet sted” og hidser sig om muligt mere op.

Da Ff. [Navn] nu følger sig meget truet – skubber han indsatte væk, med et skub i brystkassen. Indsatte slår herefter Ff. [Navn] i panden med knyttet hånd, hvorved Ff. [Navn] kommer ud af balance og trækker sig bagud, mod gårdtursarealet – indsatte følger efter og slår stadig flere gange med Ff. [Navn]

Overfaldsalarm aktiveres.

Ut. og Ff. [Navn] løber efter indsatte. Ut. får indsatte pacificeret med en balancebrydning bagfra og får herefter indsatte fastholdt i et greb med arm på ryg.

Indsatte formår dog stadig at sparke ud efter Ff. [Navn] og rammer han med 2 spark i mave og brystregion.

Ut. fastholder stadig indsatte i en liggende position, hvor indsatte halvvejs ligger/sidder med ryg mod ut. bryst.

Tililende personale kommer til og Ff. [Navn] tager inds. A anden arm og sammen med Ff. [Navn] føres indsatte til sikringscelle.

Indsatte fikseres.”

Af rapporten fremgår endvidere, at A efter indsættelsen forholdt sig relativt roligt. Han gav under en samtale kl. 18:00 den 3. juli 2008 udtryk for at være meget forbitret over indsættelsen, idet han dog erkendte at have slået en fængselsfunktionær. Han mente imidlertid, at det var selvforsvar, da han følte sig forulempet af den pågældende. Det er noteret, at han var meget vred og ophidset under samtalen. Efter råben, skrigen og spyttten på gulvet kl. 19:15 – 19:30 faldt A til ro og lagde sig for at forsøge på at sove, hvilket efter ”test” af håndrem samt råben og snakken med sig selv kl. 20:45 – 21:00 skete kl. 21:30. Efter at være vågnet kl. 6:45 den 4. juli 2008 blev A kl. 7:25 udtaget af sikringscellen med henblik på overførsel til Politigårdens Fængsel.

I en afgørelse af 4. maj 2010 vedrørende advokat Claus Bonnez’ klage over sikringscelleanbringelsen i Statsfængslet i Østjylland fra den 3. juli 2008 kl. 16:15 har direktoratet konkluderet, at den anvendte magtanvendelse og efterfølgende anbringelse i sikringscelle var berettiget.

I rapport om fortsat sikringscelleanbringelse i Københavns Fængsler i perioden den 4. juli 2008 kl. 10:15 – 4. juli 2008 kl. 11:35 (i alt 1 time og 20 minutter) anføres det blandt andet:

”Beskrivelse af episoden:

Indsatte er overført fra Stf. Østjylland pga. overfald på en kollega. Indsatte var iført håndjern og måtte bæres fra bilen, og er derfor anbragt i sikringscelle PF100. Indsatte er flyttet direkte fra sikringscelleanbringelse i Østjylland.”

Af rapport om observationscelleanbringelse i perioden den 4. juli 2008 kl. 11:35 – 6. juli 2008 kl. 19:03 (i alt 2 døgn 7 timer og 28 minutter) umiddelbart efter udtagelsen af sikringscelle den 4. juli 2008 kl. 11:35 fra Københavns Fængsler fremgår, at A blev anbragt i observationscelle, da der skønnedes at være behov for yderligere observation. Der henvises til bekendtgørelse om udelukkelse fra fællesskab § 15, stk. 1, nr. 3. Efter en periode, hvor A var rolig, er det kl. 20:13 den 4. juli 2008 noteret, at han under tilsyn af lægen hidsede sig gevaldigt op, da han mente, at fængselspersonalet bankede på væggen ind til ham og sagde, at det var en fryd, at hans far var død. Det blev herefter besluttet af fængselspersonalet, at han ikke var klar til at blive udtaget af observationscellen. Af de følgende notater fremgår, at A var rolig, men ikke ønskede at tage imod tilbudt mad og drikke og ikke svarede på henvendelser, før han kl. 19:04 den 6. juli 2008 ringede og spurgte, om han kunne komme ud. Det blev herefter besluttet at udtage ham af cellen, idet personalet vurderede, at

han ikke var til fare for sig selv og sine omgivelser, eftersom hans adfærd havde været uproblematisk hele dagen.

I en rapport om udelukkelse fra fællesskab fra den 4. juli 2008 kl. 10:30 – 3. oktober 2008 kl. 11:30 anføres, at beslutningerne om udelukkelse og fortsat udelukkelse fra fællesskab er truffet for at forebygge undvigelse, strafbar virksomhed eller voldsom adfærd, jf. straffuldbyrdelseslovens § 63, stk. 1, nr. 1. Af ugenotaterne fremgår, at A i lange perioder optrådte negativt, aggressivt og grænsesøgende over for fængselspersonalet. Det fremgår endvidere, at han jævnligt havde besøg af præst, læge og sygeplejerske.

Af rapport om observationscelleanbringelse i Københavns Fængsler i perioden 30. juli 2008 kl. 11:45 – 30. juli 2008 kl. 12:15 (i alt 30 minutter) fremgår, at baggrunden for anbringelse i observationscellen var, at A efter at have været i bad blev stærkt ophidset over, at han ikke straks kunne komme tilbage sin egen celle, hvor man var ved at reparere hans tilstoppede vask. Da han råbte op og fortsatte hermed og blev truende, blev det besluttet at føre ham til observationscellen, hvilket skete med magt, da han ikke ville gå frivilligt. Hjemlen angives at være bekendtgørelse om udelukkelse fra fællesskab § 15, stk. 1, nr. 2. Opholdet blev afsluttet med, at A blev overført til sikringscelle.

I rapporten om den herefter iværksatte sikringscelleanbringelse i Københavns Fængsler i perioden 30. juli 2008 kl. 12:15 – 31. juli 2008 kl. 14:15 (i alt 1 døgn 2 timer og 0 minutter) anføres det blandt andet:

”Beskrivelse af episoden:

D.d. var indsatte anbragt i observationscelle.

I observationscellen var indsatte meget voldsom og skreg højlydt. Undertegnede forsøgte at tale indsatte til ro, men indsatte skreg fortsat, at han ville ud. Da undertegnede gav indsatte besked om at han ikke kom ud af observationscellen med det samme, blev indsatte mere voldsom og forsøgte at rive celledøren op for at komme ud.

Indsatte var nu så voldsom at undertegnede besluttede at indsatte skulle anbringes i sikringscelle for at betvinge voldsom modstand. Under anbringelsen gjorde indsatte meget voldsom modstand.

...

Lægens bemærkninger/resume:

Tilkaldt 30-07-08 kl. 22.45. Tilsyn kl. 23.00 af afd. læge [Navn]

Pt. overført til sikringscelle i formiddags. Blev aggressiv ifm. at håndværker skulle ind på hans celle.

Er forsøgt overført til obs.cellen ved 15-tiden, men blev igen voldsom og har siden været fastspændt i sikringscellen. Han har efterfølgende ikke svaret på tiltale og har ikke drukket eller spist.

Pt. reagerer ikke på at jeg træder ind i cellen, hans svarer ikke på mine spørgsmål, trods gentagne opfordringer.

Objektivt:

Ligger helt stille på siden. Roligt åndedræt. Varm og tør.

Reagerer ikke på tiltale, udover diskrete trækninger omkring øjnene.

Det er klart min fornemmelse at pt. er vågen, men ikke ønsker at tale med mig. Remme kontrolleret og sidder med plads til en finger. Ingen umiddelbare fysiske tegn på overlast.

Vurdering:

Vurderes ikke psykotisk, men det er svært at vurdere da pt. ikke vil tale med mig. Pt. tidl. set at vores psykiatere som har diagnosticeret indsatte som svært dysocialt personlighedsforstyrret og aldrig psykotisk. Indsatte skal fortsat tilbydes mad og drikke. Nyt tilsyn i morgen eftermiddag, hvis indsatte stadig er i sikringscelle.

Nyt tilsyn 31-07-08 kl. 13.00 af [Navn]

Ligger fortsat helt stille. Bliver ca. 1 gang i timen spurgt om han vil tilbage til obs-celle, men ignorerer enten forespørgselen eller begynde at råbe og skirge at han "fanme ikke skal derind". Har intet drukket eller spist siden i går ved 12-tiden, altså 28 timer.

Efter et stykke tid begynder han at tale til mig og først efter FF træder ud af cellen, således at jeg er i enerum med indsatte. Vil under ingen omstændigheder i obs-cellen, siger han lider af klaustrofobi. Mener godt selv at han kan gå roligt tilbage til hans egen celle. Har ingen forståelse for at han bliver nødt til at overbevise FF om at han kan tage den med ro.

Objektivt:

Vågen, klar, orienteret. Virker ikke somatisk påvirket af væskemangel, men jeg undersøger ham ikke fysisk idet hans fremtræden er aggressiv. Han madras er dog våd omkring hovedet og han har formentlig urineret i bukserne.

Psykisk er på aggressiv med lav frustrationstærskel, højtråbende og svarer kun med entet høj tale eller råb. Man aner en hvis modtagelighed for gode argumenter. Han vurderes ikke psykotisk/sindssyg.

Plan:

Anbefaler at man forsøger at tage indsatte ud af sikringsremme og enten lader ham blive i sikringscelle eller forflytter ham til egen celle. Jeg vil fraråde at han placeres i obs-cellen. Vurderes endnu ikke fysisk påvirket af væskemangel, men dette kan dog indtræde allerede næste døgn."

Af rapporten fremgår endvidere, at man kl. 14:15 den 30. juli 2008 forsøgte at flytte A, som indtil dette tidspunkt havde ligget roligt, tilbage til observationscellen, men opgav det, da han gik ”verbalt amok” og råbte ”forbandede luder” mfl. ukvemsord. Han lå herefter roligt frem til kl. 10:00 den 31. juli 2008, hvor det er noteret, at områdelederen igen forsøgte at føre en samtale med ham med henblik på tilbageførsel til observationscellen. Dette resulterede imidlertid i, at A begyndte at skribe og råbe, at han ikke ville flyttes, og at fængselspersonalet ”skulle skride ad helvede til”. Dette gentog sig under et forsøg på samtale om overførsel kl. 11:05. Efter at lægen kl. 13:20 havde tilset A, blev det kl. 14:15 vurderet, at A kunne gå tilbage til sin egen celle. Det er noteret, at A, da han blev løsnet, var meget konfliktsøgende i forhold til personalet, men dog ikke gjorde udfald.

I rapport om sikringscelleanbringelse i Københavns Fængsler i perioden 15. august 2008 kl. 21:15 – 17. august 2008 kl. 22:11 (i alt 2 døgn, og 56 minutter) anføres det blandt andet:

”Beskrivelse af episoden:

D.d. fra kl. 20.45 til 21.10 bliver der råbt og banket voldsomt på vægge og inventar inde fra indsattes celle. Kl. 21.10 bliver der åbnet til indsatte og FF [Navn] 2660 beder indsatte om at stoppe. Indsatte bliver ved med at råbe, af FF 2660 og vil ikke dæmpe sig og er desuden meget truende. Det bliver derfor besluttet at indsatte skal i OBS-cellen, men indsatte vil ikke følge med frivilligt. Indsatte gør modstand da FF [Navn] tager om indsattes højre arm. Herefter kommer FF 2855, FF 2825, FF 2358 og ut til og hjælper med at ligge armsmogningsgreb på henholdsvis højre og venstre arm. Indsatte bliver herefter ført ned til elevatoren. Undervejs truer indsatte med, at når han kommer fri i OBS-cellen, vil han slå os alle ihjel. Derfor bliver det besluttet, at indsatte skal i sikringscelle for at afværge vold mod personale.

...

Lægen tilkaldt: 15-08-2008 21.30 **Lægen genkaldt:**
Lægetilsyn foretaget 15-08-2008 22:15.

Lægens bemærkninger/resume:

Tilses efter han er blevet fastspændt i Sikringscelle. Har angiveligt ment at betjentene hamrede på hans dør. Man planlagde først at flytte ham til obs-celle, men han modsatte sig kraftigt og af hensyn til personalets sikkerhed blev han fikseret. Hans forestillinger om at der bliver banket på hans celle, har stået på gennem længere tid. Jeg får også indblik i en dagbogslignende stak papirer, hvoraf det fremgår at han mener personalet griner højlydt af ham og banker ind til hans celle. Jeg bruger 5 minutter i cellen, men får intet respons fra indsatte. Adspørges om smerter, behov for medicin etc.

...

Tilrådes at han tilbageflyttes hurtigst muligt til egen celle, idet han ved sidste sikringscelleanbringelse lå i over 24 timer, uden man opnåede nogen pædagogisk effekt.

Hans forestillinger har paranoid karakter, hvorfor der bestilles psykiatrisk tilsyn snarest.”

Af rapporten fremgår endvidere, at A efter nogle indledende trusler og ukvemsord forholdt sig roligt, idet han dog fuldstændig nægtede at tale med den tilsynsførende læge kl. 22:30 den 15. august 2008. Kl. 8:43 den 16. august 2008 blev det vurderet, at A ikke kunne føres tilbage til sin egen celle, da han havde truet med at ”splitte hele lortet ad” og udtalt forskellige ukvemsord. Han forholdt sig fortsat roligt frem til kl. 13:57, hvor det er noteret, at han ignorerede en forespørgsel om, hvorvidt han var klar til at rykke op på egen celle. Han ignorerede en tilsvarende forespørgsel kl. 19:13 den 16. august 2008 og svarede heller ikke på en henvendelse om vand kl. 18:14. Under en samtale med den tilsynsførende læge kl. 00:10 den 17. august 2008 gav han højtråbende udtryk for, at betjentene bankede på væggene til hans celle, og møntet på en af betjentene, at ”luderen på gangen griner af ham”. Desuden truede han med at slå en af betjentene ihjel, hvis han kunne komme til det. Lægen forsøgte en samtale, men A var meget højtråbende. Kl. 2:25 forsøgte A at komme fri af fikseringen samtidig med, at han råbte dødstrusler til en fængselsfunktionær. Kl. 2:40 er det noteret, at A fik afslag på at få en kolbe til at tisse i, fordi ”han er alt for voldsom og ophidset til, at vi kan løse fikseringen”. Det fremgår, at A under hele episoden var ekstremt truende. Kl. 2:55 satte han sig op og truede på ny en fængselsfunktionær på livet. Herefter forholdt A sig roligt og sov det meste af tiden frem til kl. 8:15 om morgenen den 17. august 2008. Også herefter lå han ifølge notaterne roligt frem til kl. 12:25, hvor han på fængselspersonalets forespørgsel om, hvorvidt han ville være interesseret i at komme på toilet, og derefter i observationscelle samt senere på aftenen tilbage til egen celle, svarede: ”Jeg skal ud af den her fucking lorte celle. I er nogle fucking svin. Jeg skal smadre alt”, og udviste en meget fjendtlig holdning over for personalet. Det blev på den baggrund besluttet at lade ham blive i sikringscellen. Kl. 14:14 ønskede A ikke at tale med lægen, som var kommet til stede. Kl. 14:30 råbte han og truede med: ”Det her får konsekvenser, når jeg kommer ud”. Kl. 15:45 ønskede A at tisse og 3 betjente kom til stede for at bistå. Han havde i mellemtiden tisset på briksen. Der var en dialog om overførsel til observationscelle med henblik på senere at komme tilbage til egen celle, når overvagtmasteren mødte mandag, men A ønskede ingen af delene og nægtede at tale med personalet. Herefter forholdt A sig igen roligt, men afslog fortsat tilbud om vand. Kl. 20:00 var der på ny en samtale, hvorunder A

klagede over ikke at blive flyttet, men samtidig blev mere og mere vred og truede en fængselsfunktionær på livet. Kl. 22:00 er det i forbindelse med udtagelsen fra sikringscellen noteret, at der har været en lang og rummelig dialog med A, som flere fængselsbetjente har været inde over og medvirket til at holde i gang. A blev efter at have været på toilettet overført til observationscelle.

Af rapport om observationscelleanbringelse umiddelbart efter afslutningen af sikringscelleanbringelsen fra den 15. august 2008 kl. 21:15 – 17. august 2008 kl. 22:11 i Københavns Fængsler i perioden 17. august 2008 kl. 22:12 – 17. august 2008 kl. 23:05 (i alt 53 minutter) fremgår, at A blev anbragt i observationscelle, da der skønnedes at være behov for yderligere observation. Der henvises til bekendtgørelse om udelukkelse fra fællesskab § 15, stk. 1, nr. 3.

I rapport om sikringscelleanbringelse i Statsfængslet i Østjylland i perioden 8. december 2008 kl. 11:05 – 8. december 2008 kl. 15:30 (i alt 4 timer og 25 minutter) anføres det blandt andet:

”Beskrivelse af episoden:

D.d. kl. 11.05 blev indsatte fikseret. Dette skete pga. følgende:

Indsatte der midlertidig var placeret i besøgslokalet pga. visitation, begyndte at råbe i lokalet. Undertegnede der opholdte sig på kontoret kunne høre larmen, og skyndte mig til besøgsafdelingen.

Inden undertegnede var nået hen til besøgsdøren til indsatte, kunne jeg høre at han sparkede på døren.

Da ff. [Navn], ff [Navn], ff. [Navn] og ff. [Navn] var ankommet, åbnede jeg døren. Indsatte var tydelig ophidset. Indsatte råbte op og ville ikke være i besøgsrummet. Han krævede nogle dvd-film og var meget utilfreds og ophidset. Undertegnede forklarede indsatte at, vi havde meget travlt og han måtte vente. Dette ophidsede blot indsatte yderligere. Da undertegnede ikke kunne tale indsatte til fornuft, fik han at vide at han skulle være rolig og opføre sig ordentligt. Herefter blev døren lukket.

Indsatte blev nu mere højt råbende og truende, og råbte bla. at det ville gå helt galt og han ville smadre lokalet. Indsattes sindstilstand og tidligere adfærds mønster taget i betragtning, besluttede jeg at indsatte skulle anbringes i observationscellen.

Døren blev igen åbnet og indsatte blev bedt om at følge med frivilligt med til observationscellen, hvilke han nægtede.

Undertegnede tog nu fat i indsattes venstre arm for at føre ham til observationscellen.

Indsatte gjorde nu udfald mod undertegnede. Indsatte løftede armen med knyttet hånd, men blev han pacificeret på gulvet.

Indsatte blev nu ilagt håndjern og transporteret til sikringscellen, hvor han blev fikseret.

Under notater er der ikke afsluttet under fiksering til kl. og underskrift, hvilket skal være til den 08.12.08 kl. 15.30.”

Af rapporten fremgår endvidere, at indgrebet blev bragt til ophør, da A i nogen tid havde forholdt sig roligt og havde tilkendegivet, at han ville opføre sig ordentligt.

Af Statsfængslet i Østjyllands udtalelse af 5. februar 2009 i anledning af advokat Claus Bonnez' klage på vegne A over sikringscelleanbringelsen fremgår blandt andet, at fængslet ikke havde fundet grundlag for at imødekomme en anmodning af 10. december 2008 fra advokaten om at tilkalde en læge udefra, idet fængslet lagde vægt på, at fængslets læge er uvildig i forhold til behandlingen af de indsatte. Således skal klager over den lægelige behandling påklages til Patientklagenævnet og ikke til direktoratet. Fængslet anså sin pligt til at sikre lægetilsyn for opfyldt ved det tilsyn fængslets læge havde foretaget.

Ved direktoratets afgørelse af 9. juni 2009 vedrørende advokat Claus Bonnez' klage blev den anvendte magtanvendelse og efterfølgende anbringelse i sikringscelle fundet berettiget.

Af rapport om udelukkelse fra fællesskab fremgår, at der har været udelukkelse fra fællesskab med mulighed for samvær med medindsatte i perioden den 8. december 2008 kl. 15:30 – 16. december 2008 kl. 10:30. Der henvises til straffuldbyrdelseslovens § 63, stk. 1, nr. 1 og nr. 3. Udelukkelsen fandt sted i fortsættelse af sikringscelleanbringelsen i perioden 8. december 2008 kl. 11:05 – 8. december 2008 kl. 15:30, se herom ovenfor.

I rapport om sikringscelleanbringelse i Statsfængslet i Østjylland i perioden 22. januar 2009 kl. 14:20 – 22. januar 16:50 (i alt 2 timer og 30 minutter) anføres det blandt andet:

”Beskrivelse af episoden:

Dags eftermiddag skal Ovm. [Navn] afholde forhør over indsatte. Under forhøret beder indsatte om at få F. 211/08 A som bisidder. Under forhøret rejser indsatte sig op fra sengen og går over til køleskabet og henter noget mælk. Går herefter retur til sin plads på sengen. Rejser sig kortvarigt herefter igen, og går på ny over mod køleskabet. Pludselig og meget uventet drejer indsatte sig rundt og slår Ovm. [Navn], der sidder på en stol, to gange i ansigtet/hovedet med knyttet hånd.

På cellen befinder sig også samtidig ff. [Navn]. Ved ovenstående hændelse bliver ff. [Navn] også tildelt flere knytnæveslag i ansigtet og på kroppen. Samtidig springer A ... op fra sengen. Dette sker meget hurtigt og uventet. [Ulæse-

ligt] som om, at episoden har været aftalt på forhold. Hændelse medfører kraftig håndgemæng.

På gangen [ulæseligt] og ff. [Navn]. De springer med det samme ind på cellen, og ff. [Navn] får fat i [ulæseligt]. A tildeler ff. [Navn] adskillige slag i ansigtet. Ligeledes får [Navn] vristet sig fri, og tildeler ff. [Navn] to slag i ansigtet med knyttet hånd. Det bemærkes, at [Navn] bløder kraftigt fra det ene øje, hvorfor han har vanskeligt ved at fastholde [Navn].

Alle mand vælter rundt på gulvet, og ff. [Navn] fastholder [Navn] med kropsgreb. [Navn] tildeler herved ff. [Navn] et kraftigt bid i højre bryst. Ff. [Navn] får fat i A's højre hånd, som denne forsøger, at presse ind i øjnene på ff. [Navn]

Alarmen er slået, og det tililende personale kommer til stede, og de to indsatte bliver belagt med håndjern. Ved denne hændelse gør indsatte [Navn] meget kraftig modstand og selv fire – fem mand har vanskeligt ved og holde indsatte på gulvet. Efter indsatte bliver belagt med håndjern bliver han løftet/båret ind til sikringscellerne.

A placeres med det sammen i sikringscellen, og der monteres remtøj i obs cellen. Montering af remtøj tager et par minutter og samtidig bliver der undersøgt hjelm hertil via viceinspektør [Navn] og sikkerhedssouschef [Navn]. Under hele dette forløb gør indsatte fortsat meget kraftig modstand. Herved lykkes det for indsatte og bide ff. [Navn] i venstre lår.

Indsatte bliver herefter spændt og har svært ved at trække vejret pga. den megen tumult, hvorfor afdelingssygeplejerske [Navn] hidkaldes. Indsatte får efterfølgende ilt. Anstaltens læge hidkaldes samtidig se evt. lægenotat.”

Af rapporten fremgår endvidere, at A gentagne gange råbte op, rev i remtøj og truede, senest kl. 16:20 hvor han råbte truende om hævn, samt at overførsel til Københavns Fængsler skete kl. 18:10.

I rapport om (fortsat) sikringscelleanbringelse i Københavns Fængsler i perioden 22. januar 2009 kl. 19:30 – 24. januar 23:00 (i alt 2 døgn 3 timer og 30 minutter) angives det blandt andet:

”Beskrivelse af episoden:

indsatte er anbragt i sikringscelle efter transport fra Statsfængslet Østjylland.

se rapport fra Østjylland

lægen er tilkaldt kl. 19.45

ledelsens bemærkninger:

Ingen kommentar til anbringelse. Se sikringscellerapport af 22/1-09 fra østjylland hvor indsatte groft overfalder betjente i østjylland.

Ophold: Indsatte er fikseret i 2 døgn 3 timer og 30 minutter. Indsatte bliver vurderet af overvagtimester d. 23/1-09 kl. 14.40 og kommer derefter ud af sikringscellen d. 24/1-09 kl. 23.30. Indsatte har i denne periode været rolig. I

normale omstændigheder ville dette være alt for lang tid. Indsatte er kendt fra tidligere anbringelse på politigården, hvor indsatte er rolig mens han er fikseret, men hidser sig voldsomt op og er truende ved samtale. Indsatte er parnoid og har svært ved forandringer, hvorfor man har ventet på, at indsatte ville tale for derved at sikre at indsatte kom hurtigst muligt ud af sikringscellen og fikseringen. Indsatte er meget speciel og særdeles uegnet til at sidde i fængsel, hvorfor det lange forløb i sikringscellen falder ind under regler for fiksering i sikringscellen.”

Af rapporten fremgår endvidere, at A ved ankomsten ønskede en trussel på livet mod fængselspersonalet i Østjyllands Statsfængsel ”ført til protokols”, og at han virkede vred og indædt, men også at han selv lagde sig til rette. Under den fortsatte anbringelse frem til den 24. januar 2009 kl. 23:30, hvor han blev udtaget af sikringscellen og fikseringen, er det generelt noteret, at A lå roligt/stille. Det fremgår, at han ved kontaktforsøg fra personalets side den 23. januar 2009 kl. 12:50 og kl. 14:40 afviste kontakt og bad de pågældende ”fucke af”, og at han kl. 20:56 gjorde tegn til personalet om at få sit tæppe vendt, hvilket skete. Den 24. januar 2009 kl. 17:40 blev han tilbudt mad og drikke, men ønskede det ikke. Samme dag er det noteret, at han kl. 19:30 blev tilbudt vand, men ”takker surt nej”. Kl. 22:50 anmodede A om en urinkolbe, hvilket han fik. Han sagde nej til vand og bad om at komme op på egen celle. Det vurderedes ifølge noteringen herefter, at han kunne komme til egen celle, hvorefter han blev udtaget af sikringscellen den 24. januar kl. 23:30.

I rapport om sikringscelleanbringelse i Københavns Fængsler i perioden 23. februar 2009 kl. 17:05 – 24. februar 2009 kl. 14:40 (i alt 21 timer og 35 minutter) anføres det blandt andet:

”Beskrivelse af episoden:

Indsatte har dagen igennem hidset sig mere og mere op. Indsatte har tidligere banket løs på døren grundet manglende kuglepen efter samtale med præsten. Indsatte fik at vide at han skulle stoppe dette, hvilket dog fortsatte noget tid. Under uddeling af aftensmad hidser indsatte sig igen op, personalet kommer tilstede og prøver at føre en samtale. Døren holdes dog lukket tæt i det indsatte prøver og rive den op. Det vurderes at der er risiko for at indsatte vil kaste noget ud gennem døren, og med i den overvejelse er at han lige har fået varmt vand. Da vi går fra cellen høres der larm fra cellen, og det besluttes at gå tilbage til cellen. Da der er kæde på døren vurderes det for farligt at stikke hovedet ind, derfor tages kæden af og døren åbnes for at vurdere indsatte psykiske tilstand. På cellen ligger indsatte stol itu på gulvet og indsatte er voldsom ophidset og truende, og da indsatte forsøges fjernet med greb i arm, bliver han nu så voldsom at han væltes ned på sengen, med flere betjente over sig. Indsatte fastholdes med magt og påsættes håndjern. Herefter føres indsatte til sikringscelle på 100 og fikseres.”

Af rapporten fremgår endvidere, at A kort efter indsættelsen afviste tilsyn af en læge. Kl. 19:45 den 23. februar 2009 satte han sig op og råbte mod døren ”Hvad gløder du på din idiot”. Han lå herefter stille frem til kl. 10:15 den 24. februar 2009, hvor han, da han blev tilset af en psykiater, blev meget hidsig og truende i sin adfærd. Kl. 12:45 ringede han og gav udtryk for, at han gerne ville tilbage til sit opholdsrum. Det er noteret, at han var hidsig. Kl. 14:40 havde han en samtale med områdelederen, som noterede: ”Indsatte er rimelig rolig, men føler sig uretfærdigt behandlet og anklager personalet for at overfalde ham. Da indsatte for det meste har ligget roligt, udtages han og tilbageføres til egen celle.” A blev herefter udtaget af sikringscellen og fikseringen.

I rapport om sikringscelleanbringelse i Statsfængslet i Østjylland i perioden 4. marts 2009 kl. 23:55 – 5. marts 2009 kl. 8:25 (i alt 8 timer og 30 minutter) anføres det blandt andet:

”Beskrivelse af episoden:

D 4/3-909 skulle indsatte afhentes fra politigården og transporteres til statsfængslet Østjylland, fordi han dagen efter skal fremstilles i retten i Horsens.

Vi forlod Østjylland kl. 18.00 og ankom til politigården kl. 21.10.

Vi havde af personalet på politigården fået at vide at indsatte ikke frivillig ville med til Østjylland.

Da døren til cellen blev åbnet, gik undertegnede ind på cellen, efterfulgt af [Navn], [Navn] og [Navn]. Indsatte sad på sengen og han blev bedt om at følge frivilligt med ud af cellen. Dette nægtede indsatte og hidsede sig straks op. Han blev igen bedt om at følge frivillig med. Dette ophidsede indsatte yderligere, og han nægtede at følge med.

Undertegnede ville tage fat i indsattes arm, men han forsøgte at undvige mig, og blev herefter pacifiseret på cellegulvet. [Navn] og [Navn] havde armsnoingsgreb, [Navn] lavede benbengreb og undertegnede tog et kropsgreb.

Indsatte blev ilagt håndjern og transporteret til bilen, hvor indsatte nu var så voldsom at det var nødvendigt at lægge ham i bunden af bilen.

Vi forlod politigården kl. 21.35 og ankom til Østjylland kl. 23.50. Indsatte var stadig voldsom ophidset samt truende, hvorfor det var nødvendigt at fikse ham i sikringscellen kl. 23.55.”

Af rapporten fremgår endvidere, at A frem til kl. 1:30 den 5. marts 2009 løbende kom med ukvemsord mod personalet og den tilsynsførende læge og udfordrede en fængselsfunktionær til slåskamp. A lå herefter roligt og sov indimellem, indtil han kl. 8:25 den 5. marts 2009 blev udtaget af sikringscellen.

Af rapport om observationscelleanbringelse i Københavns Fængsler i perioden 13. april 2009 kl. 19:15 – 16. april 2009 kl. 10:05 (i alt 2 døgn, 14 timer og 50 minutter) fremgår, at

A begyndte at true en fængselsbetjent, da denne indskærpede over for ham, at han ikke skulle tale med en anden indsat gennem vinduerne, og yderligere truede andre fængselsbetjente, da man forsøgte at få ham til at dæmpe sig. Man besluttede herefter at bringe ham til observationscellen. I den forbindelse gjorde A udfald mod en fængselsfunktionær og forsøgte at nikke denne en skalle. A gjorde voldsom modstand og forsøgte at ramme personalet med slag og spark. Det blev nødvendigt at bruge stave for at kunne påføre ham håndjern og føre ham til observationscellen. Der henvises i rapporten til bekendtgørelse om udelukkelse fra fællesskab § 15, stk. 1, nr. 3. Efter at være blevet anbragt i observationscellen fortsatte han med at råbe trusler og ukvemsord efter personalet samt sparke på døren. Det er under ledelsens påtegning påtalt, at der mangler notater på flere tidspunkter den 14. april og 15. april 2009. Notaterne fra kl. 20:45 den 13. april 2009 viser, at A forholdt sig roligt, men under en samtale med overvagtimester C kl. 10:49 den 14. april 2009 hidsede han sig op og endte med at råbe og skribe. Kl. 19:02 den 14. april 2009 løb han hen mod døren, slog på den og truede personalet. Han ønskede i tiden herefter ikke kontakt med personalet, men forholdt sig roligt indtil den 15. april 2009 kl. 11:45, hvor han for op, og råbte op om, at betjentene ville komme til at fortryde, og at de var ”bøssebetjente”. Kl. 16:45 er der notat om, at C på ny forsøgte en samtale med A, men at han igen hidsede sig op, og det endte med, at C måtte forlade cellen, hvorefter A råbte og skreg i 10 minutter. Senere på dagen kl. 17:21 er der notat om råben og skrigen samt trusler mod fængselspersonalet, kl. 21:00 om ukvemsord mod en fængselsbetjent og kl. 22:10 om råben og skrigen. A havde under hele forløbet afslået tilbud om mad og drikke. Den 16. april kl. 11:52 er der notat af den tilsynsførende læge om, at A er meget affektlabil, men ikke psykotisk, og at personalet observerer med henblik på fortsat protestspisevægring. Kl. 13:42 er der et længere notat af C om A's nægtelse af at spise og usikkerhed om, hvorvidt han har drukket det vand, personalet har sat ind, eller smidt det ud. Det angives, at personalet anså det for væsentligt, at han kom tilbage til egen celle for måske derved at forbedre hans tilstand. A, som havde kastet madrester på væggen, blev tilbudt at komme tilbage til egen celle, hvis han kunne affinde sig med at blive iført håndjern under transporten. Det nægtede han, men personalet iførte ham herefter med magt håndjern og førte ham tilbage til egen celle uden modstand fra hans side.

Den 14. oktober 2009 traf direktoratet i medfør af straffuldbyrdeelseslovens § 78 afgørelse om at overføre A til Sikringsafdelingen på Psykiatrhospitalet i Nykøbing Sjælland for der at udstå den resterende del af fængselsstraffen. Forud herfor var A den 26. maj 2009 overført til Sikringsafdelingen, og han har ikke siden været anbragt i almindeligt fængsel.

Straffedomme mv. og tiltag med henblik på overførsel til Sikringsafdelingen

I et brev af 3. juni 2004 til Justitsministeriet fra overlæge G, Anstalten ved Herstedvester angives det blandt andet:

”Man skal hermed anmode om, at der træffes bestemmelse om, at ovennævnte i henhold til § 40 i bekendelse af lov om frihedsberøvelse og anden tvang i psykiatrien anbringes i Sikringsafdelingen i Nykøbing Sjælland, idet der er formodning om, at A er sindssyg. Man vurderer samtidig, at A er overordentlig farlig for andres liv og legeme.

...

Konklusion:

Det drejer sig om en 33-årig mand, som er idømt forvaring på grund af vold. Han har under ophold i fængslet jævnligt været meget truende og voldelig. Der er udfærdiget mentalobservationserklæringer i 1988, 1991, 1994 1998 og senest i januar 2003. Fire af erklæringerne – herunder den sidste i januar 2003 – er udfærdiget ambulat. I fire af erklæringerne har man konkluderet, at A er personlighedsforstyrret, men ikke psykotisk. I erklæringen fra 1998 konkluderedes det, at en begyndende sindssygelig udvikling gennem de senere år ikke med sikkerhed kunne udelukkes. A kan i perioder optræde ganske kontrolleret, høfligt og venligt. Derfor skønnes der at være behov for en grundig observation under en længerevarende indlæggelse på en psykiatrisk afdeling med henblik på en endelig diagnostisk afklaring. A har nu igennem lang tid i perioder givet udtryk for forestillinger, der kan tolkes som sindssygelige. Han har i en periode af måneders varighed i 1999 haft gavn af antipsykotisk behandling. Af sikkerhedsmæssige grunde kan A ikke være indlagt på en retspsykiatrisk afdeling.

Der anmodes derfor om anbringelse i Sikringsafdelingen i Nykøbing Sjælland med henblik på diagnostisk afklaring og iværksættelse af relevant behandling.”

Justitsministeriet svarede som følger ved brev af 17. juni 2004:

”...

Efter en gennemgang af sagen skal Justitsministeriet herved meddele, at ministeriet **ikke** finder grundlag for at imødekomme anmodningen om afsigelse af farlighedsdekret, idet ministeriet efter en konkret vurdering ikke har fundet, at betingelserne for at anbringe den pågældende i Sikringsafdelingen er opfyldt.

Justitsministeriet har ved afgørelsen lagt afgørende vægt på Retslægerådets udtalelse om, at det er usikkert, om A er sindssyg. Justitsministeriet har desuden tillagt det betydning, at rådet ikke finder, at A aktuelt udgør en sådan vedvarende, alvorlig og overhængende fare for andres liv eller legeme, at rådet kan anbefale overførelse til Sikringsafdelingen, jf. psykiatrilovens § 40, stk. 1.”

I en udtalelse fra overlæge G af 23. august 2005 er det anført:

” ...

Man skal herved anmode om, at der arbejdes for en retskendelse, således at ovennævnte kan blive mentalobserveret under indlæggelse i Sikringsanstalten i Nykøbing Sjælland.

...

Konklusion:

A er meget svært personlighedsforstyrret og klinisk er der indtrådt en kraftig forværring i tilstanden inden for det sidste 1½ år. Han er langt mere affektlabil, end han har været tidligere. Der har været flere episoder med trusler og vold (kopi af rapporter vedlægges). Det er umuligt at etablere en kontakt med ham, som muliggør en udveksling af oplysninger og synspunkter, man må nærmest betegne ham som autistisk i sin kontaktform. Han kommer i kraftig affekt uden anden udløsende faktor end egne forestillinger om hævn og vold.

På det foreliggende vurderes det, at A er i en tilstand, der må ligestilles med en psykotisk tilstand.

Problemstillingen har den 22. august 2005 været drøftet med Kriminalforsorgens psykiatriske konsulent overlæge [Navn]. Han som er enig i anstaltens vurdering og tilråder også mentalobservation under indlæggelse på Sikringsanstalten i Nykøbing Sjælland.”

Den 24. august 2005 anførte Rigsadvokaten i en oversendelse til Statsadvokaten for Sjælland:

”Anstalten ved Herstedvester har i vedlagte indstilling efter drøftelse med overlæge [Navn], Justitsministeriet, Psykiatrisk Klinik, anbefalet, at A mentalobserveres under indlæggelse på Sikringsafdelingen ved Anstalten ved Herstedvester. Det bemærkes, at Politimesteren i Glostrup har oplyst, at statsadvokaten for nylig på et andet grundlag har afslået en lignende indstilling fra politimesteren.

Jeg skal anmode statsadvokaten om at træffe afgørelse vedrørende spørgsmålet, jf. rigsadvokatmeddelelse nr. 5/2002.

...”

Der blev ved anklageskrift modtaget i Retten i Glostrup den 15. marts 2005 rejst tiltale mod A i anledning af det knivoverfald, som gav anledning til anbringelse i sikringscelle på Nyborg Statsfængsel den 10. august 2004. Derudover blev der rejst tiltalte for den vold og de trusler mod fængselsfunktionærer i Statsfængslet i Vridsløselille den 30. april 2004, der

gav anledning til overførslen til og sikringscelleanbringelsen på Anstalten ved Herstedvester den 30. april 2004 og for trusler mod fængselsfunktionærerne på Anstalten ved Herstedvester under anbringelsen i sikringscellen om eftermiddagen og aftenen den 30. april 2004.

Af en i henhold til Glostrup Rets kendelse af 28. september 2005 under sagen indhentet udateret mentalerklæring, som er udarbejdet af administrerende overlæge på Sikringsafdelingen på Psykiatrihospitalet i Nykøbing Sjælland, [Navn], fremgår blandt andet:

”Konklusion

Observanden er herefter ikke sindssyg, men må anses for at tilhøre den i straffelovens § 69 stk. 1 omhandlede personkreds. Der er ikke forhold der peget på, at foranstaltninger i medfør af samme lovs § 68, 2. pkt., vil være mere formålstjenlige end straf. Med baggrund i den aktuelle mentalundersøgelse kan der ikke anbefales anden sanktion end forvaring i medfør af straffelovens § 70.

På baggrund af sagsakterne og observandens ønske skal det anbefales, at den fortsatte forvaring sker i Statsfængslet Vridsløselille, hvor der angiveligt har været de færreste problemer.”

Af erklæringen fremgår, at undersøgelsen er udarbejdet under indlæggelse på Sikringsafdelingen.

Ved Glostrup Rets dom af 31. august 2006 blev A idømt fængsel i 8 måneder for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, til dels jf. § 245, stk. 1, jf. § 247, stk. 1. Han blev herved i forhold 1 fundet skyldig i den 10. august 2003 ca. kl. 16:15 i Nyborg Statsfængsel at have overfaldet en fængselsfunktionær med en kniv (det forhold som gav anledning til sikringscelleanbringelsen på Nyborg Statsfængsel den 10. august 2003). Desuden blev han fundet skyldig i forhold 2 ved den 30. april 2004 ca. kl. 12 i Statsfængslet i Vridsløselille at have tildelt en fængselsfunktionær et knytnæveslag i ansigtet og ved at have truet en anden fængselsfunktionær med at voldtage hans kone og slå hans børn ihjel samt ved om eftermiddagen og aftenen efter overførslen til Anstalten ved Herstedvester, det vil sige under anbringelsen i sikringscellen, at have truet flere fængselsfunktionærer med, at de ville blive ”nakket”, at han ville ”smadre” dem, og at han kunne ”tage et drab med på vejen”. Forhold 2 vedrører den vold og de trusler, der førte til overførslen til Anstalten ved Herstedvester, hvor A blev anbragt i sikringscelle, jf. rapporten herom. Det fremgår af dommen, at retten lægger notaterne om truslerne i forhold 3 i rapporten om sikringscelleanbringelsen til grund. A blev i forhold 2 frifundet for at have bidt en fængselsfunktionær i fingeren og

blev også frifundet i forhold 4 som drejede sig om trussel efter straffelovens § 119, stk. 1, den 31. juli 2004 over for en fængselsfunktionær. Det sidste forhold har så vidt ses ingen sammenhæng med de indgreb, som denne sag vedrører.

I et brev af 5. oktober 2006 fra Politimesteren i Glostrup til direktoratet er det blandt andet anført:

”Den ved anklageskrift af 15. marts 2005 rejste sag er nu endelig afgjort ved dom af 31. august 2006, der vedlægges til orientering. Om sagens behandling skal nævnes, at sagen i høj grad blev vidtløftiggjort af tiltalte og hans forsvarers ønske om at bruge retssalen som talerstol for mere generelle kriminalpolitiske synspunkter.

Der tilbagestår herefter følgende verserende sager til afgørelse, alle foreløbig samlet her ved embedet til vurdering under eet:

litra	j.nr.	Dato	vedr.	anstalt
a	3800-84110-00190-04	19-10-2004	besiddelse af 0,3 g hash	Herstedvester
b	2500-70311-00010-05	05-04-2005	verbale dødstrusler § 119	Nyborg
c	2500-70311-00011-05	13-04-2005	angreb med knive af spejlglas	Nyborg
d	2500-70311-00009-05	13-04-2005	angreb med knive af spejlglas (samme sag)	Nyborg
e	2500-70311-00008-05	13-04-2005	korporligt angreb i forbindelse med aftensmad (samme sag)	Nyborg
f	0700-70311-00070-05	27-07-2005	verbale dødstrusler § 119	Herstedvester
g	0700-70311-00071-05	27-07-2005	verbale dødstrusler § 119	Herstedvester
h	0700-70311-00081-05	30-09-2005	flere dages verbale trusler overfor personalet på Anstalten ved Herstedvester	Herstedvester
i	0700-70311-00081-05	30-09-2005	verbale dødstrusler § 119	Herstedvester
j	3800-70311-00020-06	04-07-2006	Verbale dødstrusler og korporligt angreb § 119	Horsens
k	3800-70311-00022-06	05-07-2006	verbale dødstrusler § 119	Horsens
l	0700-70311-00072-05	16-08-2006	verbale dødstrusler § 119	Herstedvester
m	0700-70311-00073-05	19-08-2006	verbale dødstrusler § 119	Herstedvester

Ved gennemsyn af kriminalregisteret d.d. fremstår listen som udtømmende for antallet af verserende sager."

Ved Svendborg Rets dom af 21. august 2007 blev A idømt fængsel i 4 måneder for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, jf. til dels § 21, § 121, § 245, stk. 1, jf. § 247, stk. 1, jf. til dels § 21, jf. § 89. Forhold 2 og 3 vedrørte kvalificeret vold i gentagelsestilfælde og forsøg herpå samt overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, jf. til dels § 21 begået den 13.

april 2005 på Nyborg Statsfængsel, hvor A truede to fængselsfunktionærer på livet med to stykker spejlglas på ca. 25 cm længde tilvirket som knive og forsøgte at overfalde den ene af fængselsfunktionærene med disse spejglasknive, som han kastede efter fængselsfunktionæren. Disse forhold falder tidsmæssigt sammen med den sikringscelleanbringelse i Statsfængslet i Nyborg fra den 13. april 2005 kl. 22:10 til den 15. april 2005 kl. 09:41, der er oplyst om i Kammeradvokatens oversigt, og som hører til de anbringelser, hvor rapporten ikke er medtaget i ekstrakten. A blev desuden fundet skyldig i to forhold (forhold 4 og 5) vedrørende overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, ved den 4. juli 2006 i Horsens Statsfængsel at have overfaldet to fængselsfunktionærer med slag i ansigtet henholdsvis på skulderen samt ved at have truet to andre fængselsfunktionærer på livet samt ved den 5. juli 2006 i Horsens Statsfængsel at have truet en fængselsfunktionær med at slå ham ihjel. Det første af disse forhold er den episode, som ifølge rapport om sikringscelleanbringelse fra Statsfængslet i Horsens i perioden 4. juli 2006 kl. 18:05 – 5. juli 2006 kl. 14:15 blandt andet gav anledning til anbringelse i sikringscelle. Truslen den 5. juli 2005 er den, der ifølge rapporten blev fremsat, da A blev udtaget af sikringscellen for at blive overført til Politigårdens Fængsel. A blev i forhold 6 fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, jf. til dels § 21, ved den 11. september 2006 i Politigårdens Fængsel at have overfaldet en fængselsfunktionær med spark i maven og forsøg på at tildele en skalle og spytte på den pågældende samt trusler på livet. I rapport om sikringscelleanbringelse fra Københavns Fængsler i perioden 11. september 2006 kl. 14:50 – 11. september 2006 kl. 17:13 er de pågældende forhold nævnt.

Direktoratet anførte i et brev af 31. juli 2008 til A's advokat, advokat Claus Bonnez:

”...

Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgen, kan oplyse, at direktoratet påtænker at arbejde hen imod § 78 anbringelse af Deres klient i Sikringsanstalten i Nykøbing Sjælland.

Direktoratet skal i den forbindelse forespørge, om Deres klient fortsat ønsker anbringelse i Sikringsanstalten i Nykøbing Sjælland.

Direktoratet kan oplyse, at sagen vil blive behandlet efter reglerne i straffuldbyrdelseslovens § 78 og efter proceduren nævnt i § 3, stk. 2, i Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 571 af 5. juli 2002 om anbringelse af dømte i institution m.v. uden for fængsel eller arresthus (§ 78 bekendtgørelsen).”

Den 8. september 2008 skrev direktoratet til Sikringsanstalten, psykiatrisk hospital Nykøbing Sjælland blandt andet:

”Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgen, skal anmode om en udtalelse vedrørende anbringelse af A i Sikringsanstalten i medfør af straffuldbyrddelseslovens § 78.

Såfremt anstalten udtaler sig herimod påtænker direktoratet at anvende proceduren nævnt i § 3, stk. 2, i Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 571 af 5. juli 2002 om anbringelse af den dømte i institution m.v. udenfor fængsel eller arresthus.”

Overlæge [Navn], Sikringsafdelingen på psykiatrisk hospital Nykøbing Sjælland, udtalte i et brev af 11. september 2008:

”...

Jeg skal beklage, at vi ikke kan modtage ovenstående i henhold til straffuldbyrddelseslovens § 78. Jeg mener heller ikke at der er mulighed for, at Direktoratet for Kriminalforsorgen kan anvende proceduren nævnt i § 3, stk. 2 i Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 571 af 5. juli 2002 om anbringelse af den dømte i institution m.v. udenfor fængsler eller arresthuse. Jeg skal venligst henvise til Sikringsafdelingens regulativ pkt. 2, hvoraf det fremgår, at ”afdelingen optager sindssyge personer om hvem det ved dom, kendelse eller administrativ resolution i medfør af § 40 i lov nr. 331 af 24. maj 1989 om frihedsberøvelse og anden tvang i psykiatrien, bestemmes at der bør træffes sikkerhedsforanstaltninger overfor dem. Det optages dog kun personer som af justitsministeriet skønnes egnede dertil. Desuden modtages varetægtsfængslede efter kendelse til hospitalsmæssig mentalobservation, i henhold til retsplejelovens § 809 stk. 2, når de af anklagemyndigheden anses for så personfarlige eller risikoen for undvigelse er så stor, at observation i Sikringsafdelingen er påkrævet. Varetægtsfængslede herudover modtages alene i henhold til retsplejelovens § 777.

...”

I direktoratets brev af 22. januar 2009 til Rigsadvokaten anføres det blandt andet:

”Direktoratet finder, at sagen i givet fald skulle løses ved ansøgning til Justitsministeriet om dispensation fra reglerne om anbringelse i Sikringsanstalten.

Ledende overlæge ved Sikringsanstalten i Nykøbing Sjælland, [Navn], har telefonisk den 20. januar 2009 oplyst overfor direktoratet, at A i forbindelse med en verserende sag hos Københavns Politi er begæret mentalundersøgt på Sikringsanstalten, hvor han således nu står på venteliste.

Direktoratet kan oplyse, at direktoratet påtænker at henlægge sagen vedrørende § 78-anbringelse, indtil resultatet fra mentalundersøgelsen foreligger.”

Tiden efter anbringelsen på Sikringsafdelingen

Overlæge [Navn], Sikringafdelingen på psykiatrisk hospital Nykøbing Sjælland, oplyste i et brev af 19. august 2010 til Justitsministeriet blandt andet:

”Patienten påbegyndte tvangsbehandling primo oktober 2009 med tablet Zyprexa 10 mg dagligt.

Patienten fik langsomt effekt af Zyprexabehandlingen.

D. 13.10.2009 meddelte patienten, at han gerne ville tage Zyprexa frivilligt. Patienten har været i behandling med antipsykotisk medicin tablet Zyprexa 20 mg siden.

Patienten har været venlig og omgængelig i afdelingen. De paranoide symptomer er bleget helt af. Patienten har nydt samværet med medpatienter. Patienten har fuldt fællesskab i afdelingen siden den 30.7.2009. I forbindelse med tvangsbehandlingen var det således muligt at opretholde fuldt fællesskab.

Patienten har talt med psykolog, siden han kom, idet han har mange oplevelser fra sin lange tid i fængselsvæsnet, som han har behov for at tale med psykolog om.”

Der blev ved anklageskrift modtaget i Københavns Byret den 6. august 2010 rejst tiltale mod A for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, i forbindelse med de tre ovennævnte sikringscelleanbringelser i perioden fra den 20. december 2006 kl. 14:55 på Københavns Fængsler, i perioden fra den 12. juni 2007 kl. 13:15 på Københavns Fængsler og i perioden fra den 22. januar 2009 kl. 14:20 på Statsfængslet i Østjylland og fortsat den 22. januar 2009 kl. 19:30 på Københavns Fængsler, som følger:

”1.

straffelovens § 119, stk. 1,

ved den 20. december 2006 ca. kl. 14.30 under afsoning i Politigårdens fængsel, København V, med vold eller trussel om vold at have overfaldet de tjenestegørende fængselsfunktionærer [Navn], [Navn] og [Navn], idet tiltalte tildelte [Navn] et slag med knyttet hånd på venstre kind, bed [Navn] i højre ben og flere gange udtalte til dem alle, at han ville ”slå dem og deres mødre ihjel” eller lignende.

2.

straffelovens § 119, stk. 1,

ved den 13. juni 2007 ca. kl. 10.20 under afsoning i Politigårdens fængsel, København V, med vold eller trussel om vold at have overfaldet den tjenestegørende fængselsfunktionær F, idet tiltalte råbte til F: ”Jeg smadrer dig, når jeg

kommer fri”, ”Du er en død mand”, ”Jeg skal hænge dig, når jeg engang kommer ud”, og ”Jeg nakker dig fandme” eller lignende.

3.

straffelovens § 119, stk. 1.

ved den 22. januar 2009 ca. kl. 14.10 under afsoning i Statsfængslet Østjylland, Horsens, og som bisidder for en medindsat under dennes disciplinære forhør, med vold eller trussel om vold at have overfaldet den tjenestegørende fængselsfunktionær [Navn], idet tiltalte tildelte [Navn] flere slag med knyttet hånd, herunder i nakken, på kæben og på halsen.”

Der var på forsvarerens begæring i retsmøde den 5. september 2008 udarbejdet mentalobservationserklæring af 30. september 2009 af overlæge [Navn], Sikringsafdelingen på psykiatrisk hospital Nykøbing Sjælland. I erklæringen anføres det blandt andet:

”Konklusion

Det drejer sig om en 38-årig mand, der er tiltalt for vold. Han er tidligere mentalundersøgt 6 gange uden at være fundet sindssyg, men derimod karakterafvigende med en paranoid personlighedsforstyrrelse.

Ved den aktuelle mentalundersøgelse er observanden fundet normalt begavet og han lider ikke af epilepsi.

Han var ikke på tidspunktet for det påsigtede været påvirket af hverken medicin eller euforiserende stoffer.

Observanden er ved den foretagne undersøgelse fundet sindssyg og han anses også for at have været sindssyg på tidspunktet for det påsigtede.

Den psykologiske undersøgelse støtter diagnosen.

Observanden findes lidende af paranoid skizofreni og omfattet af straffelovens § 16, stk. 1.

Såfremt observanden findes skyldig i det påsigtede, skal der, i henseende til observandens sindssygdom og voldsomme reaktionsmønster, anbefales dom til anbringelse på psykiatrisk hospital.”

På baggrund af mentalerklæringen påstod anklagemyndigheden A dømt til tidsubestemt anbringelse på Sikringsafdelingen på psykiatrisk hospital Nykøbing Sjælland.

I præmisserne i Københavns Byrets dom af 25. februar 2011 anføres det:

”Ad forhold 1:

Alle nævninger og dommere udtaler:

Retten finder det ikke med den til domfældelse tilstrækkelige sikkerhed bevist, at tiltalte har tildelt fængselsfunktionær [Navn] et slag med knyttet hånd på venstre kind, eller at tiltalte til fængselsfunktionærerne [Navn], [Navn] og [Navn] flere gange har udtalt, at han ville "slå dem og deres mødre ihjel" eller lignende. Retten har herved lagt vægt på, at ingen af vidnerne i retten tilstrækkeligt klart har kunnet forklare herom, heller ikke efter forehold af politirapporter. Tiltalte frifindes derfor for denne del af tiltalen.

Retten har efter vidnerne [Navn]s, [Navn]s, [Navn]s og Fs forklaringer fundet det bevist, at tiltalte bed [Navn]i højre ben ved overgangen mellem støvleskaffet og benet lidt under knæet.

Retten har endvidere efter bevisførelsen lagt til grund, at fængselsfunktionærerne gik ind i tiltaltes celle med henblik på at anbringe tiltalte i sikringscelle, såfremt han ikke ville ophøre med at skrige og råbe.

Retten finder, at den magtanvendelse, som fængselspersonalet anvendte med henblik på anbringelsen af tiltalte i sikringscelle var i strid med straffuldbyrdesloven § 66, idet betingelserne for anbringelse i sikringscelle efter denne bestemmelse ikke var opfyldt. Tiltaltes bid findes derfor ikke at kunne henføres under straffelovens § 119, stk. 1, men må henføres under straffelovens § 244.

Retten lægger til grund, at tiltaltes bid var udløst af den uretmæssige magtanvendelse, som [Navn] deltog i. Under disse omstændigheder finder retten, at tiltaltes handling er straffri efter straffelovens § 13, stk. 1.

Ad forhold 2:

4 nævninger og 3 dommere udtaler:

Efter vidnet Fs forklaring sammenholdt med hans notat af 13. juni 2007 finder disse voterende det godtgjort, at tiltalte har udtalt de i tiltalen anførte trusler.

Disse voterende har efter bevisførelsen endvidere lagt til grund, at tiltalte var anbragt i sikringscellen fra om eftermiddagen eller aftenen den 12. juni 2007. Anklagemyndigheden har ikke ført bevis for, at varigheden af anbringelsen i sikringscellen har været proportional. Disse voterende finder herefter, at anbringelsen af tiltalte i sikringscelle havde været for langvarig på gerningstidspunktet, hvor F kom for at tilse tiltalte.

Det må derfor lægges til grund, at tiltalte var udsat for en for vidtgående magtanvendelse, hvorfor tiltaltes udtalelser ikke findes at kunne henføres under straffelovens § 119, stk. 1, men må efter deres karakter henføres under straffelovens § 266.

Disse voterende finder endvidere ikke, at straffelovens § 13 finder anvendelse.

2 nævninger udtaler:

Vi finder det ikke bevist, at tiltalte har udtalt de i tiltalen anførte trusler.

Ad forhold 3:

5 nævninger og 3 dommere udtaler:

Efter vidnerne [Navn]s og [Navn]s forklaringer sammenholdt med den foreliggende politiattest må det lægges til grund, at tiltalte har slået [Navn] to gange med knyttet hånd i hovedet.

Disse voterende finder ikke, at det anførte om tiltaltes afsoningsforhold gennem årene kan føre til frifindelse af tiltalte.

Disse voterende finder det i det anførte omfang bevist, at tiltalte er skyldig i overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1.

1 nævning udtaler:

Jeg finder efter de divergerende forklaringer, at det ikke er bevist, at tiltalte er skyldig i tiltalen.

Skyldsspørgsmålet afgøres i det hele i overensstemmelse med retsplejelovens § 891, stk. 4.

Thi bestemmes:

I forhold 1 frifindes tiltalte, A.

I forhold 2 findes tiltalte skyldig i overtrædelse af straffelovens § 266.

I forhold 3 findes tiltalte skyldig i overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1.

Sanktion

Der er afgivet 12 stemmer for, at tiltalte på gerningstidspunktet har været utilregnelig på grund af sindssygdom eller en tilstand, der må sidestilles med sindssygdom.

Retten har lagt vægt på Retslægerådets erklæringer sammenholdt med de øvrige lægelige oplysninger om tiltaltes personlige forhold, hvorefter tiltalte på gerningstidspunktet har været utilregnelig på grund af sindssygdom eller en tilstand, der må ligestilles med sindssygdom.

Tiltalte straffes derfor ikke, jf. straffelovens § 16, stk. 1.

Der er afgivet 12 stemmer for, at tiltalte skal dømmes til anbringelse på psykiatrisk afdeling, jf. straffelovens § 68.

Retten har lagt vægt på lovovertrædelsernes karakter, tiltaltes tidligere kriminalitet og de lægelige oplysninger og fundet, at mindre indgribende foranstaltninger ikke findes tilstrækkelige, hvorfor det er nødvendigt, at tiltalte anbringes i psykiatrisk afdeling for at imødegå, at han på ny begår alvorlig kriminalitet.

Der er afgivet 12 stemmer for at fastsætte længstetiden for den idømte foranstaltning til 5 år, jf. straffelovens § 68 a, stk. 1.

Retten har lagt vægt på oplysningerne om gerningen i forhold 2 sammenholdt med, at tiltalte på gerningstidspunktet var udsat for en for vidtgående magtanvendelse, og fundet, at der foreligger formildende omstændigheder, som kan føre til strafbortfald efter straffelovens § 83, 2. pkt. Retten har videre fundet, at der i forhold 2 foreligger en strafnedsættelsesgrund efter straffelovens § 82, nr. 13, jf. menneskerettighedskonventionens artikel 6, som følge af lang sagsbehandlingstid, der ikke kan tilskrives tiltalte. På denne baggrund har retten ikke fundet grundlag for at lade domfældelsen for overtrædelse af straffelovens § 266 føre til, at der ikke fastsættes en længstetid efter straffelovens § 68 a, stk. 2. Endvidere har retten fundet, at voldsudøvelsen i forhold 3 ikke kan anses for en alvorlig voldsforbrydelse som anført i straffelovens § 68 a, stk. 2.

...”

A blev dømt til anbringelse i psykiatrisk afdeling med en længstetid på 5 år. Desuden blev det bestemt, at Højesterets dom af 15. marts 1999, Glostrup Rets dom af 31. august 2006 og Svendborg Rets dom af 21. august 2007 bortfaldt.

Forklaringer

Der er afgivet forklaringer af A, områdeleder B, overvagtimester C, fængselsbetjent D, vicefængselsinspektør E, områdeleder F, overlæge G og læge H.

A har forklaret blandt andet, at han under indsættelserne på Anstalten på Herstedvester indledningsvis afsonede på modtagelsesafdeling C. Det var en almindelig celle med TV og playstation mv. Der sad han det meste af tiden, bortset fra ophold i observations- og sikringscelle, fra 1999-2000. Han var i almindeligt fællesskab og arbejdede på produktions-skolen. I 1999 mødte han en pige, [Navn], som han blev forelsket i. På grund af en volds-episode blev han anbragt på Vridsløselille i ca. 1 måned i 1999. [Navn] hængte sig, medens han var på Vridsløselille. Han kom tilbage på Herstedvester. Han havde et håb om, at psykologerne og psykiaterne på Herstedvester kunne trænge ind til hans hjerte. Han kom igen på afdeling C. Han havde fået en stor dosis af et stesolidlignende præparat, medens han var på Vridsløselille. Dosis blev kraftigt nedsat på Herstedvester. Det gjorde han opmærksom på den første aften. Han blev skældt ud af en vagt. Det skete igen aftenen efter. Herefter blev han flyttet op på afdeling I, som er isolationsafdelingen. Han fik ikke nogen forklaring. Han kom i en tom observationscelle. Den var, som det var sædvanligt for observationsceller, udstyret med en fastboltet seng med en gummimadrass og fastboltet bord

og stol. Han forsøgte at hænge sig selv to gange og forsøgte at skære armen op på sig selv med noget ståltråd. Personalet kom til stede, hvorefter han forsøgte at skære i armen igen. Han ramte en af vagterne med ståltråden og blev beskyldt for at forsøge at slå øjet ud på vagten. Han kom i sikringscelle og blev fikseret. Der var to mere almindelige celler på afdeling I med normale stole, senge mv. Der var et papstykke for ruden ind til disse celler, så vagterne ikke på samme måde som i de øvrige kunne kigge ind. Han fik lov at bo i en af disse celler i nogle måneder. Han havde ikke adgang til sine egne ting i den periode, hvor han var på afdeling I, bortset fra den periode hvor han var i den normale celle. Han fik på et tidspunkt lov til at flytte på afdeling K, hvor han gik på arbejde uden problemer og havde almindeligt fællesskab.

Sikringsceller er indrettet med en seng på midten af gulvet med en gummimadrass, mavebælte samt hånd- og fodremme. Der er et lille lokale tilknyttet, hvorfra personalet kan kigge ind fra, medens den indsatte ikke kan kigge ud. Der er fuldt belyst døgnet rundt. Når han var i sikringscelle blev varmen ikke reguleret som ønsket af ham. Han fik, hvis han var heldig, et tæppe lagt over sig. Nogle gange var han nøgen. Andre gange havde han underbukser og en t-shirt på. Han kunne ikke selv tage vand. Når han skulle spise, fik han nogle gange løsnet en arm. Han er også blevet madet. Man får det hurtigt mærkeligt af at være i en sikringscelle. Personalet syntes, det var ”herre sjovt” at se, hvor langt de kunne presse ham.

På Vridsløselille havde han i 2000-2002 almindeligt fællesskab.

Da han kom retur til Herstedvester i august 2005 fik han at vide, at der kun var én betjent, han måtte henvende sig til. På en gårdtur var der en anden betjent, der henvendte sig til ham og var truende. Nogle dage efter blev han kaldt til forhør hos vagtmesteren [Navn]. Fængselsbetjentene havde ”vendt den”, så det var ham, der havde været truende over for betjenten. Han forsøgte at forklare sig. En anden betjent sagde, at han efter forhøret skulle flytte til en observationscelle, som var uden fjernsyn og playstation, og hvor han ikke måtte ryge. Vagtmesteren forsikrede ham om, at han ikke ville blive flyttet. Vagtmesteren troede ikke på hans forklaring om, at det var betjenten, som havde truet. Han sagde, at han så selv måtte tage affære. Han kom ind på sin normale celle. Betjenten kom igen og sagde, at han skulle flytte. Det nægtede han. Betjenten sagde, at de ikke ville bære ham, men i stedet gasse ham. Han sagde, at det måtte de bare gøre. De tømte en hel patron tåregas ind til ham og herefter endnu en patron. Han vejede kun dengang kun 64-65 kg, og de kunne sagtens

have båret ham. Han kom på en måde, som han ikke husker, ned på gulvet. Han hørte nogen råbe: ”Få ham ud herfra,” og at det skulle være nu. Han besvimede igen og vågnede, medens han blev båret hen i sikringscellen. Han var der i 5 døgn, uden at blive vasket, få vand mv. Der står i rapporten, at det var i 2 døgn, men det var 5 døgn. Han fik bad og fik rent tøj, inden han kom op på Sikringsafdelingen på Nykøbing Sjælland. Det var dumt af ham at tage imod tilbuddet om bad mv., for personalet deroppe kunne dermed ikke se, hvor beskidt og sølle han var, efter at have ligget i sin egen urin i det tøj, han havde på, da han blev fikseret. Han måtte tisse ud af sengen, men det løb delvist tilbage. Urinen på gulvet blev heller ikke tørret op, så han lå i en ammoniakdunst.

På Politigården blev han første gang placeret i celle 20, som var en normal celle. Ellers har han alle gange siddet i celle 17, som var med fastboltet seng, tilstoppet håndvask og hvor malingen skallede af. Hver gang fik han samme dyne uden fyld. Det var løgn, når de sagde, at de ikke havde andre dyner. Han blev for et godt ord smidt i sikringscellen. De tævede ham på vejen derhen, i elevatoren og i cellen. En gang blev han blandt andet svinget ind i væggen på vej ind i sikringscellen og fik hjernerystelse. Han kom i sikringscelle, når han svarede igen eller råbte op. De bankede med skeer og gafler og nøgler på celledøren og væggene. Han fik altid håndjern på, når han skulle på toilettet, selv om han var stille og rolig. De blev spændt så hårdt, at de var svære at få af. Nogle gange blev han efterladt i 1 – 1½ time på toilettet. Han kunne høre dem tale om, at det var sjovt at banke på væggene. Han talte stort set ikke med personalet på Københavns Fængsler, som var nogle ”forbandede svin” i forhold til ham.

På Vridsløselille var han i 2001 i en kort periode i frivillig isolation for at komme ud af et heroinmisbrug. Han blev respekteret af de andre i fængslet for på denne måde selv at komme ud af misbruget. I de 6 år isolationen/rotationsordningen varede fra 2003-2009 havde han stort set ikke kontakt med andre indsatte. Dog havde han fællesskab med øvrige fanger i en ganske periode på Nyborg. Første gang han var på tilbage Vridsløselille efter rotationsordningen blev indført, havde han også fællesskab med gangmanden og med de andre, der var i isolation i en periode på ca. 1½ måned. Det er fængselspræsterne, som har holdt ham i live. Han har enten besøgt dem på deres kontor eller de er kommet i hans celle. Han fik ikke lov til at gå til gudstjeneste under isolationen. På Vridsløselille lavede inspektøren en særordning om antal egne stykker tøj mfl. private ejendele, som han måtte have. De andre steder var der ikke den slags skriftlige regler. På afdeling I på Herstedvester måtte han heller ikke have sit tøj i den observationscelle, som var ”normalt” indrettet, men

derimod godt sin playstation og cigaretter. Når han skulle have rent tøj, måtte han bede om det.

I Østjylland var cellerne fint indrettet, så de ikke ligner fængselsceller og der var eget bad til hver celle. Han var mest på afdeling E. Der var en gruppe fængselsbetjente, som forsøgte at skabe bedre forhold og så en gruppe af ”sadister”. På et tidspunkt var der én, der på et kamera havde set ham med en cigaret på værkstedet, og bad ham slukke den. Han gav efterfølgende en fuckfinger op til kameraet. Lige efter fyraften meddelte en betjent, at alle hans privilegier (kostpenge, adgang til arbejde mv.) var inddraget. I slutningen af afsoningen på Østjylland skulle han med som bisidder til et forhør med en god ven [Navn], som han tit var sammen med, når han havde fællesskab. [Navn] havde forsøgt at flygte. Der kom to vagtmestre med smørrede grin og hentede ham ind på [Navn]s celle. De var allerede gået i gang med forhøret, selvom han som bisidder skulle have været med fra starten. Han afbrød og bad vagtmesteren starte forfra. Det ignorerede vagtmesteren. [Navn] så søvnig ud, fordi han fik stærk psykofarmaka. [Navn] gik hen for at tage noget i køleskabet. Han så ikke andet end, at vagterne greb fat i [Navn]. Han så ikke noget til, at [Navn] skulle have slået ud efter en af dem. Han for selv op, men blev kastet omkuld på gulvet. Han hørte en af vagterne råbe: ”Så dø dog [Navn]”. Både han og [Navn] blev båret hen i hver sin sikringscelle. Han hørte en sygeplejerske råbe op og forstod, at de måtte genoplive [Navn]. Han havde fra starten fornemmet, at det var planlagt, at der skulle ske noget inde i [Navn]s celle. Han blev flyttet til Politigården og fik så mange bank på vejen, som aldrig før.

Efter at have været 4 måneder på Horsens, hvor han havde fuldt fællesskab med de indsatte på sygeafdelingen, og med alle under gårdturene, blev han flyttet til Nyborg. Han havde i Horsens haft det fysisk dårligt nogle dage. Der kom en masse vagter ind og sagde, at han skulle flyttes til Nyborg. Han fulgte frivilligt med og blev i Nyborg anbragt i en særligt sikret celle med jernbeslag på døren. Han fik udleveret en beskidt termokande og fik da han bad om rengøringsmidler en beskidt opvaskebørste. En dag, hvor han vaskede tøj, kunne han ikke få lov at hente tøjet i vaskemaskinen. Det endte med, at hans våde tøj blev smidt et andet sted hen. Han blev efter et stykke tid så bange for vagterne, at han ikke turde gå ud på gangen.

B har forklaret blandt andet, at han er ansat i Københavns Fængsler som områdeleder på Vestre Fængsel. Han har tidligere været fængselsbetjent på Anstalten ved Herstedvester fra 1989-2006. Han var fast på afdeling I og fungerede desuden som vagthavende VK1. Han

mødte A i fængslet. Hans generelle indtryk var, at A ikke brød sig om det uniformerede personale og følte sig uretfærdigt behandlet.

Forevist rapport om sikringscelle fra den 19. august 2005 kl. 13:05 om blandt andet brug af ga forklarede vidnet, at celle I5 er en observationscelle. Den er indrettet med fastmonteret seng, bord m.v. Celle I6 var en celle, som var indrettet mere normalt med fjernsyn, playstation mv. Det var aftalt med A, at han kunne bo i den sidstnævnte celle, når han overholdt rammerne for fængselsopholdet. Der var et skab på den anden side af gangen, hvor han kunne have sine øvrige ting. Der var indgået en aftale, som var godkendt af ledelsen/psykiaterne, med A om, hvad han skulle overholde for at kunne bo på I6, blandt andet om opførsel i forhold til personalet, medicinindtag, hygiejne mv. Reglen var, at hvis han ikke overholdt disse rammer, ville han komme i egentlig observationscelle (celle I5). I alle observationsceller er der vindue, så man kan se ind i cellen. Begge celler var indrettet på denne måde. Celle I7 er en sikringscelle, hvor man i overensstemmelse med lovgivningens regler placerer voldsomme udadreagerende fanger. Der er linoleumsgulv, en seng midt på gulvet samt mavebælte, fodremme, håndremme og handsker. På blandt andet Københavns Fængsler kan man godt blive placeret i en sikringscelle uden at være fikseret. Det er også forekommet i sikringscelle I7 på Herstedvester. Det var ham, der var indsatsleder den 19. august 2005, og som den eneste måtte lægge gas ind. Han var dengang fængselsbetjent og ikke områdeleder. Når han optræder som områdeleder i sikringscellerapporten, skyldes det, at systemet automatisk indsætter den nuværende titel. Han blev involveret, fordi han var vagthavende den dag. Han blev ringet op af personalet, som oplyste, at de skulle flytte A, fordi han havde truet en af vagterne. De skulle muligvis bruge gas. Han sagde, at det kom an på en konkret vurdering, om han kunne tillade brug af gas. Det fremgår af rapporten, hvad der skete. Han kom op på afdelingen. Han sagde, at han ikke ville bruge gas, hvis A kunne overtales til frivilligt at flytte celle. Der var en dialog med A, hvor der blev henvist til aftalen om rammerne for hans afsoning og sagt, at A skulle flytte fra I6 til I5 på grund af truslen. A ville ikke flytte. Der blev lagt op til, at hvis A ville flytte frivilligt, ville det være godt, og hvis ikke ville de bruge magt. Han sagde til A, at hvis ikke han ville flytte godvilligt, ville de bruge gas. A meddelte, at det ville han ”skide på”, og at de ville blive meldt til politiet. Så brugte de gas. A sad stille og roligt på sin seng. Han fokuserede vist på ikke at trække vejret for dybt. Han var meget lidt modtagelig for gassen. Der blev lagt yderligere gas ind ret kort tid efter den første patron (et par minutter). Til sidst vurderede han, at det ikke var forsvarligt at lægge mere gas ind, også fordi A muligvis var psykotisk, og i hvert fald ikke reagerede på gassen. Han besluttede, at de i stedet måtte tage ham ud på anden

vis. De tog indsatsudstyr med bl.a. gasmasker, for de kunne sagtens selv mærke gassen. A sad på sengen og hostede og spyttede, så han kunne også godt mærke det. Formentlig var hans modstandskraft også nedsat. Det er ikke rigtigt, at A var besvimet. Det gjorde han ikke på noget tidspunkt. De gik ind med skjolde mv. A blev anbragt i sikringscellen, fordi man nu var oppe i et niveau af magtanvendelse, hvor man normalt ville benytte sikringscelle. Der foretages selvfølgelig hver gang en individuel vurdering. Beslutningen om sikringscelleanbringelse var begrundet i situationens alvor og det almindelige kendskab til A, som ofte før havde været truende og voldelig, og som havde haft mange tidligere sikringscelleanbringelser, også i tilfælde hvor situationen havde været mindre alvorlig. Han mener, at han forlod stedet, da A var fikseret. Den gas, der blev brugt, var tåregas, som også bruges af forsvaret og af politiet til store demonstrationer. Det er den eneste gang, han har været med til at bruge gas i den tid, han har været på Herstedvester. Man bruger det for at modvirke en truende situation. De gik ikke bare ind og tog A med magt, fordi de vurderede, at det var mindre indgribende for både A og personalet end alternativet, som efter erfaringerne med A efter alt at dømme ville være, at der skulle 4-6 mand ind med stave. Det ville således have været mere indgribende at bruge fysisk magt for at få ham ud af cellen.

Overvagtimester C har forklaret blandt andet, at han var ansat som souschef for områdelederen på Københavns Fængsler, da A blev anbragt i sikringscelle på Københavns Fængsler den 22. januar 2009 kl. 19:30, jf. den fremlagte rapport. Der kan i en sikringscelle anvendes fiksering, men det kan også undlades. Han var ikke fysisk til stede, medens A var fikseret. Hans opgave var at foretage en ledelsesmæssig vurdering af berettigelsen af indgrebet. Han har tilføjet de ledelsesmæssige bemærkninger i rapporten. Det er, som det fremgår af rapporten, først sket den 28. maj 2009. Bemærkningerne er tilføjet på grundlag af de notater, der var i sagen, om baggrunden for indgrebet, observationerne under opholdet mv. Han var ikke fysisk til stede, da A kom til fængslet eller i forbindelse med sikringscelleanbringelsen. Når det kan forsvares, at indgrebet havde en varighed, der som anført i hans bemærkninger under normale omstændigheder ville have været ”alt for lang”, hænger det sammen med det forudgående kendskab til A. A var ”svær at læse”. Det var erfaret fra mange situationer, at han var voldelig, at det kom meget spontant, og at han kunne være i en voldsom og udadreagerende tilstand i meget lang tid. Normalt falder de fleste ned efter et par timer, men erfaringen var, at det tog meget længere tid med A, og at det krævede, at man kom ind og fik en dialog med ham. Man skulle kunne tale med ham, før man kunne lukke ham ud. Grundlaget for indsættelsen var en meget voldsom episode i Østjylland, og den illustrerer udmærket, at situationerne med A typisk varede ved meget længe.

Hans holdning har hele forløbet igennem været, at A ville have glæde af noget medicinsk hjælp. Det er godt, at det øjensynlig er sket, og at det hjælper.

Fængselsbetjent D har forklaret blandt andet, at han er ansat ved Københavns Fængsler og gør tjeneste på Politigårdens Fængsel. Det gjorde han også i 2007. Han kan godt huske A, selvom det er mange år siden, han sidst har set ham. A sad som regel i celle I7 på Politigårdens Fængsel. Dengang var den indrettet som de øvrige celler med seng, bord, skab, køleskab og en hylde samt håndvask. Han er i tvivl, men husker det sådan, at der ikke var fællesskab mellem A og øvrige indsatte. Der er mulighed for gårdtur og besøg på fængslet. Der kan bestilles bøger fra biblioteket på Vestre Fængsel. Der er ikke andre muligheder for aktiviteter. Han har haft kontakt til A, navnlig om at få ham til at lade være med at råbe og sparke på dørene. Indimellem endte det med, at A kom i observationscelle eller sikringscelle. Han husker ikke de specifikke episoder længere. Det var i reglen forårsaget af udfald i form af skub mod personalet. Han mindes ikke at have været med til at placere A i straffcelle.

Når en indsat skal i observationscelle afklædes de deres eget tøj og iklædes særligt tøj. I sikringscelle får man som hovedregel lov at beholde sit eget undertøj. Den indsatte får et tæppe over sig, hvis den pågældende ønsker det.

Forevist rapport om sikringscelleanbringelse fra den 15. august 2008 kl. 21:15, hvor det fremgår, at han har truffet afgørelsen om indsættelse i sikringscelle, forklarede vidnet, at han ikke i dag kan huske forløbet. Det er en fælles beslutning at sætte en indsat i sikringscelle. Når han står som beslutningstager, skyldes det, at han har skrevet rapporten. Han har været med til at træffe beslutningen og til gennemførelse af indgrebet. Hvis en indsat råber op, kan det føre til en indsættelse i observationscelle. Det skyldes hensynet til at sikre ro og orden i fængslet. Indsættelsen i observationscelle sker for at undgå, at situationen eskaleres ved, at andre tilslutter sig råberiet mv. Når en indsat som A truer eller gør voldelig modstand, kan det, som det skete her, føre til en placering i sikringscelle, hvor der er konstant opsyn. I en observationscelle er der kun tilsyn hver halve time.

Efter hans personlige opfattelse og med det forbehold, at han ikke er læge, var A ikke egnet til at sidde i et almindeligt fængsel. Han var paranoid og hørte stemmer. Han var meget

letantændelig og begyndte for eksempel at råbe op, fordi han mente, at fængselsbetjentene grinede af ham og talte om ham inde på vagtstuen.

Ved indsættelse i sikringscelle bruger man nogle gange en plastikkolbe, hvis den indsatte skal tisse. Den pågældende får hånden løsnet. Hvis den indsatte er opfarende og der er risiko for vold, kan man nægte den pågældende kolben. Hvis den indsatte skal lave ”stort”, vil man nogle gange kunne tage den indsatte på toilettet, da de fleste forholder sig roligt i den situation. Ofte foregår toiletbesøg i forbindelse med, at den indsatte bliver løsnet. I observationsceller kan den indsatte komme på toilettet. Under sikringscelleanbringelse vil den daglige leder normalt komme ned og tale med den indsatte om, hvordan det går. Fængselspersonalet kan selv træffe afgørelse om indsættelse og udtagelse af sikringscelle. Der skal gives en orientering til en overordnet. Af rapporten om sikringscelleanbringelse den 15. august 2008 kl. 21:15 er under ”magtanvendelse” blandt andet anført: ”Holdt hoved så indsatte ikke slog hoved...” Dette drejer sig formentlig om, at man har villet undgå, at A slog hovedet ind i væggen. At A, som det også fremgår af rapporten, spyttede og bed personalet, var en meget sædvanlig adfærd fra A’s side.

Vicefængselsinspektør E har forklaret blandt andet, at han været vicefængselsinspektør fra 1993 på Horsens Statsfængsel og efterfølgende på Østjyllands Statsfængsel. De er to vicefængselsinspektører. Han har ansvar for juridiske forhold, herunder legalitetskontrol med overholdelsen af straffuldbyrdelsesloven og tilhørende forskrifter, og har det overordnede ansvar for de indsatte. Han har skrevet svaret fra Østjyllands Fængsel af 21. februar 2014 på Kammeradvokatens spørgsmål.

Afdeling E i Østjyllands Fængsel og tidligere Horsens Statsfængsel er en sikret afdeling. Der er 36 pladser til ”negative stærke fanger” og 12 yderligere pladser på et særligt sikret afsnit. Det særligt sikrede afsnit rummer en meget blandet gruppe af særligt flugttuede eller særligt voldelige indsatte og indsatte som har et særligt beskyttelsesbehov. Der er en høj grad af sikkerhed med intensiv overvågning. Der er 12 pladser fordelt på 2 sektioner med 6 pladser på hver. A sad på dette afsnit, fordi han i perioder var meget voldelig og meget svær at håndtere for personalet. Der var behov for faste og sikre rammer.

Der skal for alle indsatte laves handleplaner, der beskriver, hvordan afsoningen skal ske, og hvad planerne er for den pågældende, jf. straffuldbyrdelseslovens § 31. De udarbejdes under medvirken af den indsatte og det personale, der har med den indsatte at gøre, herun-

der socialrådgiver, sygeplejersker mv. Der var også lavet en plan for A's afsoning, og den blev som krævet i loven jævnligt revideret. Det var svært at lave handleplaner for A. På grund af hans temmeligt turbulente afsoning, var det vanskeligt at håndtere andet end "lige her og nu". Planerne drejede sig mest om at tilrettelægge en fornuftig dagligdag for ham, blandt andet om, hvor meget man kunne tage ham ud af cellen, og hvem af de øvrige indsatte han kunne være sammen med o.lign.

Han har ikke haft personlig kontakt med A, men har været med til blandt andet fælles møder om de forvaringsdømte med direktoratet. Hans samlede indtryk var, at A var meget svingende. Der kunne være perioder, hvor det fungerede meget godt, og så kunne han pludselig eksplodere. Når det skete, måtte han flyttes til et andet afsnit, i sikringscelle eller til et andet fængsel. A var på Østjyllands Statsfængsel i ca. 1 år fra 2007. Baggrunden for rotationsordningen var, at der ikke var nogen, som ønskede at have ham siddende. Både i Horsens og Østjylland havde man ham siddende i længere perioder end de 3 måneder, der fulgte af rotationsordningen. Hvis det gik godt, lod de ham blive siddende. Det endte dog i reglen med, at der kom et voldsudbrud, der gjorde, at han måtte flyttes. De fleste flytninger var begrundet i konkrete voldsepisoder og ikke i rotationsordningen. Der er i kriminalforsorgen fuldstændig fast praksis for, at en indsat, som begår et voldsforhold af en vis grovhed over for personalet, skal flyttes til et andet fængsel. Denne praksis er dels begrundet i et hensyn til personalet, der er blevet overfaldet, og som ikke skal møde gerningsmanden straks efter overfaldet, og dels i et hensyn til den indsatte. Med flytningen undgås risikoen for myter om og mistanke om hævnønsker hos personalet. Han har ikke tidligere oplevet tilsvarende formaliserede rotationsordninger. Han ved ikke, om A er blevet oplyst om, at rotationsordningen ikke blev fulgt. Der har ikke været tale om nogen særligt formaliseret beslutning. Man har kigget på hinanden og sagt: "Det går meget godt", og så undladt at flytte ham.

I de tilfælde, hvor A er overført fra en sikringscelle i Østjyllands Statsfængsel til et andet fængsel, er overførslen typisk sket til Politigårdens Fængsel, hvor man på samme måde som Østjyllands Statsfængsel har en særlig høj grad af sikkerhed.

Under afsoningen har man, jf. punkt 4 i hans svar på Kammeradvokatens spørgsmål, fra personalets side været særligt opmærksomme på A og prøvet at holde en kontakt med ham i det omfang, det har været muligt. Det er også sådan, man normalt agerer i forhold til de øvrige ansatte på det særlige afsnit. A havde i et vist omfang fællesskab med andre indsatte

på det pågældende 12-mandsafsnit. Udgangspunktet er, at de 12 indsatte på det særligt sikrede afsnit har fællesskab. Forudsætningen for fællesskab er imidlertid, at én af de øvrige indsatte ønsker det. Han oplevede en del gange, at de andre indsatte meldte fra i forhold til kontakt med A.

Der er ca. 30 medarbejdere knyttet til den sikrede afdeling E.

Det, som han i svaret til Kammeradvokaten har beskrevet om et særligt system for A, kom i stand, efter personalet havde været på et studiebesøg på Sikringsafdelingen i Nykøbing Sjælland. De blev der inspireret til at etablere en ordening, der sikrede, at alle medarbejdere var klar over, hvad der var sagt til og aftalt med A og besluttet vedrørende ham af andre medarbejdere. Man kunne for eksempel aftale med ham, at hvis han respekterede nærmere aftalte rammer, kunne han få yderligere frihed. I A's tilfælde blev der – som det generelt gælder – på et møde en gang om ugen foretaget en gennemgang af hans sag af personalet på afsnittet. Gennemgangen sker med henblik på at vurdere, om der er grundlag for at løsne eller stramme på den pågældendes afsoningsforhold. Der vil udover personalet på afdelingen typisk også deltage en socialrådgiver og en jurist, typisk en fængselsfuldmægtig.

På det særligt sikrede afsnit kan man se fjernsyn. Der er mulighed for efter aftale med personalet at benytte en særlig gymnastiksal, f.eks. sådan at to indsatte kan spille bold. Der er desuden adgang til aviser, lån af bøger og mulighed for gårdtur. De indsatte på afsnittet har mulighed for at udføre gangmandsarbejde (rengøring mv.) og montagearbejde (typisk pakkearbejde for eksterne firmaer). A var kun kortvarigt i arbejde og udelukkende på deltid. Det havde mest karakter af terapi. A's kontakt med de andre indsatte har været sporadisk og svingende og har som nævnt beroet på de øvrige indsatte. Erfaringen har været, at en del har sagt nej eller er bakket ud af det efter et stykke tid. Det har som det gælder alle indsatte på afsnittet været én til én fællesskab. Der er ikke almindeligt fællesskab på afsnittet.

Forevist rapport om sikringscelleanbringelse den 16. april 2008 kl. 18:35 forklarede vidnet, at når en indsat, som tilfældet var her, får en skade under fikseringen, gennemlæser han normalt materialet i sagen, og taler med personalet. Det mener han også, at han har gjort i denne sag. Han mener ikke, at han har talt med A om den konkrete anbringelse. Der er ikke en fast procedure, hvorefter en indsat, der er kommet til skade i forbindelse med indsættelse i sikringscelle, høres. Den pågældende vil altid i forbindelse med indsættelsen i sikringscelle blive tilset af en læge. Desuden er der altid på afdelingen en efterfølgende

snak med den indsatte om episoden. Hvis der kommer en klage over indgrebet fra den indsatte, høres den pågældende i den forbindelse. Hvis der afholdes forhør i anledning af mulige sanktioner over for den indsatte, bliver den pågældende også altid hørt.

Når der i rapport om udelukkelse fra fællesskab i perioden fra den 21. april 2008 kl. 12:10 samt rapport om sikringscelleanbringelse den 16. april 2008 kl. 18:35, er et notat om fjernelse af et tæppe fra A's ansigt, hænger det sammen med, at man ved indsættelse i sikringscelle altid vil forlange at kunne se den indsattes ansigt. Betjentene skal således kunne se, om den pågældende trækker vejret. I yderste konsekvens kan det ende med, at man må tage tæppet fra den indsatte. Han har dog aldrig hørt om tilfælde, hvor det er sket. Man vil normalt dæmpe lyset om natten. Der kan være tilfælde, hvor man på grund af situationen er nødt til at have mere lys på.

Strafcelle er ligesom bøde og advarsel en sanktion, hvorimod anbringelse i observationscelle og sikringscelle er en sikkerhedsmæssigt begrundet forebyggende foranstaltning.

F har forklaret blandt andet, at han er områdeleder på Københavns Fængsler på et andet område end i 2006-2007. Dengang var han på Politigårdens Fængsel først som konstitueret og siden som udnævnt afdelingsleder. Han skiftede ansættelsessted i marts 2008. Han har som afdelingsleder været overordnet ansvarlig for A, når han har været på Politigårdens Fængsel og har herunder haft en del samtaler med ham. A har i flere af de perioder, hvor han har været på fængslet været i kategori 1 "negativ stærk indsat". Politigårdens Fængsel er beregnet til de indsatte, som er "gået langt over stregen" på andre fængsler. Kategoriseringen ligger ofte i den anmodning, man får fra det overflyttende fængsel, og i baggrunden for overførslen. Politigårdens Fængsel blev genåbnet med henblik på at placere stærke, uhåndterbare fanger fra alle landets institutioner. Der placeres både varetægtsarrestanter og afsonere på Politigårdens Fængsel.

A har utvivlsomt siddet på 4. sal, som er for "de tungeste" indsatte, der skal sidde tæt på personalet, men han husker ikke konkret, hvor A var placeret. Han husker ikke, om A havde fællesskab med de øvrige indsatte. Det beror på, om man kan finde en "fællesskabsmakker". Udgangspunktet er, at man har parvist fællesskab. Det kan forekomme, at man ikke kan finde en makker, herunder én som er villig til at have fællesskab med den, der søges makker til. Der kan godt gå 1-2 uger før, man får fundet en løsning, når der overføres en ny indsat.

A var meget uligevægtig. Efter hans opfattelse var A ”sindsygt utilregnelig”. Han er en af de få indsatte, hvor vidnet har været grundlæggende usikker på, hvad den indsatte ville gøre i næste øjeblik. Han har aldrig oplevet en indsat, som har truet ham så mange gange med at slå ham ihjel. A er blevet sat i observationscelle og sikringscelle på grund af vold og trusler. Når der skete sådanne anbringelser, skulle han tale med A. Han er ofte blevet skældt ud og truet både under sådanne indsættelser, og når A har været i sin egen celle. Forevist rapport om sikringscelleanbringelse fra den 28. juli 2006 kl. 19:55 forklarede vidnet, at dette er et typisk eksempel på en anbringelse af A i sikringscelle. Når der vælges sikringscelle, er det en sikkerhedsmæssigt begrundet foranstaltning for at ”slutte en situation”. Om der derudover er idømt strafcelle efterfølgende, kan han ikke sige. Man kan ikke overhøre så alvorlige trusler og navnlig ikke fra en indsat med A’s historik. Man prøver som udgangspunkt den mildeste placering – det vil sige observationscelle. I A’s tilfælde endte det ofte med en sikringscelleanbringelse i stedet for observationscelle, fordi han nærmest uundgåeligt gik helt amok, når man bad ham om at gå fra A til B.

Ifølge de gældende generelle retningslinjer skal enhver fange, som indsættes i sikringscelle, visiteres. Det sker navnlig for at undgå mulighed for selvbeskadigelse med f.eks. et medbragt barberblad. Når man i enkelte tilfælde undlader visitation, sker det ud fra en konkret vurdering om, at visitation vil eskalere en i forvejen meget opkørt situation yderligere. Alle indsatte på Københavns Fængsler bliver jævnlige visiteret - ca. 1-2 gange om måneden. Visitation forekommer noget hyppigere på Politigårdens Fængsel måske 1-2 gange yderligere pr. måned. Normalt fratages den indsatte sit eget tøj og ligger nøgen med et tæppe over sig i sikringscellen. Eventuelt kan den pågældende få noget af fængslets undertøj på, men ofte vil fangen være for voldsom til, at man forsøger at give den pågældende undertøj på. En sikringscelleanbringelse som den, der skete fra den 28. juli 2006 kl. 19:55 på 1 døgn, 14 timer og 40 minutter, er lang set i forhold til den gennemsnitlige varighed. Det er ikke hans professionelle opfattelse, at A har haft længere anbringelser end nødvendigt. Selvom A kunne ligge roligt og sove, således som det også ses i denne rapport, betød historikken, at man var nødt til at lade ham blive længere i sikringscellen. Det hænger sammen med det, han tidligere har sagt om, at A var ”stærkt utilregnelig”. Han kunne gå fra at være helt rolig til inden for et splitsekund at være vildt truende. Man var simpelt hen bange for, at han ville udøve vold. Det at A lå roligt en halv time, var således ikke nok til at vide sig sikker på, at han var faldet til ro. Efter hans opfattelse skulle man have en samtale, hvor der ikke var trusler fra A’s side, før man kunne lukke ham ud af sikringscel-

len. Han ville henset til situationen med sikringscelle og fiksering mv. ikke kræve, at A var ”helt nede” under en sådan samtale, men han skulle ikke true. Den ansvarlige leder (vidnet) skal om muligt kontaktes af fængselsbetjentene, før der sker indsættelse i sikringscelle. Det vil dog ofte ikke være muligt i situationen, men så skal den pågældende kontaktes snarest muligt efter anbringelsen. Det vil typisk også være den overordnede, som – eventuelt efter telefonisk kontakt – beslutter, at den indsatte skal udtages af sikringscellen. Normalt vil han selv komme til stede i sikringscellen for at vurdere den indsatte.

Forevist rapport om sikringscelleanbringelse den 4. juli 2008 fra kl. 10:15 forklarede vidnet, at han ikke selv var til stede, men har hørt om den pågældende sag, hvor der var sket et voldsomt overfald på en fængselsbetjent i Statsfængslet i Østjylland. Der var ikke tvivl om, at A skulle flyttes efter et sådant overfald. Transporten må have forløbet sådan, at man skønnede, at han skulle anbringes i sikringscelle ved ankomsten til Politigårdens Fængsel. Man kan se af rapporten, at han blev båret ind fra bilen.

Forevist rapport om sikringscelleanbringelse den 20. december 2006 fra kl. 14:55 forklarede vidnet, at der med den dagældende indretning på fængslet godt kunne smadres vinduer i cellerne.

Overlæge G har forklaret blandt andet, at hun blev færdiguddannet som psykiater i 1992. Hun blev ansat på Anstalten ved Herstedvester som overlæge den 1. april 2004 på en afdeling for de mest psykisk syge indsatte og på kvindeafdelingen. I den tid, hun har været der, har de været 5 psykiatere og ca. 10 psykologer. De indsatte på afdelingen for psykisk syge er indsatte med særlige problemer, der har svært ved at være på en normal afdeling. På afdelingen har der også været indsatte, som er egentligt sindssyge. Hun går aldrig ind til en indsat på den pågældende afdeling, hvor A også sad, uden at der står betjente uden for døren. Afdelingen er delt i to. På det ene afsnit er fri adgang mellem cellerne i dagtimerne. På det andet afsnit er de indsatte placeret i observationsceller (eneceller). I modsætning til andre fængsler anvendes observationsceller sådan, at den indsatte kan være ude i fællesskab med andre indsatte nogle timer hver dag.

A ville ikke tale med hende eller hendes kolleger. Fængselsbetjentene kunne heller ikke tale med ham og var meget bange for ham, fordi han var så truende og voldelig. Det var klart, at A ikke havde det godt. Det gav han også udtryk for, men det var ikke muligt at tale med ham. De symptomer, som A havde i form af at høre stemmer mv., gav anledning til en

række overvejelser hos hende. Hun var ikke sikker på diagnosen, men noget skulle gøres. De tilbød antipsykotisk medicin som det mest nærliggende. Det afslog han. I teorien kan man tvangsmedicinere på Herstedvester. I praksis kan det ikke lade sig gøre, fordi regelsættet kræver, at der skal være en døgnbemanding af læger for at tvangsmedicinere. A kunne ikke placeres på en almindelig lukket retspsykiatrisk afdeling, hvor tvangsmedicinering ville være mulig, fordi han var så farlig. Det var ikke muligt at gøre noget ved den meget fastlåste situation. Det førte til hendes anmodning af 3. juni 2004 til Justitsministeriet om anbringelse af ham på Sikringsafdelingen i Nykøbing Sjælland i henhold til et farlighedsdekret efter psykiatrilovens § 40.

Forevist rapport om anbringelse i observationscelle fra den 18. maj 2004 kl. 15:10 til 27. august 2004 kl. 11:45 forklarede vidnet, at hun jævnligt var nede og se til A under de ca. 3 måneders anbringelse. Hun var ikke involveret i beslutningen om at anbringelsen og udstrækningen. Han blev ved med at være truende, og derfor var det ikke muligt at få ham ud af cellen. Om notatet den 27. august kl. 17:44 om, at han under et besøg af hende blev mere og mere højtråbende, hvorefter hun ”bakkede ud”, forklarede vidnet, at hun måtte gå ud, da det ikke var muligt at få nogen kontakt med ham.

Hendes anmodning til Justitsministeriet og Rigsadvokaten af 23. august 2005 om fornyet mentalobservation af A var, som det fremgår af brevet, begrundet i en betydelig forværring af A's tilstand. Der var også en ny straffesag i gang. Hun ville gerne hjælpe A, men de kunne ikke hjælpe ham i fængselsvæsnet. Der var behov for en helt anden omsorg for A end den, der kunne gives i et fængsel. Der er slet ikke samme normering på Anstalten ved Herstedvester som på en psykiatrisk afdeling. Desuden ville man kunne tvangsmedicinere på en psykiatrisk afdeling. Hun mente, at han skulle på Sikringsafdelingen. Formålet med den nye henvendelse var at få en ny mentalerklæring tilvejebragt. Når den burde udfærdiges på Sikringsafdelingen, var årsagen, at A var overordentlig farlig. Han kunne hverken i 2004 eller 2005 undersøges på en almindelig psykiatrisk afdeling. A havde ikke sædvanlige sindsygelige symptomer, men han havde en så aparte adfærd, at hun mente, at der var grundlag for at foretage en grundig observation med henblik på at fastslå, om han nu var sindssyg.

Læge H har forklaret blandet andet, at han i dag har sin egen lægepraksis. I 2007 var han ansat i Københavns Fængsler. Det betød, at han havde tilsyn med indsatte i alle fængslerne i København. Han kan ikke huske, at han har tilset A, men kan genkende hans ansigt. Når

der skete en sikringscelleanbringelse, fik han en oplysning om anbringelsen af personalet og skulle herefter foretage tilsyn. Hvornår under hans vagt det skete, afhang af, om der blev oplyst om akutte forhold, der gjorde det nødvendigt at foretage tilsynet straks. Tilsynet skulle således foretages med det samme, hvis noget tydede på, at den indsatte var psykotisk eller der var oplysning om et behandlingsbehov. I reglen fik han ikke blot en mundtlig orientering, men også en rapport om baggrunden for indgrebet. Han plejede først at læse rapporten og herefter tale med personalet, før han gik ind til den anbragte. Han foretrak normalt at gå ind alene, men hvis der var fare forbundet hermed, havde han en fængselsbetjent med. Han undersøgte primært den indsattes fysiske tilstand. Først og fremmest så han efter, om den pågældende var spændt for hårdt fast eller dehydreret, og om den pågældende var i en sindssygelig tilstand. Hvis den indsatte klagede over smerter, eller der efter de oplysninger, han havde fået, var grundlag herfor, så han efter skader.

Forevist rapport om anbringelse i sikringscelle fra den 30. juli 2008 kl. 12:15 med notater om tilsyn foretaget af ham den 30. kl. 23:00 og 31. juli 2008 kl. 13:00 forklarede vidnet, at han ikke husker tilsynet. Det afhang af den konkrete situation, hvornår en indsat, som nægtede at indtage væske, er dehydreret. Hvis en indsat, som nægtede at indtage væske, på tredjedagen virkede sløv, var det hans og overlægens holdning, at man måtte forsøge at imødekomme nogle af den indsattes ønsker for at få vedkommende til at drikke. Han havde ikke kompetence til at sige, at den indsatte skulle ud af sikringscellen, men kunne rådgive herom. Han kunne indlægge en indsat, som han skønnede sindssyg.

Forevist rapport om anbringelse i sikringscelle fra den 15. august 2008 kl. 21:15 med notater om tilsyn foretaget af ham den 15. august 2008 kl. 21:30 forklarede vidnet, at hans anbefaling om tilbageflytning af A som følge af manglende ”pædagogisk effekt” skyldtes, at han efter en tidligere sikringscelleanbringelse, havde talt med overlægen om, at den enkleste måde at få A til at drikke mv., ville være at få ham tilbage til hans egen celle. Hans og overlægens anbefalinger var rent lægelige. Det var op til fængselsfunktionærerne og ledelsen i fængslet, om de lægelige anbefalinger skulle følges.

Procedure

A har procederet i overensstemmelse med de overordnede anbringender, der fremgår af hans påstandsdokument af 14. marts 2014, hvorefter det gøres gældende:

”... at sagsøgeren har været udsat for:

- uberettigede overførsler mellem institutioner under kriminalforsorgen,
- uberettiget brug af udelukkelse fra fællesskabet,
- uberettiget brug af anbringelse i observationsceller,
- uberettiget brug af anbringelse i sikringsceller,
- ...
- uberettiget magtanvendelse fra fængselspersonalet
- og at sagsøgte undersøgelser af sagsøgers klager over ovennævnte indgreb ikke opfylder den processuelle del af EMRK artikel 3.

Overførsler mellem institutioner under kriminalforsorgen

Det gøres gældende, at de 22 ufrivillige overførsler mellem forskellige fængsler i perioden fra 10. juli 2003 til 12. juli 2007 enten selvstændigt eller sammenholdt med de øvrige indgreb, som sagsøgeren har været udsat for under afsoningen, strider mod sagsøgers rettigheder efter EMRK artikel 3.

Sagsøger gør gældende, at det er sagsøgte, som skal bevise, at hver enkelt af de 22 ufrivillige overførsler har været berettiget.

Det er sagsøgers opfattelse, at sagsøgte ikke har ført bevis for, at nogen af de 22 ufrivillige overførsler har været berettiget

Under henvisning til retsbøger af 7. januar og 22. maj 2013 kan det oplyses, at det er sagsøgers opfattelse, at der er enighed mellem parterne om, at der har været tale om 22 ufrivillige overførsler mellem forskellige fængsler af sagsøger i den omhandlede periode.

Udelukkelse fra fællesskab

Sagsøger gør gældende, at han i perioden fra 10. december 2002 og frem til 26. maj 2009 har været udelukket fra fællesskab i en periode på 6 år og 35 dage.

Til støtte for sagsøgers påstand er fremlagt sagens bilag ..., hvor sagsøgte Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgen, oplyser, at sagsøger i tiden fra 10. december 2002 til 30. oktober 2006 kun har haft almindeligt fællesskab i cirka 4 måneder og 20 dage. I denne periode er der således tale om udelukkelse fra fællesskab sammenlagt i cirka 3 år og 6 måneder. For så vidt angår perioden fra oktober 2006 til den 26. maj 2009 gøres det gældende, at sagsøger konstant har cirkuleret mellem særligt sikrede afdelinger henholdsvis i Statsfængslet Vridsløselille, Statsfængslet Østjylland og Statsfængslet Nyborg, hvor han i ingen af tilfældene har haft almindeligt fællesskab med andre indsatte.

Det gøres gældende, at udelukkelse fra fællesskab hverken opfylder betingelserne i § 33a eller § 63 i straffuldbyrdelsesloven. Endvidere gøres det gældende, at udelukkelse enten selvstændigt eller sammenholdt med de øvrige indgreb, som sagsøgeren har været udsat for under afsoningen, strider mod sagsøgers rettigheder efter EMRK artikel 3.

Sagsøger gør gældende, at sagsøgte har bevisbyrden for, at det i hvert enkelt tilfælde, hvor sagsøger har været udelukket fra fællesskab, har været berettiget at udelukke denne fra fællesskab, og at længden af udelukkelse fra fællesskab har været berettiget. Sagsøger gør også gældende, at sagsøger ikke har løftet

bevisbyrden for, at nogle af udelukkelse fra fællesskab har været berettiget hverken med hensyn til grundlaget for udelukkelse fra fællesskab eller med hensyn til den tidsmæssige udstrækning af de enkelte udelukkelse fra fællesskab.

Under henvisning til retsbøger af 7. januar og 22. maj 2013 kan det oplyses, at det er sagsøgers opfattelse, at der er uenighed mellem parterne med hensyn til omfanget af udelukkelse fra fællesskab, idet sagsøgte, således som sagsøger forstår det, gør gældende, at sagsøger alene har været udelukket fra fællesskabet i det omfang, som er beskrevet i bilag AO-1-1 til bilag AO-1-29.

Anbringelse i observationscelle

Sagsøger har været anbragt i observationscelle ikke under 33 gange. Opholdenes samlede varighed har sagsøger opgjort til 301 dage, 14 timer og 51 minutter.

Det gøres gældende, at de 33 ophold i observationscelle ikke opfylder betingelserne herfor i national ret. Endvidere gøres det gældende, at anbringelserne enten selvstændigt eller sammenholdt med de øvrige indgreb, som sagsøgeren har været udsat for under afsoningen, strider mod sagsøgers rettigheder efter EMRK artikel 3.

Sagsøger gør gældende, at det er sagsøgte, som skal bevise, at hver enkelt af de 33 ophold i observationscelle har været berettiget både med hensyn til anbringelsesgrundlaget og med hensyn til opholdenes tidsmæssige udstrækning.

Det er sagsøgers opfattelse, at sagsøgte ikke har ført bevis for, at nogen af indgrebene har været berettiget hverken med hensyn til anbringelsesgrundlaget eller den tidsmæssige udstrækning.

Under henvisning til retsbøger af 7. januar og 22. maj 2013 kan det oplyses, at det er sagsøgers opfattelse, at der er enighed mellem parterne om, at der har været tale om 33 ophold i observationscelle, og at opholdene til sammen har den længde, som er anført ovenfor.

Anbringelse i sikringscelle

Sagsøger har været anbragt i sikringscelle 37 gange. Opholdenes samlede varighed har sagsøger opgjort til 42 døgn, 8 timer og 37 minutter.

Det gøres gældende, at de 37 ophold i sikringscelle ikke opfylder betingelserne i straffuldbyrdelseslovens § 66. Endvidere gøres det gældende, at anbringelserne enten selvstændigt eller sammenholdt med de øvrige indgreb, som sagsøgeren har været udsat for under afsoningen, strider mod sagsøgers rettigheder efter EMRK artikel 3.

Sagsøger gør gældende, at det er sagsøgte, som skal bevise, at hver enkelt af de 37 ophold i sikringscelle har været berettiget både med hensyn til anbringelsesgrundlaget og med hensyn til opholdenes tidsmæssige udstrækning.

Det er sagsøgers opfattelse, at sagsøgte ikke har ført bevis for, at nogen af indgrebene har været berettiget hverken med hensyn til anbringelsesgrundlaget eller den tidsmæssige udstrækning.

Under henvisning til retsbøger af 7. januar og 22. maj 2013 kan det oplyses, at det er sagsøgers opfattelse, at der er enighed mellem parterne om, at der har været tale om 37 ophold i sikringscelle, og at opholdene til sammen har den længde, som er anført ovenfor.

...

Uberettiget magtanvendelse

Det gøres gældende, at sagsøger har været udsat for uberettiget magtanvendelse herunder blandt andet brug af gas, medens han befandt sig i en fængselscelle siddende roligt på sin seng. Derudover har han ved flere lejligheder fået tildelt slag af stav og været udsat for hårdhændede føregreb mv. Det gøres gældende at magtanvendelsen enten selvstændigt eller sammenholdt med de øvrige indgreb, som sagsøgeren har været udsat for under afsoningen, strider mod sagsøgers rettigheder efter EMRK artikel 3. Det gøres også gældende, at det er sagsøgte, som har bevisbyrden for, at magtanvendelsen har været berettiget, og at sagsøgte ikke har løftet bevisbyrden herfor.

Mangelfuld efterforskning af indgrebenes berettigelse

Sagsøger gør gældende, at sagsøgte enten helt har undladt at efterforske eller har foretaget en mangelfuld efterforskning af sagsøgers klager over de ovennævnte indgreb, og at sagsøgte også af denne grund har krænket sagsøgers rettigheder efter EMRK artikel 3.

Vedrørende forældelse

I forhold til sagsøgtens indsigelser om, at visse af de forhold, der ligger til grund for stævningen, er forældede, bestrides dette. Det gøres gældende, at en eventuel forældelsesfrist først løber fra tidspunktet, hvor sagsøger bliver løsladt. Endelig gøres det gældende, at krav, der opstår som følge af krænkelser af EMRK artikel 3, ikke forældes.

Vedrørende godtgørelseskravets beregning.

...

EMD [har] efter EMRK artikel 41 ... udmålt godtgørelser for lignende indgreb.

EMRK artikel 41 er alene en kompetenceregulering for EMD, hvorfor de godtgørelsesstørrelser, som forekommer i EMDs afgørelser, ikke uden videre er sammenlignelige med de godtgørelser, der skal udmåles af de nationale domstole for tilsvarende krænkelser. De nationale domstole udmåler godtgørelsen med hjemmel i EMRK artikel 13 og for Danmarks vedkommende også med hjemmel i EAL § 26. Herom kan sagsøger nærmere henvisse til side 959 i "Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, Art. 10-59 samt tillægsprotokoller-

ne”, 3. udgave, af Peer Lorenzen m.fl., udgivet i 2011 på DJØFs forlag. Heraf fremgår blandt andet følgende:

...

Det er sagsøgers opfattelse at EMD vil tillægge en klager en godtgørelse på cirka 240.000 kr. for krænkelse af den art og det omfang, som der er tale om i den aktuelle sag. Ud fra ovennævnte betragtninger er det sagsøgers opfattelse, at de nationale domstole vil nå frem til en godtgørelse, der udgør cirka det halve heraf, såfremt der statueres krænkelse i det påståede omfang. Det er på dette grundlag, at godtgørelseskravet er fastsat til kr. 120.000.”

Under hovedforhandlingen er det tillige gjort gældende, at der er sket krænkelse af menneskerettighedskonventionens artikel 3 som følge af det manglende krav på aktindsigt i og begrundelse for udelukkelse fra fællesskab, der er en følge af undtagelse i forvaltningslovens § 9, stk. 4.

A har under hovedforhandlingen frafaldet et anbringende om at have været udsat for urettede kropsvisitationer.

For så vidt angår anbringelserne i observationscelle er anbringelserne i Anstalten ved Herstedvester den 18. maj 2004 kl. 15:10 – 27. august 2004 kl. 11:45 (i alt 100 døgn 20 timer og 35 minutter) og den 21. august 2005 kl. 13:05 – 30. september 2005 kl. 13:50 (i alt 40 dage og 45 minutter) særligt fremhævet under proceduren.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har procederet i overensstemmelse med de overordnede anbringender, der fremgår af direktoratets sammenfattende processkrift af 24. marts 2014, hvorefter:

”Ad sagsøgers påstand 1:

Til støtte for påstanden om afvisning gøres det gældende, at sagsøgerens påstand 1 er et anbringende til støtte for sagsøgerens påstand 2, idet det med sagsøgerens påstand 2 rejste erstatningskrav netop støttes på sagsøgerens påstand 1 og de i tilknytning hertil fremførte anbringender nemlig, at sagsøgeren under sin afsoning i perioden 1997 - 2009 har været behandlet på en måde, som er uproportional og dermed i strid med EMRK artikel 3.

Frifindelsespåstanden støttes på samme anbringender, som gøres gældende over for sagsøgerens påstand 2.

Ad sagsøgers påstand 2:

Til støtte for frifindelsespåstanden gøres det gældende, at den magtanvendelse, som sagsøgeren har været udsat for under sin afsoning, ikke har overskredet grænserne for, hvad der i de konkrete situationer under hensyntagen til sagsøgerens adfærd var absolut nødvendigt, samt at det var nødvendigt at etablere en rotationsordning, fordi sagsøgeren udgjorde en så betydelig belastning af de enkelte fængslers ressourcer.

Der lægges herved vægt på, at sagsøgeren var så stærkt psykisk afvigende, voldelig og paranoid, og at dette - som det fremgår af de mange domme - medførte, at han jævnligt var helt usædvanlig voldelig, eller truede med at være det, over for såvel medindsatte som over for fængselspersonalet.

Der lægges endvidere vægt på, at hensynet til både medindsatte og personale ligeså hyppigt gjorde det absolut påkrævet at anvende magt over for sagsøgeren på den måde, dette var hjemlet i straffuldbyrdsloven.

Der lægges endelig vægt på, at hensynet til de ressourcemæssige forhold i fængslerne nødvendiggjorde den mellem fængslerne etablerede rotationsordning, som i øvrigt kun blev effektueret i det omfang, der var behov for det.

Det gøres således gældende, at de over for sagsøgeren foretagne indgreb har hjemmel i straffuldbyrdsloven og ikke har været i strid med proportionalitetsprincippet, således som det gælder efter dansk ret.

Særligt om det erstatningskrav, som støttes på anvendelse af tåregas over for sagsøgeren den 19. august 2005, gøres det gældende, at de sagsøgte ikke er rette sagsøgte, idet den endelige administrative afgørelse om i den anledning at meddele sagsøgeren afslag på erstatning blev truffet af Rigsadvokaten.

Det bestrides, at sagsøgerens afsoningsforhold og de over for ham foretagne indgreb har udgjort en krænkelse af EMRK artikel 3. Også i denne sammenhæng fastholdes det, at proportionalitetsprincippet er iagttaget, og at de iværksatte indgreb m.v. har været nødvendige.

Om EMRK bemærkes særligt, at en krænkelse af art. 3 ikke medfører et objektivt ansvar. Det følger af retspraksis, at en eventuel krænkelse skal bedømmes efter dansk rets almindelige erstatningsregel, culpa-reglen, og at erstatning i givet fald tilkendes i medfør af erstatningsansvarslovens § 26.

EMRK art. 13 indeholder ikke hjemmel for danske domstole til at udmåle erstatning direkte på grundlag af bestemmelsen, som alene indeholder et krav om, at et individ, hvis rettigheder og friheder efter konventionen er blevet krænket, skal have adgang til effektive retsmidler ved de nationale domstole. Bestemmelsen regulerer således ikke, under hvilke betingelser erstatning kan tilkendes.

Den nærmere udformning af de nationale retsmidler er henlagt til medlemsstaternes skøn.

Det følger af ordlyden af EMRK art. 41, at bestemmelsen er en kompetenceregulering for menneskerettighedsdomstolen, hvorefter Domstolen kan tilkende erstatning i sager, hvori Domstolen finder EMRK krænket.

Heller ikke art. 41 indeholder således en hjemmel for danske domstole til at tilkende erstatning.

Det gøres endelig gældende, at erstatningskrav, som er begrundet i magtanvendelse over for sagsøgeren forud for den 30. december 2005, er forældet i medfør af såvel 1908-loven som 2007-loven, idet kravet om erstatning først blev rejst ved den af sagsøgeren den 30. december 2010 daterede stævning.

Det forhold, at kravet støttes på EMRK, ændrer ikke herved.

Bevisbyrden for, at de enkelte foranstaltninger var uberettigede eller uproportionale og dermed erstatningspådragende i hvert enkelt tilfælde, påhviler sagsøgeren.

Dette er i overensstemmelse med det almindelige princip i den civile retspleje om, at sagsøgeren har bevisbyrden for rigtigheden af de påstande og anbringender, vedkommende gør gældende.”

Efter under hovedforhandlingen at være blevet opmærksom på, at sagen er anlagt den 3. januar 2011, har direktoratet afgivet en processuel erklæring om, at direktoratet ikke vil gøre forældelse gældende for så vidt angår krav, som ikke ville have været forældet efter overgangsreglen i forældelseslovens § 30, stk. 1, jf. 1908-loven, hvis sagen som hidtil antaget af direktoratet havde været anlagt den 30. december 2010.

Direktoratet har vedrørende sikringscelleanbringelsen på Anstalten ved Herstedvester i perioden 19. august 2005 kl. 13:05 – 21. august 2005 kl. 13:05 og brugen af tåregas forud herfor nærmere gjort gældende, at der ved Glostrup Rets afvisningsdom af 22. marts 2013 retskraftigt er taget stilling til berettigelsen af indgrebet og det hertil knyttede erstatningskrav. Der kan derfor ikke tages stilling til dette indgreb og det tilhørende erstatningskrav under denne sag. Hvis direktoratets anbringende om, at indsigelser og erstatningskrav vedrørende indgrebet skal afvises, ikke tages til følge, omfatter direktoratets indsigelse om forældelse ikke dette indgreb.

For så vidt angår spørgsmålet om manglende behørig behandling af A's klager har direktoratet gjort gældende, at allerede fordi det ikke er anført, hvilke klager der hævdes ikke at være blevet behandlet korrekt, kan anbringendet herom ikke tages til følge.

Med hensyn til A's nye anbringende om den manglende adgang til aktindsigt og begrundelse har direktoratet gjort gældende, at anbringendet er for sent fremsat, og derfor ikke bør tages under påkendelse.

Rettens begrundelse og resultat

Ad påstand 1

Retten finder, at A's påstand 1 er så generelt formuleret, at den er uegnet til at tage under pådømmelse som selvstændig påstand. Det er således ikke på nogen måde angivet, hvornår, hvor og hvordan Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 3 påstås at være krænket. Påstanden afvises som følge heraf. Det bemærkes, at anerkendelsespåstanden vil blive prøvet som et anbringende til støtte for påstand 2.

Ad påstand 2

Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 3 og straffuldbyrdelsesloven

Artikel 3 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention forbyder tortur og umenneskelig og nedværdigende behandling og straf.

I blandt andet dom af 29. september 2005 i sag 24919/03, Mathew, har Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol udtalt følgende om de generelle principper, der gælder ved domstolens bedømmelse efter artikel 3 og herunder i relation til strafafsonere:

175. The Court has stated the applicable principles as follows (see, for example, Kalashnikov v. Russia, no. 47095/99, § 95, ECHR 2002-VI, case-law references omitted):

“The Court reiterates that Article 3 of the Convention enshrines one of the most fundamental values of democratic society. It prohibits in absolute terms torture or inhuman or degrading treatment or punishment, irrespective of the circumstances and the victim's behaviour ...

The Court further reiterates that, according to its case-law, ill-treatment must attain a minimum level of severity if it is to fall within the scope of Article 3. The Assessment of this minimum is relative; it depends on all the circumstances of the case, such as the duration of the treatment, its physical and mental effects and, in some cases, the sex, age and state of health of the victim ...

The Court has considered treatment to be 'inhuman' because, inter alia, it was premeditated, was applied for hours at a stretch and caused either actual bodily injury or intense physical and mental suffering. It has deemed treatment to be 'degrading' because it was such as to arouse in the victims feeling of fear, anguish and inferiority capable of humiliating and debasing them ... In considering whether a particular form of treatment is 'degrading' within the meaning of Article 3, the Court will have regard to whether its object is to humiliate and

debase the person concerned and whether, as far as the consequences are concerned, it adversely affected his or her personality in a manner incompatible with Article 3 ... However, the absence of any such purpose cannot conclusively rule out a finding of a violation of Article 3 ... The suffering and humiliation involved must in any event go beyond that inevitable element of suffering or humiliation connected with a given form of legitimate treatment or punishment.

Measures depriving a person of his liberty may often involve such an element. Yet it cannot be said that detention on remand in itself raises an issue under Article 3 of the Convention. Nor can that Article be interpreted as laying down a general obligation to release a detainee on health grounds or to place him in a civil hospital to enable him to obtain specific medical treatment.

Nevertheless, under this provision the State must ensure that a person is detained in conditions which are compatible with respect for his human dignity, that the manner and method of the execution of the measure do not subject him to distress or hardship of an intensity exceeding the unavoidable level of suffering inherent in detention and that, given the practical demands of imprisonment, his health and well-being are adequately secured ...

2. Use of physical force and instruments of restraint against the applicant

(a) Physical force

...

177. In respect of a person deprived of his liberty, recourse to physical force which has not been made strictly necessary by his own conduct diminishes human dignity and is in principle an infringement of the right set forth in Article 3 (see *Ribitsch v. Austria*, judgment of 4 December 1995, Series A no. 336, p. 26, § 38, and *Keenan v. the United Kingdom*, no. 27229/95, § 113, ECHR 2001-III).”

Af den dagældende lov nr. 432 af 31. maj 2000 om fuldbyrdelse af straf mv. fremgår blandt andet:

”§ 22. Fuldbyrdelse af straf i fængsel sker normalt i åbent fængsel.

Stk.2. Fuldbyrdelse af straffen skal dog ske i lukket fængsel, når straffen er på 5 år eller mere. Fuldbyrdelsen af straffen skal imidlertid også i dette tilfælde ske i åbent fængsel, hvis det ikke findes betænkeligt efter det i øvrigt oplyste om den dømte.

...

Stk.5. Fuldbyrdelse af straf i fængsel kan endvidere ske i lukket fængsel, hvis

1) ...

- 2) den dømte efter de lægelige oplysninger bør anbringes i Anstalten ved Herstedvester.

...

§ 23. Fængselsstraf skal, så vidt det er praktisk muligt, fuldbyrdes i nærheden af den dømtes hjemsted. Ved afgørelsen af, i hvilket åbent eller lukket fængsel eller i hvilket arresthus den dømte skal anbringes, skal der endvidere tages hensyn til den dømtes egne ønsker, navnlig vedrørende arbejds-, uddannelses-, familie- eller helbredsmæssige forhold.

Stk.2. Reglerne i stk. 1, 1. pkt., kan fraviges

...

- 5) for at forebygge overgreb på medindsatte, personale eller andre i institutionen,

...

§ 26. En indsat kan overføres mellem åbne fængsler, mellem lukkede fængsler eller mellem arresthuse

...

- 4) for at forebygge overgreb på medindsatte, personale eller andre i institutionen,
- 5) hvis der er bestemte grunde til at antage, at den indsatte har udøvet overgreb på medindsatte, personale eller andre i institutionen,

...

§ 33. En indsat skal så vidt muligt have adgang til fællesskab med andre indsatte.

Stk.2. Såfremt den indsatte selv ønsker det og forholdene tillader det, fuldbyrdes fængselsstraf uden eller med begrænset fællesskab.

Stk.3. Såfremt den indsatte selv ønsker det og forholdene tillader det, fuldbyrdes fængselsstraf uden fællesskab med indsatte af modsat køn, bortset fra fællesskab i arbejdstiden.

Stk.4. I øvrigt kan fængselsstraf kun fuldbyrdes uden fællesskab efter reglerne i §§ 63 og 64.

...

§ 35. En indsat har ret til at deltage i gudstjenester, der afholdes i institutionen. Såfremt ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn gør det påkrævet, kan institutionens leder eller den, der bemyndiges hertil, dog nægte en indsat adgang til at deltage i gudstjenester.

...

§ 62. Institutionen kan anvende magt over for en indsat, hvis det er nødvendigt

- 1) for at afværge truende vold, overvinde voldsom modstand eller for at hindre selvmord eller anden selvbeskadigelse,
- 2) for at hindre undvigelse eller standse undvegne eller
- 3) for at gennemtvinge en påbudt foranstaltning, når øjeblikkelig gennemførelse af denne er nødvendig og den indsatte afviser eller undlader at følge personalets anvisninger herom.

Stk.2. Magtanvendelse kan ske ved greb, skjold, stav og tåregas.

Stk.3. Magtanvendelse må ikke gennemføres, såfremt det efter indgrebets formål og den krænkelse og det ubehag, som indgrebet må antages at forvolde, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Stk.4. Magtanvendelse skal foretages så skånsomt, som omstændighederne tillader. Der skal gennemføres lægetilsyn efter magtanvendelse, hvis der er mistanke om sygdom, herunder om tilskadekomst, hos den indsatte i forbindelse med anvendelsen af magt, eller hvis den indsatte selv anmoder om lægehjælp.

Stk.5. Justitsministeren fastsætter regler om anvendelse af magt over for indsatte.

§ 63. Institutionens leder eller den, der bemyndiges dertil, kan udelukke en indsat fra fællesskab med andre indsatte, hvis det er nødvendigt

- 1) for at forebygge undvigelse, strafbar virksomhed eller voldsom adfærd,
- 2) for at gennemføre foranstaltninger, der er nødvendige af sikkerhedshensyn eller påkrævet for at gennemføre en almindelig sundhedskontrol eller forebygge smittefare, eller
- 3) fordi den indsatte udviser en grov eller oftere gentagen utilladelig adfærd, som er åbenbart uforenelig med fortsat ophold i fællesskab med andre indsatte.

Stk.2. Såfremt der er grund til at antage, at betingelserne i stk. 1 for udelukkelse fra fællesskab er opfyldt, kan institutionen midlertidigt udelukke den indsatte fra fællesskab med andre indsatte, mens spørgsmålet om udelukkelse behandles. Er der grund til at antage, at betingelserne i § 25 for overførsel til lukket fængsel eller i § 26 for overførsel mellem ensartede lukkede afsoningsinstitutioner eller i § 28 for overførsel til arresthus er opfyldt, kan institutionen også midlertidigt udelukke den indsatte fra fællesskab med andre indsatte, mens spørgsmålet om overførsel behandles.

Stk.3. En indsat, der udelukkes fra fællesskab, isoleres i opholdsrum på særlig afdeling, i eget opholdsrum eller i et arresthus.

...

Stk.5. Udelukkelse fra fællesskab må ikke foretages, hvis udelukkelsen efter indgrebets formål og den krænkelse og det ubehag, som indgrebet må antages at forvolde, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Stk.6. Udelukkelse fra fællesskab skal gennemføres så skånsomt, som omstændighederne tillader.

Stk.7. Udelukkelse fra fællesskab skal straks bringes til ophør, når betingelserne herfor ikke længere er opfyldt. Institutionen skal mindst én gang om ugen overveje spørgsmålet om helt eller delvis at bringe udelukkelsen fra fællesskab til ophør.

Stk.8. Justitsministeren fastsætter regler om udelukkelse af indsatte fra fællesskab med andre indsatte.

...

§ 66. Efter bestemmelse af institutionens leder eller den, der bemyndiges dertil, kan en indsat anbringes i sikringscelle og herunder tvangsfikseres ved anvendelse af bælte, hånd- og fodremme samt handsker, hvis det er nødvendigt

- 1) for at afværge truende vold eller overvinde voldsom modstand eller
- 2) for at hindre selvmord eller anden selvbeskadigelse.

Stk.2. Anbringelse i sikringscelle og tvangsfiksering må dog ikke foretages, såfremt det efter indgrebets formål og den krænkelse og det ubehag, som indgrebet må antages at forvolde, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Stk.3. Anbringelse i sikringscelle og tvangsfiksering skal foretages så skånsomt, som omstændighederne tillader.

Stk.4. En indsat, der er tvangsfikseret, skal have fast vagt.

Stk.5. Ved tvangsfiksering af en indsat i sikringscelle skal institutionen straks anmode en læge om at foretage tilsyn med den indsatte. Lægen skal tilse den pågældende, medmindre lægen skønner sådant tilsyn åbenbart unødvendigt.

Stk.6. Ved anbringelse i sikringscelle uden tvangsfiksering skal der tilkaldes læge, hvis der er mistanke om sygdom, herunder om tilskadekomst, hos den indsatte, eller hvis den indsatte selv anmoder om lægehjælp.

Stk.7. Justitsministeren fastsætter regler om godkendelse af sikringsceller og om anvendelsen af sikringsceller og tvangsfiksering, herunder om lægetilsyn og andet tilsyn.”

Ved lov nr. 367 af 24. maj 2005 blev der indføjet et nyt stykke 2 i § 33, hvorefter:

”Justitsministeren eller den, der bemyndiges dertil, kan bestemme, at fællesskab i fængselsafdelinger eller arresthuse, som er udpeget til anbringelse af indsatte, hvis tilstedeværelse skaber en særlig risiko for overgreb på medindsatte, personale eller andre i institutionen, skal gennemføres som cellefællesskab med en anden indsat i eget opholdsrum efter kriminalforsorgens nærmere bestemmelse.”

Ovennævnte regler er i øvrigt ikke ændret i den periode, som sagen vedrører.

Der er udstedt en række administrative forskrifter i tilknytning til straffuldbyrdsloven, hvoraf særligt dagældende bekendtgørelse nr. 348 af 17. maj 2001 om sikringsmidler i fængsel og arresthuse og bekendtgørelse nr. 673 af 9. juli 2003 og den efterfølgende bekendtgørelse nr. 440 af 30. maj 2008 om udelukkelse fra fællesskab er af betydning i denne sag.

Af bekendtgørelse nr. 348 af 17. maj 2001 om sikringsmidler i fængsel fremgår blandt andet:

”§ 8

Tvangsfiksering kan kun helt undtagelsesvis ske i over ét døgn.

...

§ 13

Institutionen skal så hurtigt som muligt udarbejde rapport om anvendelse af håndjern, sikringscelle, herunder tvangsfiksering, samt andre sikringsmidler. Rapporten skal indeholde oplysning om begrundelsen for anvendelsen, om dato og klokkeslæt for, hvornår anvendelsen af sikringsmidlet er ophørt, samt om, at den indsatte er orienteret om muligheden for at klage til justitsministeren og om, hvornår fristen for at indgive klage udløber, jf. straffuldbyrdelseslovens § 111, stk. 2. Rapporten skal endvidere indeholde oplysning om institutionens overvejelser vedrørende lægetilsyn, samt om underretning efter denne bekendtgørelse.

Stk.2. Den indsatte skal efter anmodning have udleveret kopi af den rapport, som er udfærdiget i henhold til stk. 1.”

Bevisbyrde og rettens prøvelse

Sagsøgeren, A, har under en civil sag som denne som udgangspunkt bevisbyrden for, at der er sket magtanvendelse og indgreb, der kan begrunde et krav om godtgørelse som påstået.

Direktoratet er imidlertid som forvaltningsmyndighed ansvarlig for magtanvendelse og indgreb som anbringelse i sikringscelle mv., som ligger ud over den frihedsberøvelse, der er en følge af forvaringsdommen, og skal herved kunne godtgøre, at betingelserne for magtanvendelse, sikringscelleanbringelse mv. i straffuldbyrdelsesloven og hertil knyttede administrative forskrifter har været opfyldt, samt at udstrækningen af de enkelte indgreb har været berettiget.

Som sagen er forelagt, er det uklart, om og i givet fald i hvilket omfang A gør gældende, at hvert enkelt indgreb og/eller udstrækningen af disse isoleret betraget udgør krænkelse af Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 3. Der er således kun i ret få tilfælde under forelæggelsen og proceduren anført nærmere anbringender om, at konkrete indgreb skal anses for uberettigede eller for langvarige, og hvorfor det er tilfældet. Det er også langt fra alle rapporter om anbringelse i sikringscelle- og observationscelle i ekstrakten, som der er blevet dokumenteret fra eller henvist til under hovedforhandlingen.

Den indsættelse i sikringscelle på Københavns Fængsler i perioden den 18. august 2003 kl. 2:20 – 19. august 2003 13:04, som ifølge parterne er et typisk eksempel på forløbet af en indsættelse i sikringscelle, og hvor der er foretaget en nærmere dokumentation af fæng-

selspersonalets noteringer om forløbet under anbringelsen, adskiller sig endvidere fra alle andre sikringscelleindsættelser, derved at fikseringen i form af hånd- og fodremme samt mavebælte blev fuldstændig aftaget efter knap 16 timer kl. 18:05 den 18. august 2003, hvorefter sikringscelleanbringelsen fortsatte uden fiksering i en anden celle. I stort set alle andre tilfælde er fikseringen opretholdt i fuldt omfang, indtil A blev udtaget af sikringscellen.

Efter karakteren og varigheden af de indgreb, der er foregået, herunder navnlig indsættelserne i sikringscelle under brug af fiksering samt indsættelserne i observationscelle, og de anbringender, der er anført om krænkelse af Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 3, finder retten, at der – uanset at der er tale om en sag, der føres i civilprocessens former og uanset de nævnte uklarheder – må foretages en prøvelse af, om de enkelte indsættelser i sikringscelle og observationscelle kan antages at stride mod konventionens artikel 3, jf. herved princippet i retsplejelovens § 471 sammenholdt med konventionens artikel 13. Alle de sikringscelle- og observationscellerapporter, som er medtaget i ekstrakten, gennemgås derfor i det følgende med henblik på at vurdere, om artikel 3 er krænket i relation til den enkelte anbringelse.

Der tages herefter stilling til A's øvrige anbringender om krænkelse af Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 3 som følge af udelukkelsen fra fællesskab, rotationsordningen, manglende eller mangelfuld efterforskning af hans klager, magtanvendelsen i øvrigt og manglende adgang til aktindsigt og begrundelse, samt til om afsoningsforholdene samlet set indebærer en krænkelse af konventionens artikel 3.

Beviser i og afgrænsning af sagen

Der er i straffuldbyrdsloven og hertil hørende administrative forskrifter fastsat detaljerede regler om løbende observation af den, der er udsat for et indgreb, lægeligt tilsyn og dokumentation for observationer mv. ved visse typer af indgreb, jf. navnlig dagældende bekendtgørelse nr. 348 af 17. maj 2001 om sikringsmidler i fængsel og arresthuse og bekendtgørelse nr. 673 af 9. juli 2003 og efterfølgende bekendtgørelse nr. 440 af 30. maj 2008 om udelukkelse fra fællesskab. De pågældende regler har til formål at sikre bevis for berettigelsen af magtanvendelse og anvendelse af særlige indgreb som brug af sikringscelle mv. under straffuldbyrdsloven og herunder også for, at omfanget og udstrækningen af sådanne indgreb ikke udstrækkes ud over det nødvendige.

Det skriftlige materiale i sagen indeholder omfattende og detaljerede rapporter om navnlig de foretagne indsættelser i sikringscelle og i observationscelle. Beviserne vedrørende de enkelte indgreb består i vidt omfang alene af sådanne rapporter samt afgørelser, notater mv., der er udarbejdet af direktoratet og underliggende institutioner vedrørende A.

Vedrørende konkrete indgreb er der således kun afgivet forklaring om optakten til sikringscelleanbringelsen den 27. august 2004 kl. 11:50 (af overlæge G), om sikringscelleanbringelsen i Anstalten ved Herstedvester i perioden 19. august 2005 kl. 13:05 – 21. august 2005 kl. 13:05, herunder om den forudgående anvendelse af tåregas (af B og A) og om sikringscelleanbringelsen i Københavns Fængsler den 22. januar 2009 fra kl. 19:30, der er en fortsættelse af en anbringelse i sikringscelle på Østjyllands Statsfængsel fra den 22. januar 2009 kl. 14:20 (af C og A). A har herudover forklaret om en ikke præcist tidsfæstet anbringelse i observationscelle og efterfølgende anbringelse i sikringscelle i 1999 på Anstalten ved Herstedvester, som ligger før den periode, som sagen er begrænset til at vedrøre. Øvrige forklaringer vedrører mere generelle oplysninger om afsoningen, vilkårene ved indsættelse i sikringscelle og om A.

Bortset fra de mangler i rapporteringen fra Københavns Fængsler om sikringscelleanbringelse den 28. juli 2006, der er erkendt i notat af 4. september 2006 fra afdelingsleder F fra Københavns Fængsler, og som er påtalt i direktoratets brev til Københavns Fængsler af 12. oktober 2007, og det som nævnes nedenfor om mangler i notaterne om fiksering i rapporter om sikringscelleanbringelserne fra den 30. april 2004, kl. 12:35 på Anstalten ved Herstedvester og fra den 12. juni 2007 kl. 13:15 på Københavns Fængsler samt påtalen fra ledelsens side af enkelte manglende notater i rapport om observationscelleanbringelse fra den 13. april 2009 kl. 19:15, er der ikke grundlag for at antage, at reglerne om løbende observation og dokumentation heraf samt om lægeligt tilsyn mv. ikke er overholdt.

Advokat Claus Bonnez har på vegne A klaget til direktoratet over sikringscelleanbringelsen på Anstalten ved Herstedvester fra den 19. august 2005 kl. 13:05 – 21. august 2005 kl. 13:05, herunder anvendelsen af tåregas, jf. direktoratets afgørelse af 20. februar 2006, hvorved benyttelsen af tåregas samt anbringelsen i sikringscellen og varigheden af denne blev anset for berettiget. Der er desuden klaget over sikringscelleanbringelserne på Statsfængslet i Østjylland fra den 16. april 2008 kl. 18:35, fra den 3. juli 2008 kl. 16:15 og fra den 8. december 2008 kl. 11:05, jf. direktoratets afgørelser af 19. november 2009, 4. maj

2010 og 9. juni 2009. I de tre afgørelser er den anvendte magtudøvelse og sikringscelleanbringelsen fundet berettiget. Ved afgørelsen af 19. november 2009 er det endvidere fastslået, at sikringscelleanbringelsen fra den 16. april 2008 kl. 18:35 var for langvarig, og der er tillagt A en godtgørelse herfor på 500 kr.

Der er ikke i øvrigt indgivet administrativ klage efter reglerne i straffuldbyrdelsesloven eller klaget til Folketingets Ombudsmand.

A har forsøgt at få sikringscelleanbringelsen fra den 19. august 2005 kl. 13:05 og den forudgående brug af tåregas på Anstalten ved Herstedvester indbragt for domstolene efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 a. Sagen blev afvist ved Glostrup Rets dom af 22. marts 2013. Bortset herfra er det først ved denne sag, som er anlagt den 3. januar 2011, at de indgreb, som er foretaget i perioden fra den 10. august 2003 til A's overførsel til Sikringsafdelingen den 26. maj 2009, er søgt indbragt for domstolene.

Retten finder på den nævnte baggrund, at de udfærdigede rapporter om anbringelse i sikringscelle og observationscelle samt det i direktoratets og underliggende institutioners notater mv. anførte om begrundelsen for iværksatte indgreb må lægges til grund i det omfang, der ikke under denne sag er ført konkret bevis for andet, eller der ikke ved tidligere truffne afgørelser, som må lægges til grund i denne sag, er truffet afgørelse vedrørende berettigelsen af det pågældende indgreb.

Under sagens forberedelse har A fra direktoratet modtaget de rapporter, notater mv., der er udfærdiget om magtanvendelse og indgreb under afsoningen i almindeligt fængsel. A har under hovedforhandlingen begrænset sit krav til at vedrøre tiden fra sikringscelleanbringelsen fra den 10. august 2003 kl. 16:45 på Statsfængslet i Nyborg, og har oplyst, at der derfor ikke i ekstrakten er medtaget rapporter vedrørende tidligere foretagne indgreb mv., der fremgår af den oversigt, som Kammeradvokaten har udarbejdet. I ekstrakten er der heller ikke medtaget rapporter vedrørende en række anbringelser i observations- eller sikringscelle efter den 10. august 2003, men før den 26. maj 2009. Der er ikke fra A's side givet nogen forklaring herpå. Der er heller ikke afgivet forklaringer om de pågældende anbringelser. Retten må på den baggrund forstå den manglende medtagelse af rapporterne således, at de pågældende anbringelser ikke isoleret betraget er omfattet af sagen. Der tages derfor ikke stilling til berettigelsen af de pågældende indgreb i det følgende. Disse indgreb indgår således alene ved vurderingen af, om afsoningsforholdene i tiden fra den 10. august 2003

til den 26. maj 2009 samlet set, og uanset om de enkelte indgreb isoleret betragtet må anses for berettigede, indebærer en krænkelse af Den Europæiske Menneskerettighedskonventionens artikel 3.

A's personlighed og adfærd under afsoningen

A var forud for forvaringsdommen adskillige gange dømt for personfarlig kriminalitet. På den baggrund og efter den mentalobservationserklæring og den erklæring fra Retslægerådet, der blev indhentet forud for forvaringsdommen, er der ingen tvivl om, at A som følge af sin særegne personlighed, og den tilstand, han var i, kunne være overordentlig farlig for sine omgivelser.

A er ved Glostrup Rets dom af 31. august 2006 og Svendborg Rets dom af 21. august 2007 fundet skyldig i flere tilfælde af overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, og § 245, stk. 1, ved at have truet eller udøvet alvorlig vold mod fængselspersonalet under afsoningen. Ved Københavns Byrets dom af 11. februar 2011 er han ligeledes fundet skyldig i at have overtrådt straffelovens § 266 ved at true en fængselsfunktionær samt i overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, ved at overfalde en fængselsfunktionær. En betydelig del af sikringscelleanbringelserne har ifølge oversigten over indgreb og de fremlagte rapporter været begrundet i vold eller trussel om vold mod fængselspersonale eller medindsatte eller i trusler om selvmord eller forsøg på selvbeskadigelse. De konkrete afgørelser om udelukkelse fra fællesskab og indsættelserne i observationscelle har ligeledes været begrundet i risikoen for overgreb på andre og i truende eller aggressiv adfærd eller i risiko for selvbeskadigelse.

Der er på den baggrund og efter vidneforklaringerne fra B, C, D, E og G ikke tvivl om, at A har været meget vanskelig at have i fængselsvæsnet som følge af en meget ofte voldsomt aggressiv og paranoid adfærd med tilbøjelighed til at reagere voldeligt på andre personers adfærd og begivenheder i omverdenen. Hertil kom trusler om selvmord og forsøg på selvbeskadigelse.

Indsættelserne i sikringscelle

I det omfang indsættelse i sikringscelle og fiksering med hånd- og fodremme samt mavebælte og eventuelt tillige handsker har været uberettiget, må navnlig fikseringen anses for at medføre en så intens fysisk og psykisk lidelse, at indgrebet omfattes af Den Europæiske

Menneskerettighedskonventions artikel 3, jf. blandt andet Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dom af 29. maj 2012 i sagerne 16563/08, 40841/09, 8192/10 og 18656/10, Julin, præmis 127. Det samme gælder i de tilfælde, hvor fikseringen i sikringscellen må anses for berettiget, men hvor indgrebet er fortsat i længere tid end nødvendigt.

Om vurderingen af udstrækningen af de enkelte anbringelser bemærkes, at C og F har forklaret, at det var erfaringen, at A i modsætning til de fleste andre indsatte ikke kom ud af den aggressive tilstand, der begrundede de enkelte sikringscelleanbringelser inden for et par timer. Det var først, når man kunne få en dialog med A, at han kunne udtages af fikseringen og sikringscellen. Retten finder, at der ikke er grundlag for at betvivle denne erfaring, som også kommer til udtryk i det af C anførte i Københavns Fængslers rapport om den fortsatte sikringscelleanbringelse og fiksering ved ankomsten til fængslet den 22. januar 2009 kl. 22:18. Den pågældende erfaring synes også afspejlet i forløbet efter den sikringscelleanbringelse fra den 12. juni 2007 kl. 13:15 til den 13. juni 2007 kl. 16:20, som i Københavns Byrets dom af 25. februar 2011 er anset for at have været for langvarig. Den efterfølgende observationscelleanbringelse blev således afbrudt og afløst af en ny sikringscelleanbringelse, fordi A efter overførslen til observationscellen hamrede hoved og hænder mod celledøren, var ilter og ikke til at tale med. Det bemærkes dog samtidig, at der ikke i de fremlagte rapporter om indgreb fra den 10. august 2003 og frem er eksempler på, at fængselspersonalet har løsnet fodrem, håndrem og mavebælte og herefter oplevet en voldelig reaktion, der har gjort det nødvendigt på ny at fiksere A. Selvom erfaringen med A har kunnet begrunde en længere varighed af indgreb end vanligt, kan der efter rettens opfattelse alene være tale om en vis forlænget observationsperiode, og tid til at forsøge en dialog med henblik på at vurdere, om han var faldet så meget til ro, at han kunne udtages af fikseringen og sikringscellen.

Afgørelser som har betydning ved vurderingen af de enkelte sikringscelleanbringelser:

Ved Glostrup Rets dom af 31. august 2006 er det fastslået, at A har begået det overfald med kniv, der førte til en sikringscelleanbringelse fra den 10. august 2003 kl. 16:45 til den 12. august 2008 kl. 9:12 på i alt 1 døgn, 16 timer og 27 minutter. På baggrund af knivoverfaldet og efter det i øvrigt oplyste i sikringscellerapporten om A's smadring af møbler, råben og skrigene mv. må anbringelsen i sikringscelle anses for berettiget. Af rapporten fremgår, at A frem til om eftermiddagen den 11. august 2003 under flere samtaler fremstod paranoid og blandt andet gav udtryk for, at der var tale om et komplot, der gik ud på at slå

ham ihjel. Desuden fremgår det, at han periodevis lå og råbte, og at han under en samtale kl. 13:57 var utroligt skiftende i sin sindsstemning og vekslede mellem at ligge roligt og råbe op og komme med trusler. Under en afhøring foretaget af en politibetjent kl. 15:01 blev han ophidset og gav udtryk for, at personalet ville forgive ham. Han faldt til ro, da politibetjenten var gået. Han lå derefter og råbte frem til kl. 15:09. Efter at være blevet tilset af en læge kl. 15:55 faldt han i søvn og sov herefter stort set uafbrudt frem til den 12. august 2003 kl. 8:34. På det tidspunkt gav han under en samtale udtryk for, at han fortsat mente, at det var et komplot mod ham. Kl. 9:12 den 12. august 2008 blev han iført håndjern og udtaget af sikringscellen med henblik på overførsel til Københavns Fængsler. Den sidste del af anbringelsen i sikringscelle og fiksering skyldtes ifølge rapporten, at A sov. Retten finder, at der ikke er grundlag for at kræve, at fængselspersonalet skulle vække A for at vurdere, om han var faldet så meget til ro, at han kunne udtages af fikseringen og sikringscellen. Som følge af A's betydelige farlighed må det endvidere anses for berettiget, at der har været en vis observationsperiode og tid til forsøg på dialog, fra han vågnede, og til fikseringen ophørte, og han blev taget ud af sikringscellen. Henset hertil og til baggrunden for anbringelsen i sikringscelle og fikseringen samt til den voldsomme paranoia og periodevise råben, skrigen og fremsættelse af trusler, der prægede A i de vågne perioder, finder retten, at der ikke er grundlag for at anse udstrækningen af indgrebet eller den omstændighed, at hånd- og fodremme samt mavebælte ikke blev løst, medens han sov, for uberettiget. Der har herved foreligget sådanne omstændigheder, at tvangsfikseringen undtagelsesvis har kunnet opretholdes i over ét døgn, jf. § 8 i den dagældende sikringscellebekendtgørelse.

I dommen af 31. august 2006 fra Glostrup Ret er A tillige fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, jf. § 247, stk. 1, ved i Statsfængslet i Vridsløselille den 30. april 2004 ca. kl. 12 at have tildelt en fængselsfunktionær et knytnæveslag i ansigtet og have truet en anden fængselsfunktionær med at ville voldtage hans kone og slå hans børn ihjel. Det er dermed fastslået, at han har begået de forhold, der gav anledning til en overførsel fra Statsfængslet i Vridsløselille til Anstalten ved Herstedvester, jf. rapport om sikringscelleanbringelse på Anstalten ved Herstedvester i perioden fra den 30. april 2004 kl. 12:35. Ved dommen er A tillige fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, ved om eftermiddagen og aftenen efter overførslen til Anstalten ved Herstedvester, det vil sige under anbringelsen i sikringscellen, at have truet flere fængselsfunktionærer med, at de ville blive "nakket", at han ville "smadre" dem, og at han kunne "tage et drab med på ve-

jen". Det fremgår af dommen, at byretten lægger notaterne om de pågældende trusler i rapporten om sikringscelleanbringelsen til grund.

Ifølge rapporten om sikringscelleanbringelsen var A ved ankomsten til Herstedvester stadig meget voldsom og havde også fysisk modsat sig transporten. Henset hertil og til den voldsepisode, der umiddelbart forud herfor havde fundet sted i Vridsløselille, finder retten anbringelsen i sikringscelle og fikseringen berettiget. Ved dommen er det tillige fastslået, at A er fremkommet med trusler efter anbringelsen i sikringscelle den 30. april 2004. Af rapporten fremgår i øvrigt, at anbringelsen og fikseringen ophørte den 3. maj 2004 kl. 10:23 og dermed varede i alt 2 døgn 21 timer og 48 minutter. Det er anført, at A efter periodevist at have råbt op og truet, lå roligt mellem kl. 14:45 og kl. 19:45 den 30. april 2004, hvor han på ny lå uroligt og spyttede på væggen og kl. 20:00 og kl. 20:10 på ny råbte ukvemsord mod personalet og fremkom med trusler. Kl. 21:20 og igen kl. 21:30 blev han på ny ophidset og truende. Der er herefter lange perioder, hvor han sov frem til den 1. maj 2004 om eftermiddagen, medens han i vågne perioder jævnligt kom med skældsord, råbte eller truede, og herunder fremkom med trusler på livet kl. 2:45 og kl. 2:50 den 1. maj 2004. Ifølge et notat kl. 7:05 den 1. maj 2004 blev venstre arm på dette tidspunkt løsnet. I de efterfølgende noteringer ser det ud som brug af håndremme helt er ophørt fra dette tidspunkt. Dette stemmer dog ikke overens med senere noteringer om, at håndled blev løsnet, da A fik vand. Retten lægger derfor til grund, at håndledsremmene kun er blevet fjernet kortvarigt. Det er den 1. maj 2004 kl. 12:00 noteret, at han ikke ønskede at tale med en sygeplejerske, som var til stede for at tilse ham. Umiddelbart efter er det på ny noteret, at han sov frem til kl. 16:30, hvor han til overlægen sagde, at "vi skal bare skride ud, eller kan han pisse os lige i fjæset". Herefter er der igen en længere periode, hvor han sov kun afbrudt af ganske korte perioder, hvor han lå stille. Det er noteret, at A den 2. maj 2004 kl. 4:38 spurgte en fængselsbetjent, om den pågældende kedede sig og herefter lå stille frem til kl. 5:20, hvor han satte sig op, skreg og flåede i remmene. Kl. 6:00-06:10 råbte han på vand og blev truende og hidsig, hvorefter han kl. 6:20 fik en kande vand. Kl. 7:00 kaldte han en betjent for en idiot. Kl. 7:10 er det angivet, at han har fået/får spændt venstre håndled fri og løsnet højre i forbindelse med, at han har fået vand. Kl. 7:25 talte han ifølge noteringerne med sygeplejersken og kl. 7:40 bad han om noget at læse i. 15 minutter efter er det noteret, at han var faldet i søvn. Kl. 8:15 den 2. maj 2004 angives han på ny at være vågen. Bortset fra notater om, at han den 2. maj 2004 kl. 10:45 og kl. 11 igen råbte, er der herefter alene notater om, at A lå stille, sov, urinerede i en kolbe, røg, afslog mad, samt at han kl. 8:40 den 3. maj 2004 spurgte, hvad klokken var, og kl. 9:20 ønskede at tale med en psykiater,

hvilket skete kl. 10:01. Herefter blev han udtaget af sikringscellen og fikseringen kl. 10:10 den 3. maj 2004. Efter noteringerne i rapporten finder retten, at anbringelsen og fikseringen i tidsrummet fra om morgenen/formiddagen den 2. maj 2004 frem til ophøret af anbringelse og fiksering den 3. maj 2004 kl. 10:10 må anses for uberettiget, idet A seneste aggressive udfald var truslerne og hidsigheden ved 6-tiden og udsagnet kl. 7 om morgenen den 2. maj 2004 om, at en betjent var en idiot. Anbringelsen og fikseringen i tidsrummet forud herfor må derimod anses for berettiget henset til truslerne og den aggressive adfærd fra A's side. Det gælder også opretholdelsen af fikseringen i de perioder, hvor han sov og den omstændighed, at fikseringen blev udstrakt ud over 1 døgn, jf. § 8 i den dagældende sikringscellebekendtgørelse.

Ved Svendborg Rets dom af 21. august 2007 blev A fundet skyldig i to forhold (forhold 4 og 5) vedrørende overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, ved den 4. juli 2006 i Horsens Statsfængsel at have overfaldet to fængselsfunktionærer med slag i ansigtet henholdsvis på skulderen, ved at have truet to andre fængselsfunktionærer på livet samt ved den 5. juli 2006 i Horsens Statsfængsel at have truet en fængselsfunktionær med at slå ham ihjel. Henset til den udøvede vold og truslerne den 4. juli 2006 og det i øvrigt oplyste i rapporten om sikringscelleanbringelse fra Statsfængslet i Horsens i perioden 4. juli 2006 kl. 18:05 – 5. juli 2006 kl. 14:15 (i alt 20 timer og 10 minutter) må beslutningen om anbringelse og fiksering af A i sikringscelle anses for berettiget. Ifølge rapporten fremkom A frem til kl. 22:00 den 4. juli 2006 jævnlige med voldsomme trusler mod fængselspersonalet og en vagtlæge, der kom til stede for at tilse ham. Kl. 23:15 faldt han i søvn og sov stort set uafbrudt frem til kl. 7:45 den 5. juli 2006, hvor han på ny truede personalet. Han lå herefter roligt frem til kl. 11:30, hvor han på ny fremkom med trusler, hvilket sammen med råben gentog sig jævnlige frem til han kl. 14:15 den 5. juli 2006 blev udtaget af sikringscellen med henblik på overførsel til Politigårdens Fængsel. Den trussel på livet, som A blev dømt for ved Svendborg Rets dom, fremkom på dette tidspunkt. Efter det oplyste om de utallige trusler, som A kom med under hele anbringelsen i sikringscellen og fikseringen, finder retten, at der ikke er grundlag for at anse indgrebet for at være udstrakt i længere tid end nødvendigt eller for at fikseringen skulle have været løsnet i de perioder, hvor han sov.

A blev ved Svendborg Rets dom af 21. august 2007 endvidere i forhold 6 fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, jf. til dels § 21, ved den 11. september 2006 i Politigårdens Fængsel at have overfaldet en fængselsfunktionær med spark i maven og forsøg på at tildele en skalle og spytte på den pågældende samt trusler på livet svarende til,

hvad der er beskrevet i rapport om sikringscelleanbringelse fra Københavns Fængsler i perioden 11. september 2006 kl. 14:50 – 11. september 2006 kl. 17:13. På den baggrund og efter det i øvrigt anførte i rapporten om begrundelsen for anbringelsen i sikringscelle og fikseringen finder retten indgrebene berettigede. Ifølge rapporten sov A, indtil der kom en læge til stede kl. kl. 15:45. Han var efter det oplyste aggressiv over for lægen og råbte kl. 16:18, at han ville skære halsen over på personalet. Han blev udtaget af sikringscellen kl. 17:14. Der er ikke grundlag for, at anse indgrebets udstrækning for længere end berettiget. Der er heller ikke grundlag for at anse fikseringen i den periode, hvor A sov, for uberettiget.

Direktoratets anerkendelse i afgørelsen af 19. november 2009 om at sikringscelleanbringelsen i Statsfængslet i Østjylland fra den 16. april 2008 kl. 18:35 til den 21. april 2008 kl. 12:11 var for langvarig, lægges til grund i denne sag. Om begrundelsen for indgrebet fremgår det af rapporten, at A under en samtale om udlevering af et brev og om medicin blev mere og mere ophidset, hvorefter han, da fængselsbetjenten forlod cellen, begyndte at råbe og skribe. Da man herefter ville flytte ham til en observationscelle, nægtede han dette og satte sig fysisk til modværge, da man forsøgte at føre ham. Han rykkede/flåede sig fri og blev fikseret på gulvet af personalet. I den forbindelse ramte han et celleskab og fik en lille revne over øjenbrynet. Han blev herefter ilagt håndjern og transporteret til sikringscelle og fikseret. Af rapporten fremgår, at han flere gange og første gang den 16. april 2008 kl. 19:35 blev tilset af en læge. Retten finder, at der ikke er grundlag for at tilsidesætte fængselspersonalets afgørelse om, at A skulle flyttes til en observationscelle som følge af hans råben og skrigen. Det må endvidere henset til den fysiske modstand, han ydede mod flytningen, anses for berettiget, at han blev anbragt i en sikringscelle og fikseret. Der er ikke grundlag for at antage, at skaden over øjet er fremkommet på anden måde end angivet i rapporten. Som nævnt følger det af direktoratets afgørelse at anbringelsen, der varede 4 døgn, 17 timer og 36 minutter, var for langvarig.

Ved Københavns Byrets dom af 11. februar 2011, der er upåanket, er der taget stilling til berettigelsen af sikringscelleanbringelser i Københavns Fængsler fra den 20. december 2006 kl. 14:55 og fra den 12. juni 2007 kl. 13:15. Nævningetinget i byretten fandt, at betingelserne i straffuldbyrdslovens § 66 for at anbringe A i sikringscelle den 20. december 2006 kl. 14:55 ikke var opfyldt. Det blev endvidere ikke fundet bevist, at længden af A's ophold i sikringscelle efter anbringelsen den 12. juni 2007 kl. 13:15 var proportional. Opholdet på i alt 1 døgn 3 timer og 5 minutter blev således fundet for langvarigt. A blev

herefter frifundet i det første forhold og alene dømt for overtrædelse af straffelovens § 266 i det andet forhold, idet straffelovens § 119, stk. 1, efter byrettens opfattelse ikke kunne bringes i anvendelse. Henset til den omfattende bevisførelse, der har været i byretten, om disse to forhold, og uanset de anderledes bevisbyrderegler, der gælder i en civil sag som nærværende, finder retten, at der ikke er grundlag for at nå til en anden vurdering end byretten af berettigelsen af de to sikringscelleanbringelser på Københavns Fængsler. Retten lægger således til grund, at sikringscelleanbringelsen fra den 20. december 2006 kl. 14:55 ikke opfyldte betingelserne i straffuldbyrdelseslovens § 66, og at sikringscelleanbringelsen fra den 12. juni 2007 var for langvarig. I rapporten om sidstnævnte indgreb er det indledningsvis noteret kl. 13:15 den 12. juni 2007, at der er sket fiksering med håndleds-, mave- og fodremme. Der er intet noteret om fiksering i den resterende del af forløbet under rubrikken om ”Fiksering”, hvilket må antages at bero på en fejl. Retten går på den baggrund, og da der intet er noteret om, at fikseringen er aftaget, ud fra, at A har været fikseret med håndleds-, mave- og fodremme under hele forløbet. For så vidt angår berettigelsen af anbringelsen i sikringscelle den 12. juni 2007 er det i Københavns Fængslers rapport om anbringelsen angivet, at A, der ankom efter overførsel fra Vestre Fængsel, var særdeles op-
hidset og ydede så kraftig modstand, da han skulle ud af bilen, at man måtte føre ham ind på Politigårdens Fængsel med magt samt at han her blev så voldsom, at det var nødvendigt at anbringe ham i sikringscelle. Retten lægger det anførte til grund. Betingelserne i straffuldbyrdelseslovens § 66 for at anbringe A i sikringscelle og fikserer ham må herefter anses for opfyldt.

Ved Københavns Byrets dom af 11. februar 2011 blev A fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, svarende til det, som er angivet i Statsfængslet i Østjyllands rapport om sikringscelleanbringelsen den 22. januar 2009 kl. 14:20, ved som bisidder for en medindsat om at have overfaldet en fængselsfunktionær og tildelt denne slag i ansigtet. Ved straffedommen er det dermed fastslået, at A har begået vold som angivet i rapporten om sikringscelleanbringelsen. Henset til den udøvede vold og det i øvrigt oplyste i rapporten fra Østjyllands Fængsler om anbringelsen i sikringscelle var betingelserne for sikringscelleanbringelse og fiksering i straffuldbyrdelseslovens § 66 opfyldt. For så vidt angår længden af anbringelsen, som varede i alt 2 timer og 30 minutter, fremgår det af rapporten, at A gentagne gange råbte op, rev i remtøj og truede, senest kl. 16:20, hvor han råbte truende om hævn, samt at overførsel til Københavns Fængsler skete kl. 18:10. Der er efter det i rapporten anførte om A's truende adfærd ikke grundlag for at anse udstrækningen af anbringelsen og fikseringen for uberettiget.

Af Københavns Fængsler rapport om den fortsatte sikringscelleanbringelse og fiksering ved ankomsten til fængslet den 22. januar 2009 kl. 19:50 er der intet noteret om, at A, som blev modtaget i håndjern, skulle have ydet modstand eller udtalt sig truende imod personalet i Københavns Fængsler. Det er angivet, at han ønskede en trussel på livet mod fængselspersonalet i Østjyllands Statsfængsel ”ført til protokols” og at han virkede vred og indædt, men også, at han selv lagde sig til rette. Under den fortsatte anbringelse frem til 24. januar 2009 kl. 23:30, hvor han blev udtaget af sikringscellen og fikseringen, er det generelt noteret, at A lå roligt/stille. Det fremgår, at han ved kontaktforsøg fra personalets side den 23. januar 2009 kl. 12:50 og kl. 14:40 afviste kontakt og bad de pågældende ”fucke af”, og at han kl. 20:56 gjorde tegn til personalet om at få sit tæppe vendt, hvilket skete. Den 24. januar 2009 kl. 17:40 blev han tilbudt mad og drikke, men ønskede det ikke. Samme dag er det noteret, at han kl. 19:30 blev tilbudt vand, men ”takker surt nej”. Kl. 22:50 anmodede A om en urinkolbe, hvilket han fik. Han sagde nej til vand og bad om at komme op på egen celle. Det vurderedes ifølge noteringen herefter, at han kunne komme til egen celle, hvorefter han blev udtaget af sikringscellen den 24. januar 23:30 efter i alt 2 døgn 3 timer og 30 minutter. Efter indholdet af rapporten har der ikke været noget egentligt grundlag for indgrebet i form af konkret truende adfærd eller voldsudøvelse over for fængselspersonalet i Københavns Fængsler. Truslen over for fængselspersonale i Østjyllands Statsfængsel findes ikke i sig selv at kunne begrunde en anbringelse i sikringscelle under anvendelse af fiksering med bælte, håndrem og fodrem efter 4 timers transport. Hertil kommer, at der heller ikke under anbringelsen er fremsat nogen form for trusler eller udvist anden form for adfærd, der kunne begrunde det meget langvarige indgreb. Retten finder på den baggrund anbringelsen og fikseringen i sikringscelle på Københavns Fængsler uberettiget.

A har tidligere søgt om erstatning efter reglerne i retsplejelovens §§ 106-107, jf. kapitel 93 a for sikringscelleanbringelsen på Anstalten ved Herstedvester fra den 19. august 2005 kl. 13:05 til den 21. august 2005 kl. 13:05 på 2 døgn. Sagen blev afvist fra domstolene ved Glostrup Rets dom af 22. marts 2013 under henvisning til manglende hjemmel til at behandle det rejste erstatningskrav for forhold under straffuldbyrdelsen efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 a. Da der ikke er truffet en realitetsafgørelse om erstatningskravet for benyttelsen af gas og sikringscelleanbringelsen den 19. august 2005, er A ikke afskåret fra at rejse kravet under denne sag. Efter indholdet af rapporten fra Anstalten ved Herstedvester om indgrebet samt forklaringen fra B og til dels A’s forklaring lægges det til grund,

at fængslet havde besluttet at overføre A til en almindelig observationscelle som følge af trusler fremsat over for en fængselsbetjent. Der er ikke grundlag for at anse fængslets beslutning herom for uberettiget. Det lægges endvidere til grund, at A nægtede at medvirke hertil, og at man herefter på baggrund af fængslets kendskab til A's generelt voldelige reaktionsmønster besluttede at anvende tåregas for at tvinge ham til at medvirke. Tåregas er nævnt i straffuldbyrdelseslovens § 62, stk. 2, som et magtmiddel, der kan anvendes. Der blev, før tåregassen blev taget i brug, advaret herom som krævet i dagældende bekendtgørelse nr. 382 af 17. maj 2001 om magtanvendelse § 6. B har forklaret, at brug af tåregas blev anset for mere lempeligt for både A og personalet, idet alternativet erfaringsmæssigt måtte antages at være en betydelig magtudøvelse fra flere betjente med brug af stave. Retten finder, at der ikke er grundlag for at tilsidesætte fængselspersonalets vurdering, der var baseret på deres forudgående kendskab til A og hans sædvanlige reaktionsmønstre, om at anvendelse af tåregas ville være mere lempeligt i situationen, og derfor var det magtmiddel, der skulle tages i brug, jf. straffuldbyrdelseslovens § 33, stk. 4. Den omstændighed, at tåregassen ikke virkede på A, og at det herefter blev nødvendigt at anvende anden betydelig magt for at få ham ud af cellen, kan ikke føre til et andet resultat. Det lægges efter rapporten til grund, at A gjorde betydelig modstand, og det derfor blev anset for nødvendigt at anvende sikringscelle. Der er ikke grundlag for at antage, at betingelserne for brug af sikringscelle ikke var opfyldt. Det fremgår af sikringscellerapporten, at A frem til den 21. august 2005 om morgenen med jævne mellemrum fremkom med aggressive udtalelser og alvorlige trusler mod fængselspersonalet. Kl. 7:30 den 21. august 2005 fik han løsnet armbremmene. Da han senere om morgenen kl. 8:20 meddelte, at han intet kunne huske og at der ikke var "mere ballade med ham", fik han at vide, at det afhang af hans adfærd i løbet af morgenen, om han ville blive flyttet. Han blev herefter udtaget af sikringscellen kl. 13:05. Retten finder, at der efter det oplyste om forløbet af anbringelsen ikke er grundlag for at anse anbringelsen for mere langvarig end nødvendigt. Der har herved foreligget sådanne omstændigheder, at tvangsfikseringen undtagelsesvis har kunnet opretholdes i over ét døgn, jf. § 8 i den dagældende sikringscellebekendtgørelse.

Øvrige anbringelser i sikringscelle:

For så vidt angår sikringscelleanbringelse på Københavns Fængsler i perioden den 18. august 2003 kl. 2:20 – 19. august 2003 kl. 13:04 på i alt 1 døgn 10 timer og 44 minutter, fremgår det af rapporten, at A råbte, slog og sparkede på celleinventaret og meddelte, at han ikke ville overgive sig uden kamp. Da fængselspersonalet forsøgte at åbne døren til

cellen, havde A blokeret den. Det blev besluttet at "tage ham med magt" og dette sket under brug af skjolde under voldsom modstand fra A's side. Medens han blev ført til sikringscellen gjorde han ifølge rapporten fortsat modstand. Kl. 2:25 er det noteret, at A var angst og sikker på, at personalet ville slå ham ihjel og græd. Fra kl. 2:40 lå han roligt og da han blev tilset af læge kl. 3:40 er det også noteret, at han var rolig. Kl. 4:10 råbte A. Det gjorde han også kl. 5:20, hvor han spyttede voldsomt bagefter. Ellers fremgår det af notaterne, at han lå roligt og sov i tidsrummet 6:00 - 8:00. Der er på ny notat om, at A råbte "lidt ind i mellem" kl. 8:50, og om, at han råbte, at bæltet var stramt (formentlig) ca. kl. 9:10, hvilket han gentog (uden råben) kl. 9:35, og kl. 10:00, hvor han spurgte, om det kunne blive løsnet. I hele perioden frem til kl. 11:30 er der i øvrigt kun noteringer om, at A lå roligt. Kl. 11:30 meddelte han at være klar til at returnere til egen celle, men fængselsfunktionærerne vurderede ifølge notatet på dette tidspunkt, at han ikke var "klar". I tiden herefter er der notater om, at A kl. 14:20 råbte, at han ville slippes fri og kl. 14:45, at han lå og råbte. I øvrigt er der kun notater om, at han lå roligt frem til kl. 18:05 den 18. august 2003, hvor det fremgår, at fikseringen var aftaget, og at han var flyttet til SM12 samt tilset af en sygeplejerske og havde fået mad og mælk kl. 18:15. Af notaterne om observationerne af A i den celle, hvor han blev indsat uden fiksering, fremgår, at han var rolig frem til kl. 13:04 den 19. august 2003, hvor han blev afhentet til Horsens Statsfængsel. Efter det beskrevne om optakten til sikringscelleanbringelsen finder retten anbringelsen og fikseringen berettiget. Udstrækningen af anbringelsen og fikseringen findes imidlertid at have overskredet det fornødne fra om morgenen den 18. august 2003, hvor A ifølge rapporten havde ligget roligt og herunder sovet fra kl. 6:00-8:00 i et betydeligt antal timer. For så vidt angår tidsrummet fra om morgenen den 18. august 2003 til aftagelsen af fikseringen og overflytningen til en anden celle kl. 18:05 den 18. august 2003 er artikel 3 i den Europæiske Menneskerettighedskonvention tilsidesat. Efter det tidspunkt, hvor fikseringen blev aftaget, er der ikke holdepunkter for, at A var udsat for en så betydelig fysisk og psykisk lidelse, at bestemmelsen kan finde anvendelse, herunder også henset til, at anbringelsen ophørte den 19. august 2003 kl. 13:04.

Ifølge rapporten om sikringscelleanbringelse fra Statsfængslet i Horsens i perioden den 31. august 2003 kl. 13:55 – 31. august 2003 kl. 16:47 var anbringelsen begrundet i en beslutning om, at A, der hørte stemmer og var yderst aggressiv, skulle overføres til en observationscelle. Under overførslen slog han ud efter en fængselsfunktionær. Beslutningen om overførsel til observationscelle samt indsættelsen i sikringscelle og fikseringen findes be-

rettiget. Udstrækningen af indgrebet, der ophørte efter knap 3 timer, kan ikke anses for uberettiget.

I rapporten om sikringscelleanbringelse fra Anstalten ved Herstedvester i perioden den 21. november 2003 kl. 13:50 – 22. november 2003 kl. 10:55 på i alt 21 timer og 5 minutter er beslutningen om at indsætte A i sikringscelle og fikser ham begrundet med, at han blev tiltagende urolig og aggressiv i den observationscelle, hvor han var anbragt. Han råbte og bankede på dørene og ophørte ikke hermed, da personalet kl. 13:50 meddelte, at han, hvis han ikke stoppede, ville blive anbragt i en sikringscelle. I det første notat om anbringelsen er det anført, at A blev anbragt i sikringscelle, fordi han ikke ville medvirke til at følge personalets anvisninger og udviste truende adfærd. Uanset om selve anbringelsen i sikringscelle kan anses for berettiget, kan anvendelsen af fiksering med bælte, håndrem, fodrem og handsker ikke anses for nødvendig ud fra det, der er noteret om begrundelsen for overførslen. I hvert fald fikseringen må på den baggrund anses for uberettiget.

Af rapporten om sikringscelleanbringelse fra Anstalten ved Herstedvester i perioden den 26. november 2003 kl. 17:45 – 27. november 2003 kl. 7:19 på i alt 13 timer og 34 minutter fremgår, at indgrebet skete som følge af A's voldelige overfald på en medindsat på afdelingens opholdsstue. Indsættelsen og fikseringen med brug af mavebælte, hånd- og fodremme samt handsker findes på den baggrund berettiget. Efter i en periode ind i mellem at have spyttet, være kommet med ukvemsord over for personalet og have råbt og piftet, forsøgt at komme fri af remmene, faldt A ifølge noteringerne i søvn omkring kl. 00:00 – 00:15 den 26. – 27. november 2003. Han sov herefter stort set uafbrudt indtil kl. 7:15 den 27. november 2003, hvor han blev udtaget af sikringscellen. Udstrækningen af anbringelsen, medens A sov, kan ikke anses for uberettiget. Det kan heller ikke anses for uberettiget, at fængselspersonalet lod ham sove under fortsat brug af fiksering fremfor at vække ham for at vurdere, om han var faldet så meget til ro, at han kunne udtages af fikseringen og sikringscellen.

Det fremgår af rapporten om sikringscelleanbringelse fra Anstalten ved Herstedvester i perioden den 9. december 2003 kl. 18:10 – 10. december 2003 kl. 8:05 på i alt 13 timer og 55 minutter, at indsættelsen i sikringscelle og fikseringen med mavebælte, hånd- og fodremme samt handsker skete for at hindre selvbeskadigelse eller selvmord, idet A, som på grund af paranoid og truende aggressiv adfærd var flyttet til en observationscelle, blev set sidde med en spids og skarp genstand og oprullede ærmer. Han blev herefter med magt

overført til sikringscellen. Der er på den nævnte baggrund ikke grundlag for at anse anbringelsen i sikringscelle og fikseringen for uberettiget. Ifølge noteringerne truede A med hævn og lå ind i mellem og råbte og hev i remmene frem til kl. 19:25 den 9. december 2003. Der er herefter ikke noteringer om aggressiv adfærd eller andet frem til det tidspunkt, hvor han blev udtaget af sikringscellen kl. 8:05 den 10. december 2003. Kl. 19:35 den 9. december 2003 fik han løsnet en armrem for at kunne tisse i en kolbe henholdsvis kl. 19:45 for at ryge. Kl. 20:05 fikseredes hånden igen. Fra dette tidspunkt og resten af anbringelsen ophørte brugen af handsker. Kl. 22:45 løsnedes venstre arm, hvorefter A faldt i søvn og sov frem til kl. 5:40 den 10. december 2003, hvor han fik en cigaret. Kl. 6:00 løsnedes hans højre hånd, hvilket skete efter at venstre hånd i stedet var blevet spændt fast. Mistanken om forsøg på selvmord eller selvbeskadigelse kunne begrunde en observationsperiode i en sikringscelle uden adgang til remedier, hvormed A kunne skade sig selv svarende til den tid, hvor A samlet opholdt sig i sikringscellen. Hans indledningsvis aggressive adfærd og trusler berettigede endvidere brug af fiksering, herunder også i en vis tid, efter det tidspunkt, hvor han var faldet til ro. Opretholdelsen af fikseringen efter det tidspunkt kl. 19:25 den 9. december 2003, hvor A senest truede og råbte mv. og herefter havde været rolig i flere timer herefter, må imidlertid anses for uberettiget.

Sikringscelleanbringelsen på Anstalten ved Herstedvester i perioden 27. august 2004 kl. 11.50 – 27. august 2004 kl. 17:30 (i alt 5 timer og 40 minutter)) er afslutningen på en anbringelse i observationscelle I6 på Herstedvester i 100 døgn, 20 timer og 35 minutter, jf. om denne anbringelse nedenfor. Det fremgår af rapporten om sikringscelleanbringelsen og den forudgående rapport om anbringelsen i observationscelle, at A om formiddagen den 27. august 2004 udviste en stedse mere paranoid adfærd, og herunder hørte stemmer. Under en samtale med psykiater G, som var blevet tilkaldt af fængselspersonalet, blev han gradvist mere og mere aggressiv og sprang, da hun havde forladt cellen, truende op fra sin seng og gjorde med knyttede næver udfald mod en fængselsfunktionær. Han blev herefter uden større problemer anbragt i sikringscelle, hvor han indledningsvis var højtråbende og urolig samt forsøgte at vriste sig fri af remmene. Efter det oplyste om A's paranoide adfærd og truende udfald mod en fængselsfunktionær findes anbringelsen i sikringscelle og fikseringen med mavebælte, hånd- og fodremme samt handsker berettiget. Ifølge noteringerne faldt han relativt hurtigt til ro, men gav kl. 15:20 udtryk for en forestilling om, at fængslet omstillede hans samtaler, så han ikke kunne komme i kontakt med sin mor, selv om han ringede til det rigtige nummer. Kl. 16:00 fik A løsnet handsker og håndledsremme, så han kunne ryge, og det blev aftalt, at man, hvis han stadig var rolig ved 18-tiden, ville

tage ham ud af cellen. Han blev udtaget kl. 17:30. Henset til den paranoide forestilling, A fortsat gav udtryk for kl. 15:20, og behovet for en vis observationsperiode inden indsættelsen og fikseringen helt ophørte, kan indgrebet ikke anses for mere langvarigt end nødvendigt.

Ifølge rapporten om sikringscelleanbringelse fra Københavns Fængsler i perioden 6. august 2005 kl. 20:40 – 9. august 2005 kl. 8:24 på i alt 2 døgn 11 timer og 44 minutter var indgrebet begrundet i en voldsomt aggressiv adfærd hos A, der var i færd med at smadre inventaret i sin celle. Han gjorde kraftig modstand, da fængselsfunktionærerne under brug af indsatsudstyr og stave trængte ind for at pacificere ham og blev herefter under fortsat voldsom modstand anbragt i sikringscellen og fikseret. På den nævnte baggrund findes indgrebet berettiget. Det fremgår af et afsluttende notat, at fikseringen med mavebælte, håndrem og fodremme er opretholdt under hele anbringelsen, selvom det efter rubrikken om ”Fiksering” ser ud som om fikseringen er ophørt midt på dagen den 8. august 2005. Der er noteringer om trusler mod personalet og forsøg på at komme fri af fikseringen samt skældsord frem til kl. 23:45 den 6. august 2005. Herefter er der et notat om, at A gav en fængselsbetjent ”fingeren” kl. 01:15 den 7. august 2005. Fra kl. 3:00 råbte A på ny op, kom med trusler kl. 3:30 og spyttede efter observationsglasset, da en fængselsbetjent så til ham kl. 3:45. A lå, bortset fra spytten mod observationsruden efter at have fået afslag på kontakt til bistandsværge kl. 9:40, ifølge noteringerne herefter roligt frem til kl. 13:25 den 7. august 2005, hvor en fængselsfunktionær havde en samtale med ham og spurgte, om han var faldet så meget til ro, at han kunne føres til en observationscelle. Ifølge det noterede ”ønskede A ikke at deltage i vores forslag, han stillede derimod en række modkrav. Personalet endes om, at det ikke ville være løsningen at ophæve indsattes fiksering”. A råbte herefter kl. 13:30, at hvis hans krav ikke blev imødekommet ”kan vi ligeså godt trække stavene”. Kl. 13:40 ringede A og gentog sine krav, som efter det noterede var at telefonere og få tobak. Han blev oplyst om, at han hverken ville få lov at telefonere eller få tilbudt cigaretter, ”så længe han er fikseret og i så negativt humør”. Der er umiddelbart herefter et notat om en samtale, hvorunder fængselsbetjenten meddelte, A, at han hverken ville få telefon eller cigaretter ved tilbageførsel til observationscellen, hvorefter A meddelte, at så kunne han ”jo ligeså godt blive liggende”. Der er, bortset fra et notat om råben og støj kl. 16:15 og et notat kl. 19:45, om at han råbte og kaldte en betjent for ”en drengerøv”, ingen noteringer om aggressiv adfærd fra A’s side i tiden herefter. Kl. 19:35 den 7. august 2005 blev hans anmodning om at blive tilset af en læge efter drøftelse med det lægefaglige personale på Vestre Fængsel afslået under henvisning til, at han ikke ville oplyse, hvad formålet var.

Kl. 21:30 og kl. 23:30 råbte han efter en betjent. Kl. 4:15 den 8. august 2005 spurgte A igen efter en læge, men henvistes til at tale med en navngiven medarbejder. Kl. 8:20 råbte han ind i mellem. Kl. 9:45 er der notat om, at overvagtimesteren, som var tilkaldt efter anmodning fra A, havde talt med denne, samt at A afslog et tilbud om vand. Der er noteringer om forsøg på at tisse i en kolbe samt om tilsyn af sygeplejerske i løbet af formiddagen og midt på dagen den 8. august samt om tilsyn af læge og sygeplejerske kl. 13:50. Kl. 14:06 fik han medicin mod smerter og afslag på at blive vasket. Kl. 14:25 blev der efter konsultation med sygeplejersken på ny givet afslag herpå. Noteringerne fortsætter løbende frem til A blev udtaget af sikringscellen den 9. august 2005 kl. 8:24. Ifølge noteringerne i rapporten var A faldet til ro om formiddagen den 7. august 2005. Den herefter fortsatte anbringelse i sikringscelle og fiksering synes væsentligst at have været begrundet i, at A fremsatte forskellige krav under en samtale kl. 13:25 den 7. august 2005 om at få lov til at ryge og telefonere, når han blev overført til observationscellen. Uanset om disse krav ikke kunne imødekommes, må opretholdelsen af anbringelsen i sikringscelle under fortsat fiksering, efter det tidspunkt om formiddagen den 7. august 2005, hvor A havde været rolig i en vis observationsperiode, anses for uberettiget.

Sikringscelleanbringelsen på Anstalten ved Herstedvester i perioden 30. september 2005 kl. 13:40 – 5. oktober 2005 kl. 12:30 (i alt 4 døgn 22 timer og 50 minutter) skete i umiddelbar forlængelse af indsættelsen i observationscelle I5 fra den 21. august 2005, kl. 13:05 – 30. september 2005 kl. 13:50, jf. om denne anbringelse nedenfor. Ifølge de to rapporter skete anbringelsen i sikringscelle, fordi A efter et toiletbesøg meddelte, at han hellere ville gå i sikringscellen (I7) frem for at gå til observationscelle I5, hvortil han skulle flyttes. Årsagen til, at han skulle flyttes til observationscelle I5, var ifølge rapporterne, at han var fremkommet med alvorlige trusler mod en fængselsfunktionær og derfor i henhold til de gældende ”klare retningslinjer” om blandt andet ikke at tolerere trusler mod personalet ikke skulle have adgang til de særlige privilegier i form af tv, playstation mv., som han havde i den observationscelle I6, der var indrettet som en normal celle. Af rapporten fremgår, at han selv gik ind i sikringscellen I7 og herefter af personalet blev instrueret om at lægge sig ned, ”så han kan blive fikseret med samtlige remme, jf. gældende regler.” Da A nægtede dette, blev han, fordi personalet ikke tog ”nogen chancer pga. inds. farlighed og had over for det tjenestegørende personale”, fikseret med magt. Efter det beskrevne forløb var der ikke grundlag for at fikserer A. Fikseringen og opretholdelsen af indsættelsen i sikringscelle må herefter anses for uberettiget. Den omstændighed, at A efterfølgende truede fængselsfunktionærerne og på et tidspunkt, hvor det var lykkedes ham at frigøre sig fra

remmene, måtte holdes med brug af skjold og herefter fikseres med brug af håndjern mellem håndledsrem og seng, kan ikke føre til et andet resultat.

Det fremgår af rapporten om sikringscelleanbringelse i Statsfængslet i Vridsløselille i perioden 20. marts 2006 kl. 18:45 – 21. marts 2006 kl. 16:00 på i alt 21 timer og 15 minutter, at A modsatte sig en rutinemæssig visitation, som herefter blev søgt gennemført tvangsmæssigt. Da A gjorde voldsom modstand og herunder forsøgte at slå fængselsbetjentene og nikke skaller, blev han under fortsat voldsom modstand og yderligere forsøg på at nikke skaller bragt til en sikringscelle og fikseret. På den nævnte baggrund findes anbringelsen i sikringscelle og fikseringen berettiget. Om forløbet fremgår det, at A frem til kl. ca. 23:00 den 20. marts 2006 råbte, skreg og truede. Han sov stort set uafbrudt frem til kl. 6:40 den 21. marts 2006, hvor han forlangte at se en læge, men fik at vide, at han måtte vente på, at sygeplejerskerne havde tid til at se ham. Herefter råbte A kl. 6:45 hele tiden efter en læge og råbte samtidig skældsord efter en fængselsbetjent. Fra kl. 8:00 sov A på ny og råbte herefter fra han vågnede kl. 8:45 igen op kl. 9:00 og 9:15 og spurgte efter en læge kl. 9:30. Omkring kl. 10:00 blev han tilset af en sygeplejerske og det er noteret, at han var ”lettere opkørt” og råbte en del. Kl. 10:59 er det noteret, at han var blevet rolig. Det er noteret, at han kl. 13:15 fik afslag på at få løsnet bæltet og at få en cigaret og var rasende. Kl. 16:03 den 21. marts 2006 ophørte sikringscelleanbringelsen, da A blev overført til Politigårdens Fængsel. Efter det oplyste om jævnlige aggressive udfald og raseri hos A under forløbet er der ikke grundlag for at anse anbringelsen og fikseringen for at være for langvarig.

Ifølge rapport om den fortsatte sikringscelleanbringelse i Københavns Fængsler i perioden 21. marts 2006 kl. 16:28 – 22. marts 2006 kl. 10:04 på i alt 17 timer og 36 minutter var anbringelsen i sikringscelle og fikseringen begrundet med, at A stadig var truende og aggressiv. Selvom det havde været ønskeligt, om det havde været uddybet nærmere, finder retten, at der ikke er grundlag for at anse beslutningen om at anbringe A i sikringscelle under brug af fiksering for uberettiget. Det fremgår imidlertid af rapporten, at A under hele forløbet lå roligt. Langt hovedparten af indgrebet, som varede 17 timer og 36 minutter, må på den baggrund anses for uberettiget.

Af rapporten om sikringscelleanbringelsen i Københavns Fængsler i perioden den 28. juli 2006 kl. 19:55 – 30. juli 2006 kl. 10:35 på i alt 1 døgn 14 timer og 40 minutter fremgår, at anbringelsen og fikseringen skete, fordi A var meget opfarende og truende samt sparkede og slog på døren i sin egen celle og ikke kunne formås til at forholde sig roligt. Det blev i

lyset af de trusler på livet, han tillige fremkom med over for personalet, besluttet at flytte ham fra egen celle. Han modsatte sig dette og blev herefter flyttet med magt til sikringscellen, hvor han blev fikseret. Efter det beskrevne forløb finder retten anbringelsen i sikringscelle og fikseringen berettiget. Om forløbet fremgår det, at A kl. 20:40 råbte til en fængselsfunktionær, at han ville prikke øjenene ud på ham, og at han kl. 21:30 efter lægens tilsyn var aggressiv og råbte ukvemsord. Lægen har om tilsynet kl. 21:15 den 28. juli 2006 blandt andet noteret, at A angav, at en fængselsfunktionær havde forsøgt at tage kvælertag på ham og slået ham i hovedet, og at der ikke var synlige skader på A's hals eller hoved. Desuden fremgår det, at A under samtalen hidsede sig op og begyndte at råbe igen og true med at slå en vagt ihjel, når han kommer til Herstedvester. Kl. 22:10 er der igen i rapporten et notat om trusler på livet. I notaterne frem til og med kl. 11:30 den 29. juli 2006 er det noteret, at A lå stille henholdsvis, at han sov. Kl. 11:40 gav han en fængselsfunktionær "fingeren". Kl. 11:55 besvarede han et spørgsmål om, hvorvidt han var rolig negativt og opfarende, hvorefter det blev besluttet at bibeholde fikseringen. Kl. 16:10 var der på ny en samtale, hvorunder A udtalte, at han ville overfalde personalet, hvis han blev løsnet. Kl. 18:40 råbte og skreg A og kl. 18:50 var A truende over for personalet. Kl. 19:10 hamrede han sit hoved ind i sengen og råbte og truede. Kl. 19:25 råbte han på en læge, hvilket der var en samtale om umiddelbart efter. A afslog tilbud om vand. Kl. 20:05 blev han tilset af en læge og der var herefter flere samtaler mellem denne og A frem til kl. 20:30, hvor lægen bestilte en psykiater. Ifølge lægens notater i rapporten sagde A under tilsynet kl. 19:50 den 29. juli 2006, at han nok skulle være stille og rolig, men truede i næste øjeblik med at slå sit hoved ned i jernstangen i lejet for at blive bevidstløs, og spyttede samtidig på væggen. Der blev talt om, at det var en god idé, at han skulle være stille og rolig for at komme ud af cellen samt om risikoen for dehydrering. Kl. 20:40 hamrede A hovedet ind i sengekanten. Bortset fra notater om hjælp til at tisse ved hjælp af en kolbe og om placering af et tæppe for at afhjælpe smerter i A's knæ er der derefter alene notater om, at A sov eller prøvede at sove frem til kl. 01:05 – 01:10 den 30. juli 2006, hvor A fik afslag på et ønske om at ryge – og herefter kl. 1:20 var meget utilfreds hermed og gav udtryk for, at der var tale om magtmisbrug. Der er herefter notater om, at A med jævne mellemrum ringede og ville have tobak. Kl. 01:55 ønskede A medicin, men ønskede ikke at indtage den, fordi fængselsfunktionæren ikke ville løsne ham, så han kunne se den. Kl. 8:15 fik han tilbudt medicin. Ifølge de følgende notater lå A roligt frem til kl. 10:33 den 30. juli 2006, hvor han efter en samtale med en fængselsfunktionær blev udtaget af sikringscellen. Efter det oplyste om de voldsomme trusler rettet mod fængselsfunktionærene, som A fremkom med gentagne gange under forløbet over for så vel fængselsfunktionærene som den tilsynsførende læge, samt

hans selvbeskadigende adfærd med at slå hovedet mod sengen, finder retten, at der frem det tidspunkt om morgenen den 30. juli 2006 kl. 8:15, hvor A ikke reagerede med aggression på tilbuddet om medicin, har været fornødent grundlag for at opholde sikringscelleanbringelsen og fikseringen. Den fortsatte fiksering efter kl. 8:15 den 30. juli 2006 må derimod anses for uberettiget.

Som tidligere nævnt blev A efter den sikringscelleanbringelse i perioden den 12. juni 2007 kl. 13:15 – 13. juni 2007 kl. 16:20 som ved Københavns Byrets dom af 11. februar 2011 er fundet for langvarig, placeret i observationscelle fra den 13. juni 2007 kl. 16:25 – 13. juni 2007 kl. 17:38, jf. om berettigelsen af denne anbringelse nedenfor. Observationscelleanbringelsen blev ifølge rapporten om observationscelleanbringelsen og rapport om sikringscelleanbringelse fra den 13. juni 2007 kl. 17:25 – 14. juni kl. 14:10 (i alt 20 timer og 45 minutter) erstattet af en anbringelse i sikringscelle under fiksering, fordi A i observationscellen efter først at have ringet, hamrede på døren og hamrede sit hoved og sine hænder mod celledøren og da fængselspersonalet søgte at tale ham til ro fortsat var ilter og ikke kunne bringes til at føre en samtale. Under hensyn til navnlig A's forsøg på selvbeskadigelse ved at hamre hoved og hænder mod celledøren, findes anbringelsen i sikringscelle og fikseringen berettiget. Ifølge notaterne umiddelbart efter anbringelsen fremkom A med trusler mod fængselspersonalet, ligesom han råbte op og var meget opfarende. Ifølge et notat kl. 18:47 den 13. juni 2007 fremkom A under en længere samtale med den tilsynsførende læge og fængselsfunktionæren med yderligere skældsord. Frem til kl. 6:50 næste morgen den 14. juni 2007 er der kun notater om, at A forholdt sig roligt. På dette tidspunkt spurgte han efter F (overvagtimester F) og fik på anmodning sin medicin udleveret. Kl. 7:05 klagede A over den behandling, han havde fået og angav, at han ville tilses af læge og psykiater. Kl. 7:25 spurgte han igen efter, hvornår F ville møde på arbejde. Kl. 8:30 afslog A tilbud om morgenmad og få den ene arm løsnet imedens, idet han ikke ville have mad, hvis han ikke blev løsnet helt. Kl. 9:50 havde F en samtale med A, som fremkom med beskyldninger mod personalet og ikke ville tale om selvbeskadigelsen. F vurderede på den baggrund, at der fortsat var risiko for selvbeskadigelse, hvis A fik mulighed herfor. Indsættelsen og fikseringen blev derfor opretholdt. Der var i tidsrummet kl. 8:25 – 9:30 ordvekslinger, hvorunder A oplyste at være rolig, at han gerne ville løsnes og gerne ville tale med F igen. Det skete kl. 9:50. Ifølge Fs notering kl. 13:08 blev A hurtigt aggressiv og udtalte, at han ikke ville flyttes, ”for det gik jo kun ud på give ham (inds.) flere bank”. Ifølge notatet vurderede F, at A fortsat udviste aggressiv adfærd med risiko for overgreb mod personalet og besluttede derfor at opretholde fikseringen. Kl. 10:25 og 10:45 fremkom A med forskel-

lige skældsord over for fængselsfunktionærerne. Efter en yderligere samtale med F blev A udtaget af fikseringen og sikringscellen. Under samtalen havde A angivet nu at være rolig. Han bad om garanti for, at han ”ikke får bank igen”, og blev vejledt om adgangen til at klage, hvis han mente, at han var blevet behandlet uretmæssigt. Efter det i rapporten angivne om de trusler mv., A fremkom med over for fængselspersonalet, samt om overvagt-mester Fs samtaler med A og Fs vurdering af, at der fortsat var risiko for selvbeskadigelse henholdsvis overgreb på fængselspersonalet, er der ikke grundlag for at anse udstrækningen af sikringscelleanbringelsen og fikseringen for uberettiget.

Sikringscelleanbringelsen i Statsfængslet i Østjylland fra den 3. juli 2008 kl. 16:15 – 4. juli 2008 kl. 7: 25 på i alt 15 timer og 10 minutter var ifølge rapporten begrundet i, at A under et forløb, der blev indledt med, at A fik besked på at iføre sig t-shirt og fodtøj, hidsede sig mere og mere op og endte med først at true en fængselsfunktionær og herefter, da denne følte sig truet og skubbede ham væk, slog fængselsfunktionæren i panden med knyttet hånd. Da fængselsfunktionæren faldt om, fulgte A efter og fortsatte med at slå ud og sparke efter den pågældende, selv efter at være blevet grebet bagfra af en anden fængselsfunktionær. På den nævnte baggrund må sikringscelleanbringelsen og fikseringen anses for berettiget. Efter indsættelsen forholdt A sig relativt roligt. Han gav under en samtale kl. 18:00 den 3. juli 2008 udtryk for at være meget forbitret over indsættelsen, idet han dog erkendte at have slået en fængselsfunktionær. Han mente imidlertid, at det var selvforsvar, da han følte sig forulempet af den pågældende. Det er noteret, at han var meget vred og ophidset under samtalen. Efter råben, skrigen og spyttten på gulvet kl. 19:15 – 19:30 faldt A til ro og lagde sig for at forsøge på at sove, hvilket efter ”test” af håndrem samt råben og snakken med sig selv kl. 20:45 – 21:00 skete kl. 21:30. Efter at være vågnet kl. 6:45 den 4. juli 2008 blev A kl. 7:25 udtaget af sikringscellen med henblik på overførsel til Politigårdens Fængsel. Efter det beskrevne forløb har anbringelsen og fikseringen ikke haft en længere udstrækning end berettiget. Der henvises i den forbindelse til det tidligere anførte om opretholdelse af fiksering under søvn.

Ifølge rapporten om den fortsatte sikringscelleanbringelse fra den 4. juli 2008 kl. 10:15 – 4. juli 2008 kl. 11:35, der skete på Københavns Fængsler umiddelbart efter overførslen af A fra sikringscelleanbringelsen i Østjylland, var A iført håndjern ved ankomsten og måtte bæres fra bilen. På den baggrund og henset til baggrunden for overførslen må den kortvarige anbringelse i sikringscelle under fiksering på 1 time og 20 minutter, der fandt sted, anses for berettiget.

Sikringscelleanbringelse i Københavns Fængsler fra den 30. juli 2008 kl. 12:15 – 31. juli 2008 kl. 14:15 på i alt 1 døgn 2 timer fandt sted efter observationscelleanbringelsen i Københavns Fængsler fra den 30. juli 2008 kl. 11:45 – 30. juli 2008 kl. 12:15, jf. om berettigelsen af denne anbringelse nedenfor. Ifølge rapporterne skete anbringelsen i sikringscelle for at ”betvinge voldsom modstand”, idet A i observationscellen var meget voldsom og skreg højlydt, og, da en fængselsfunktionær forsøgte at tale ham til ro, blev endnu mere voldsom og forsøgte at rive celledøren op. Herefter og efter det oplyste om den voldsomme fysiske modstand, A ydede under overførelsen, findes anbringelsen i sikringscelle og fikseringen berettiget. Vedrørende forløbet fremgår det af rapporten, at man kl. 14:15 den 30. juli 2008 forsøgte at flytte A, som indtil dette tidspunkt havde ligget roligt, tilbage til observationscellen, men opgav det, da han gik ”verbalt amok” og råbte ”forbandede luder” mfl. ukvemsord. Han lå herefter rolig frem til kl. 10:00 den 31. juli 2008, hvor det er noteret, at områdelederen igen forsøgte at føre en samtale med ham med henblik på tilbageførsel til observationscellen. Dette resulterede imidlertid i, at A begyndte at skrike og råbe, at han ikke ville flyttes, og at fængselspersonalet ”skulle skride ad helvede til”. Dette gentog sig under et forsøg på samtale om overførsel kl. 11:05. Efter en læge kl. 13:20 havde tilset A, blev det kl. 14:15 vurderet, at A kunne gå tilbage til sin egen celle. Det er noteret, at A, da han blev løsnet, var meget konfliktsøgende i forhold til personalet, men dog ikke gjorde udfald. Efter det beskrevne forløb, hvor A, hver gang områdelederen forsøgte at få en samtale med ham med henblik på udtagelse af sikringscellen og fikseringen, gik verbalt ”amok” og blev stærkt aggressiv, kan udstrækningen af opholdet i sikringscelle og fikseringen ikke anses for uberettiget. Der her herved foreligget sådanne omstændigheder, at tvangsfikseringen undtagelsesvis har kunnet opretholdes i over ét døgn, jf. § 8 i den dagældende sikringscellebekendtgørelse.

Ifølge rapporten om sikringscelleanbringelsen i Københavns Fængsler fra den 15. august 2008 kl. 21:15 til den 17. august 2008 kl. 22:11 på i alt 2 døgn, og 56 minutter skete anbringelsen og fikseringen efter et forløb, hvor A indledningsvis havde råbt og banket voldsomt på inventaret i sin celle. En henstilling om at holde op hjalp ikke, og A var meget truende over for fængselsfunktionæren. Det blev herefter besluttet at overføre ham til en observationscelle, men A ville ikke følge med frivilligt, og måtte derfor føres med magt. På den baggrund og idet A fremkom med trusler på livet mod fængselsfunktionærene blev der truffet beslutning om anbringelse i sikringscelle og om fiksering. Efter det nævnte forløb kan anbringelsen og fikseringen ikke anses for uberettiget. Af rapporten fremgår, at A

efter nogle indledende trusler og ukvemsord forholdt sig roligt, idet han dog fuldstændig nægtede at tale med en tilsynsførende læge kl. 22:30 den 15. august 2008. Kl. 8:43 den 16. august 2008 blev det vurderet, at A ikke kunne føres tilbage til sin egen celle, da han havde truet med at ”splitte hele lortet ad” og udtalt forskellige ukvemsord. Han forholdt sig fortsat roligt frem til kl. 13:57, hvor det er noteret, at han ignorerede en forespørgsel om, hvorvidt han var klar til at rykke op på egen celle. Han ignorerede en tilsvarende forespørgsel kl. 19:13 den 16. august 2008 og svarede heller ikke på en henvendelse om vand kl. 18:14. Under en samtale med den tilsynsførende læge kl. 00:10 den 17. august 2008 gav han højtråbende udtryk for, at betjentene bankede på væggene til hans celle, og møntet på en af betjentene, at ”luderen på gangen griner af ham”. Desuden truede han med, at slå en af betjentene ihjel, hvis han kunne komme til det. Lægen forsøgte en samtale, men A var meget højtråbende. Kl. 2:25 forsøgte A at komme fri af fikseringen samtidig med, at han råbte dødstrusler til en fængselsfunktionær. Kl. 2:40 er det noteret, at A fik afslag på at få en kolbe til at tisse i, fordi ”han er alt for voldsom og ophidset til, at vi kan løse fikseringen”. Det fremgår, at A under hele episoden var ekstremt truende. Kl. 2:55 satte han sig op og truede på ny en fængselsfunktionær på livet. Herefter forholdt A sig roligt og sov det meste af tiden frem til 8:15 om morgenen den 17. august 2008. Også herefter lå han ifølge notaterne roligt frem til kl. 12:25, hvor han på fængselspersonalets forespørgsel, om hvorvidt han ville være interesseret i at komme på toilet, og derefter i observationscelle samt senere på aftenen tilbage til egen celle, svarede: ”Jeg skal ud af den her fucking lorte celle. I er nogle fucking svin. Jeg skal smadre alt”, og udviste en meget fjendtlig holdning over for personalet. Det blev på den baggrund besluttet at lade ham blive i sikringscellen. Kl. 14:14 ønskede A ikke at tale med lægen, som var kommet til stede. Kl. 14:30 råbte han og truede med: ”Det her får konsekvenser, når jeg kommer ud”. Kl. 15:45 ønskede A at tisse og 3 betjente kom til stede for at bistå. Han havde i mellemtiden tisset på briksen. Der var en dialog om overførsel til observationscelle med henblik på senere at komme tilbage til egen celle, når overvagtmasteren mødte mandag, men A ønskede ingen af delene og nægtede at tale med personalet. Herefter forholdt A sig igen roligt, men afslog fortsat tilbud om vand. Kl. 20:00 var der på ny en samtale, hvorunder A klagede over ikke at blive flyttet, men samtidig blev mere og mere vred og truede en fængselsfunktionær på livet. Kl. 22:00 er det i forbindelse med udtagelsen fra sikringscellen noteret, at der har været en lang og rummelig dialog med A, som flere fængselsbetjente har været inde over og medvirket til at holde i gang. A blev efter at have været på toilettet overført til observationscelle, jf. om berettigelsen af denne anbringelse nedenfor. Efter det oplyste om forløbet, hvor A, når fængselspersonalet forsøgte en dialog med henblik på at få ham overført til observationscelle og herefter

ter til egen celle, for op og blev stærkt aggressiv og truende, er der ikke grundlag for at anse udstrækningen af sikringscelleanbringelsen for uberettiget. Der har endvidere foreligget sådanne omstændigheder, at tvangsfikseringen undtagelsesvis har kunnet opretholdes i over ét døgn, jf. § 8 i den dagældende sikringscellebekendtgørelse. Det gælder uanset de ganske lange perioder, hvor A, når han ikke var i kontakt med personalet, lå roligt, og uanset den samlede anbringelse og fiksering var på over 2 døgn. Der er herved ikke grundlag for at antage, at den dialog, der til slut førte til, at A kunne udtages af sikringscellen, kunne have været gennemført på et tidligere tidspunkt.

Ifølge rapporten om sikringscelleanbringelsen i Statsfængslet i Østjylland fra den 8. december 2008 kl. 11:05 til den 8. december 2008 kl. 15:30 på i alt 4 timer og 25 minutter var A midlertidigt placeret i besøgslokalet, hvor han begyndte at råbe og sparke på døren. Da fængselsbetjentene kom til stede, var han tydeligt ophidset, og hidsede sig herefter endnu mere op og truede blandt andet med at smadre hele lokalet. Det blev herefter besluttet at anbringe ham i observationscelle. Da A nægtede at følge med og gjorde udfald mod en fængselsbetjent med knyttet hånd, blev han pacificeret og bragt til en sikringscelle, hvor han blev fikseret. På den nævnte baggrund må anbringelsen og fikseringen anses for berettiget. Indgrebet, som varede 4 timer og 25 minutter, blev bragt til ophør, da A i nogen tid havde forholdt sig roligt og havde tilkendegivet, at han ville opføre sig ordentligt. Der er ikke grundlag for at anse udstrækningen for uberettiget.

Sikringscelleanbringelsen i Københavns Fængsler fra den 23. februar 2009 kl. 17:05 til den 24. februar 2009 kl. 14:40 på i alt 21 timer og 35 minutter skyldtes ifølge rapporten, at A i løbet af dagen hidsede sig mere og mere op og blandt andet havde banket på døren. Da han ud på eftermiddagen havde smadret sin stol og fortsat var stærkt ophidset og truende blev han søgt fjernet med et greb i armen, men blev så voldsom, at han måtte væltes omkuld på sengen og holdes af flere betjente. Han blev herefter med magt ført til sikringscellen og fikseret. Efter oplysningerne om baggrunden for indgrebet findes dette berettiget. Ifølge rapporten afviste A kort efter indsættelsen tilsyn af en læge. Kl. 19:45 den 23. februar 2009 satte han sig op og råbte mod døren ”Hvad glor du på din idiot”. Han lå herefter stille frem til kl. 10:15 den 24. februar 2009, hvor han, da han blev tilset af en psykiater, blev meget hidsig og truende i sin adfærd. Kl. 12:45 ringede han og gav udtryk for, at han gerne ville tilbage til sit opholdsrum. Det er noteret, at han var hidsig. Kl. 14:40 havde han en samtale med områdelederen, som noterede: ”Indsatte er rimelig rolig, men føler sig uretfærdigt behandlet og anklager personalet for at overfalde ham. Da indsatte for det meste har ligget

roligt, udtages han og tilbageføres til egen celle.” A blev herefter udtaget af sikringscellen og fikseringen. Efter det oplyste om, hvordan A hidsede sig op ved psykiaterens kontaktforsøg kl. 10:15 den 24. februar 2009 og hidsighed kl. 12:45 samme dag, og henset til behovet for at have en vis observationsperiode herefter, kan udstrækningen af anbringelsen og fikseringen, som var på mindre end 1 døgn, ikke anses for uberettiget.

Det fremgår af rapporten om sikringscelleanbringelsen i Statsfængslet i Østjylland fra den 4. marts 2009 kl. 23:55 til den 5. marts 2009 kl. 8:25 på i alt 8 timer og 30 minutter, at A blev afhentet af personale fra Statsfængslet i Østjylland i Politigårdens Fængsel, idet han skulle fremstilles i Retten i Horsens. Da A ikke frivilligt ville følge med, måtte han lægges i håndjern og transporteres ud i bilen med magt. Det var endvidere nødvendigt at lægge ham i bunden af bilen under transporten, fordi han var så voldsom. Ved ankomsten til Statsfængslet i Østjylland var A fortsat voldsomt ophidset og truende. Det blev derfor anset for nødvendigt at anbringe ham i sikringscelle og fikse ham. Efter oplysningerne i rapporten om A's voldsomme og truende adfærd må anbringelsen og fikseringen anses for berettiget. Frem til kl. 1:30 den 5. marts 2009 kom A løbende med ukvemsord mod personalet og den tilsynsførende læge og udfordrede en fængselsfunktionær til slåskamp. A lå herefter roligt og sov ind i mellem, indtil han kl. 8:25 den 5. marts 2009 blev udtaget af sikringscellen. Der er ikke grundlag for at anse udstrækningen af indgrebet for uberettiget.

Indsættelserne i observationscelle

Forbud mod kontakt med andre indsatte, som er begrundet i sikkerheds- eller beskyttelsesmæssige eller disciplinære hensyn, er ikke i sig selv i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 3, jf. blandt andet dom af 12. maj 2005 i sag 46221/99 Öcalan, præmis 191. Udelukkelse fra almindeligt fællesskab af en vis længde under forhold, der må anses for særligt belastende som følge af blandt andet manglende adgang til kontakt med andre mennesker, manglende eller begrænset adgang til aktiviteter i form af gårdture, fjernsyn, bøger mv. og ringe fysiske forhold i cellen, kan udgøre en krænkelse af artikel 3, jf. blandt andet dom af 29. september 2005 i sag 24919/03, Mathew, præmis 197-205, dom af 7. april 2005 i sag 24407/04, Onoufriou, præmis 71-81 og dom af 4. juli 2013 i sag 4242/07 Rzakhanov. Ved afgørelsen af, om udelukkelse fra almindelig fællesskab falder under artikel 3, indgår det med betydelig vægt, hvilke hensyn, der ligger bag udelukkelsen og hvor vægtige disse er, jf. blandt andet Mathew-dommen præmis 201.

Indsættelsen i observationscelle på Anstalten ved Herstedvester i perioden den 21. november 2003 kl. 13:00 – 21. november 2003 kl. 13:58 var ifølge rapporten begrundet i, at A var forpint af at høre stemmer, hvorfor man ønskede at overvåge ham nærmere. Indgrebet må på den baggrund anses for berettiget, jf. straffuldbyrdelseslovens § 64, stk. 1, nr. 1, og har i øvrigt haft en så begrænset tidsmæssig udstrækning, at det ikke kan falde under Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 3. Anbringelsen må indgå i den samlede bedømmelse af A's afsoningsforhold fra den 10. august 2003.

Den meget langvarige indsættelse i observationscelle på Anstalten ved Herstedvester på i alt 100 døgn, 20 timer og 35 minutter fra den 18. maj 2004 er ikke nærmere begrundet i rapporten, hvori det blot oplyses, at A er udtaget af sikringscelle og herefter anbragt i observationscelle I6. Det fremgår af noteringerne i rapporten, at A under opholdet i celle I6 var på gårdture, dog ikke i en periode fra den 28. maj 2004 – 24. juni 2004. Af noteringerne fremgår, at nægtelsen af gårdture skyldtes, at A nægtede at indtage sin medicin. Fængselspersonalet fandt det på den baggrund ikke sikkerhedsmæssigt forsvarligt at lade ham gå på gårdtur. Ifølge rapporten havde han adgang til at gå til købmanden og handle på egen hånd. Adgangen hertil blev imidlertid inddraget den 22. juli 2004 som følge af A's grænsesøgende adfærd. Herefter blev han i stedet tilbudt at bestille varer. Det er noteret, at han under opholdet havde besøg af præsten, psykiater G, sin bistandsværgesamt sin mor og far, og at han havde adgang til fjernsyn og playstation samt til at telefonere. Der er i hele forløbet noteringer om dage, hvor A var aggressiv i sin tiltale til fængselspersonalet og grænsesøgende. Den 27. august 2004 kl. 11:45 blev A overført til sikringscelle som følge af paranoid og truende adfærd, jf. ovenfor om denne anbringelse. Ifølge punktet "Ad 2" i besvarelsen fra Anstalten ved Herstedvester af Kammeradvokatens spørgsmål, B's og A's forklaringer og det i øvrigt i visse af rapporterne om sikringscelle- eller observationsanbringelse oplyste var celle I6 en celle på afsnittet med observations- og sikringsceller, som var indrettet mere normalt med fjernsyn, playstation mv., hvor det var aftalt med A, at han kunne bo, hvis han overholdt rammerne for fængselsopholdet. Af besvarelsen af Kammeradvokatens spørgsmål fremgår endvidere, at der blev foretaget observation af A, medens han sad i denne celle, fordi hans adfærd og psykiske tilstand gjorde hyppige tilsyn nødvendige. Man førte derfor også notater, som var der tale om placering i en egentlig observationscelle. På den baggrund og efter det i rapporten om anbringelsen fra den 18. maj 2004 oplyste om gårdture, besøgsadgang, adgang til playstation, fjernsyn og til i et vist omfang at handle i fængslets købmand syntes der reelt ikke at have været tale om anbringelse i en egentlig observationscelle, jf. straffuldbyrdelseslovens § 64, stk. 1, nr. 1, men snarere om

anbringelse i en normalt indrettet celle og en samtidig udelukkelse fra almindeligt fællesskab, jf. lovens § 63. Opholdet har efter de foreliggende oplysninger ikke indebåret en sådan længerevarende indskrænkning af A's adgang til samvær med andre eller restriktioner i øvrigt, som kan føre til, at det isoleret betraget kan anses for omfattet af Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 3. Opholdet i observationscelle I6 på ca. 101 døgn må imidlertid indgå i den samlede bedømmelse af den udelukkelse fra almindeligt fællesskab, der har fundet sted og i den samlede vurdering af A's afsoningsforhold.

Observationscelleanbringelsen på Anstalten ved Herstedvester i perioden 21. august 2005 kl. 13:05 – 30. september 2005 kl. 13:50 ligger umiddelbart efter sikringscelleanbringelsen på Anstalten ved Herstedvester fra den 19. august 2005 kl. 13:05 – 21. august 2005 kl. 13:05 og før anbringelsen i sikringscelle på Anstalten ved Herstedvester i perioden 30. september 2005 kl. 13:40 – 5. oktober 2005 kl. 12:30, jf. om disse to anbringelser ovenfor. Som tidligere nævnt udsprang sikringscelleanbringelsen den 19. august 2005 af A's nægtelse af at flytte sig fra celle I6, der var indrettet som en normal celle til en egentlig observationscelle. Anbringelsen i observationscelle den 21. august 2005 er så vidt ses en gennemførelse af den tidligere truffede beslutning om, at A skulle flytte fra den "normale" celle I6 til den egentlige observationscelle I5 som følge af fremsatte trusler over for en fængselsfunktionær. Beslutningen må ses i lyset af de særlige retningslinjer, man ifølge forklaringerne havde på Anstalten ved Herstedvester, som indebar, at A, hvis han var voldelig eller truede fængselspersonalet, blev frataget det privilegium, det var at bo i den "normale" observationscelle I6, og blev flyttet til en almindelig observationscelle. Ifølge rapporten om observationscelleanbringelsen havde A adgang til gårdture. Det fremgår endvidere, at han kunne ringe til sin bistandsværgе m.fl. og havde adgang til besøg, herunder af præsten og sin far. Han kunne endvidere bestille varer hos købmanden, se fjernsyn og få blade. På den baggrund og henset til, at opholdet i observationscelle var begrænset til ca. 40 døgn, kan anbringelsen ikke antages at have påført A en sådan psykisk og fysisk lidelse, at indgrebet isoleret betraget kan anses for omfattet af artikel 3 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Anbringelsen må indgå i den samlede bedømmelse af den udelukkelse fra almindeligt fællesskab, der har fundet sted, og i den samlede vurdering af A's afsoningsforhold.

Observationscelleanbringelsen i Statsfængslet i Horsens i perioden 20. april 2006 kl. 11:25 – 20. april 2006 kl. 16:40 på i alt 5 timer og 15 minutter har haft en karakter og været af så begrænset varighed, at den ikke kan falde under artikel 3 i Den Europæiske Menneskeret-

tighedskonvention. Anbringelsen, som efter det oplyste om A's uligevægtige sindstilstand og mistanken om forsøg på selvbeskadigelse med glas fra en smadret rude i hans celle i øvrigt må anses for berettiget, jf. straffuldbyrdelseslovens § 64, stk. 1, nr. 1, må indgå i den samlede bedømmelse af A's afsoningsforhold.

Observationscelleanbringelsen på Københavns Fængsler i perioden 13. april 2009 kl. 19:15 og den i den forbindelse anvendte magt må anses for berettiget i lyset af de trusler, som A fremkom med over for fængselsbetjentene, og hans forsøg på at nikke en betjent en skalle samt øvrige voldsomme modstand. Efter det i rapporten oplyste om hans trusler, råben mv., hver eneste gang personalet forsøgte at komme i kontakt med ham, kan udstrækningen af anbringelsen heller ikke anses for uberettiget. Det bemærkes i den forbindelse, at anbringelsen blev bragt til ophør, da A's fortsatte vægren sig mod at indtage mad og drikke blev vurderet at påvirke hans tilstand.

På nær én er alle de øvrige observationscelleanbringelser af kortere varighed – mellem 1/2 og ca. 6½ timer. Der er i de fleste tilfælde tale om anbringelser, der er sket umiddelbart efter sikringscelleanbringelser, og som begrundes i behov for særlig observation, jf. bekendtgørelse om udelukkelse fra fællesskab § 15, stk. 1, nr. 3, inden overførsel af A til hans almindelige celle, eller i afgørende hensyn til orden og sikkerhed i institutionen, jf. bekendtgørelse om udelukkelse fra fællesskab § 15, stk. 1, nr. 2. Anbringelserne må anses for berettigede, og har desuden ikke haft en udstrækning og karakter, som gør, at de kan falde under artikel i den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 3. For så vidt angår den noget længere observationscelleanbringelse på alt 2 døgn 7 timer og 28 minutter i perioden den 4. juli 2008 kl. 11:35 - 6. juli 2008 kl. 19:03 på Københavns Fængsler umiddelbart efter den forudgående sikringscelleanbringelse, bemærker retten, at den længerevarende observationsperiode må antages at skyldes, at A, jf. notatet kl. 20:13 den 4. juli 2008, under lægens tilsyn gav udtryk for paranoide forestillinger om, at fængselspersonalet bankede på væggen ind til ham og sagde, at det var en fryd, at hans far var død. Udstrækningen kan på den baggrund ikke anses for uberettiget.

Også de senest nævnte anbringelser må indgå ved den samlede bedømmelse af A's afsoningsforhold.

Udelukkelsen fra fællesskab

Som allerede nævnt følger det af praksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, at udelukkelse fra almindeligt fællesskab i fængslet under visse omstændigheder kan være i strid med artikel 3 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

A's advokat har i påstandsdokumentet samlet opgjort den periode, hvor A har været udelukket fra almindeligt fællesskab til 6 år og 35 dage. Den pågældende opgørelse vedrører tiden fra den 10. december 2002 til den 26. maj 2009, og dermed også en periode før den 10. august 2003, som ikke er omfattet af sagen. Efter det i øvrigt oplyste, må det uanset usikkerheden om den præcise tidsmæssige opgørelse lægges til grund, at A i hele eller langt hovedparten af den periode fra 10. august 2003 til den 26. maj 2009, som sagen vedrører, har været udelukket fra almindeligt fællesskab.

En del af udelukkelseerne fra fællesskab skyldes indsættelser i observationscelle- eller sikringscelle, der, jf. det ovenfor anførte, er fundet berettiget. Udelukkelsen fra fællesskab er i disse tilfælde en følge af indgrebet og skal dermed ikke indgå ved vurderingen af, om udelukkelsen fra fællesskab i øvrigt er berettiget. Herudover er der i følgende tilfælde truffet afgørelse om fuldstændig udelukkelse fra fællesskab, jf. straffuldbyrdelseslovens § 63, stk. 1, nr. 1, jf. direktoratets notater om udelukkelse:

- fra den 12. august 2003 kl. 9:15 til den 19. august 2003, kl. 13:10,
- fra den 19. august 2003 kl. 14:00 til den 11. november 2003, kl. 9:30,
- fra den 10. januar 2004 kl. 12:00 til den 30. april 2004 kl. 12:20,
- fra den 6. februar 2006 kl. 14:55 til den 21. marts 2006, kl. 16:09,
- fra den 29. marts 2006 kl. 11:45 til den 7. maj 2006, kl. 14:15,
- fra den 3. august 2006, kl. 12:26 til den 8. august 2006, kl. 11:00,
- fra den 21. december 2006, kl. 15:36 til den 22. december 2006, kl. 8:00
- fra den 7. januar 2007 kl. 17:00 til den 12. januar 2007 kl. 10:00,
- fra den 18. april 2007 kl. 10:00 til den 25. april 2007 kl. 10:00,
- fra den 13. juni 2007 kl. 15:54 til den 15. juni 2007 kl. 9:00,
- fra den 21. april 2008 kl. 12:10 til den 5. maj 2008 kl. 13:45 og
- fra den 4. juli 2008 kl. 10:30 til den 3. oktober 2008 kl. 11:30

I henhold til de tre afgørelser som fremgår af direktoratets notater om udelukkelse fra samvær fra den 9. maj 2006 kl. 14:00 til den 5. juli 2006, kl. 14:15, fra den 10. maj 2007 kl. 12:00 til den 8. juni 2007 kl. 13:10 og den 8. december 2008, kl. 15:30 til den 16. decem-

ber 2008, kl. 10:30 om udelukkelse for samvær truffet i medfør af straffuldbyrdeslovens § 63, stk. 1, nr. 1 og nr. 3, har der derimod været mulighed for samvær med andre.

Den udelukkelse fra almindeligt fællesskab, der er foregået, og den anbringelse, som samtidig er sket på særligt sikrede afsnit og herunder anbringelsen i celle I6 på Anstalten ved Herstedvester, er ifølge de foreliggende notater, rapporter og øvrige oplysninger begrundet i hensyn til at forebygge yderligere vold og trusler mod andre indsatte, jf. straffuldbyrdeslovens § 63, stk. 1, nr. 1 og 3, og de nærmere regler om sådan udelukkelse i bekendtgørelse nr. 572 af 5. juli 2002, efterfølgende bekendtgørelse nr. 1072 af 3. november 2005, og herefter bekendtgørelse nr. 28 af 22. januar 2009 (overførselsbekendtgørelsen og senest anbringelses- og overførselsbekendtgørelsen).

Der foreligger rapporter og andre oplysninger om vold mod medindsatte. På den baggrund og efter de øvrige oplysninger i navnlig mentalobservationserklæringerne om A's betydelige farlighed og særegne personlighedsstruktur og det, som fremgår af blandt andet straffedomme fra Glostrup Ret, Svendborg Ret og Københavns Byret om trusler og vold mod fængselspersonale under afsoningen, må det lægges til grund, at der har været et betydeligt behov for at beskytte andre indsatte mod A. Der er ikke grundlag for at tilsidesætte direktoratets og de underliggende institutioners vurderinger, hvorefter dette hensyn ikke har kunnet tilgodeses på forsvarlig vis under afsoning i almindeligt fællesskab på de normale afdelinger i fængslerne. Der er heller ikke grundlag for at tilsidesætte direktoratets og de underliggende institutioners vurderinger, hvorefter der i de perioder, som fremgår af ovennævnte notater, har været behov for helt at udelukke fællesskab med andre indsatte.

Efter de foreliggende oplysninger har A i de perioder, hvor han har været udelukket fra almindeligt fællesskab, i et vist omfang haft én-til-én fællesskab med andre indsatte. At dette én-til-én fællesskab har været begrænset, skyldes ifølge forklaringerne fra E og F, at det ganske ofte ikke var muligt at finde andre egnede indsatte på de særlige afsnit, hvor A afsonede, som var villige til at have samvær med ham.

Efter det oplyste har der under hele afsoningen været gjort en indsats fra fængselspersonalets side for at kompensere for det manglende fællesskab med andre indsatte, herunder således at man så vidt muligt sikrede, at A var i kontakt med personale, som han kunne fungere med, og at der i det omfang A ønskede det, var personale til rådighed for samtaler. A har endvidere haft adgang til at besøge og have besøg af fængselspræsterne og til besøg i

øvrigt. Han har også haft adgang til fjernsyn, radio, bøger, aviser og til sin playstation samt til at telefonere. Desuden har A ifølge rapporten om opholdet i celle I6 på Anstalten ved Herstedvester samt besvarelserne fra fængslerne af Kammeradvokatens spørgsmål haft adgang til samvær med andre under gårdture samt i et vist omfang under indkøb. De nævnte muligheder har været begrænset, i det omfang det har været en følge af sikringscelle- eller egentlige observationscelleanbringelser eller en afgørelse om fuldstændig udelukkelse fra samvær.

Retten finder, at der efter de foreliggende oplysninger ikke er grundlag for at anse udelukkelse fra almindeligt fællesskab og de tidsmæssigt mere begrænsede udelukkelse af ethvert samvær med andre indsatte for uberettigede eller uproportionale. Udelukkelsen fra almindeligt fællesskab og de periodevise udelukkelse af ethvert samvær med andre indsatte kan herefter ikke anses stridende mod Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 3.

Rotationsordningen

A har været særdeles vanskelig at rumme i fængselsvæsnet, som følge af sin egenartede personlighedsstruktur og voldsomt aggressive adfærd i forhold til såvel medindsatte som personale.

Der er ikke grundlag for at tilsidesætte direktoratets vurdering, hvorefter det af hensyn til såvel A som fængselspersonalet i september 2004 var nødvendigt at etablere en rotationsordning for at gøre det muligt for fængslerne og fængselspersonalet at rumme A.

Rotationsordningen må således anses for en berettiget varetagelse af hensynet til at forebygge voldelige overgreb fra A over for personale og andre indsatte, der er hjemlet i straffuldbydelseslovens § 26 eller en analogi heraf, og strider ikke mod Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 3.

Hertil kommer, at det efter den fremlagte oversigt over overførsler må lægges til grund, at højst to overførsler under afsoningen er begrundet i rotationsordningen. De øvrige overførsler er ifølge oversigten for en betydelig dels vedkommende begrundet i voldelige overfald på fængselspersonale begået af A. I disse tilfælde er overførslerne direkte hjemlet i straffuldbydelseslovens § 26, stk. 1, nr. 5. De hensyn, som er beskrevet af E, til at sikre, at

fængselspersonale, der har været udsat for voldelige overfald, ikke skal møde gerningsmanden umiddelbart herefter og til at undgå risiko for eller mistanke om chikane fra fængselspersonalets side over for gerningsmanden, indebærer i relation til såvel straffuldbyrdesloven som Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 3, at overførslerne må anses for berettigede. Herudover er der i et en del tilfælde tale om overførsler, som er begrundet i fremstillinger i retten i forbindelse med de straffesager, der har været under afsoningen, samt i indlæggelse til mentalobservation. For så vidt som de sidstnævnte overførsler overhovedet er omfattet af A's anbringende om uberettigede overførsler, er de pågældende overførsler åbenbart berettigede.

Manglende eller mangelfuld efterforskning af A's klager

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol har i blandt andet dom af 2. november 2004 i sag 32446/96, Abdülsamet Yaman, præmis 53, fastslået, at kravet om effektive retsmidler i konventionens artikel 13 indebærer, at ofre for tortur eller torturlignende behandling, jf. konventionens artikel 3, har krav på:

“... a thorough and effective investigation capable of leading to the identification and punishment of those responsible, including effective access for the complainant to the investigatory procedure (see the above-cited Aksoy judgment, § 98).”

I denne sag er der ingen oplysninger om, at A har anmeldt eller forsøgt at anmelde enkeltpersoner til politiet.

A har ikke i påstandsdokumentet eller under hovedforhandlingen anført, hvilke klager han mener ikke er behørigt efterforsket. Allerede af denne grund er der ikke grundlag for at tage anbringendet om manglende eller mangelfuld efterforskning af hans klager under påkendelse.

Magtanvendelse

Der er intet bevismæssigt grundlag for, at A som forklaret af ham i en række tilfælde er blevet gennembanket af fængselspersonalet.

Der er ovenfor taget stilling til brugen af tåregas forud for sikringscelleanbringelsen den 19. august 2005 på Anstalten på Herstedvester. Efter de foreliggende oplysninger har A's

aggressive og voldelige adfærd tillige gjort det nødvendigt at anvende magt i en række andre tilfælde.

I det omfang indsættelser i sikringscelle er fundet uberettigede, er der ikke behov for særskilt at tage stilling til den magtanvendelse, der er en del af det samlede indgreb.

Der er herefter intet grundlag for at anse den magtanvendelse, der i øvrigt har fundet sted under afsoningen, for stridende mod straffuldbyrdeslovens § 62 eller mod Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 3.

Aktindsigt og begrundelse

A's anbringende om, at der er sket krænkelse af Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 3 som følge af det manglende krav på aktindsigt i og begrundelse for udelukkelse fra fællesskab, der er en følge af undtagelsen i den tidligere gældende forvaltningslovs § 9, stk. 4, (nu § 11, stk. 2,) er først fremsat under hovedforhandlingen.

Retten finder, at der ikke foreligger omstændigheder, som kan begrunde, at anbringendet – som på ingen måde er konkretiseret – mod direktoratets protest skal tillades fremsat på dette sene tidspunkt, og tager det derfor ikke under påkendelse, jf. retsplejelovens § 363, stk. 1 og stk. 4.

Samlet bedømmelse af afsoningsforholdene

Der er ingen tvivl om, at A som følge af sin personlighedsmæssige egenart, paranoide træk og betydelige aggressivitet har været meget vanskelig at rumme i kriminalforsorgens institutioner. Det er også åbenbart, at A har haft et afsoningsforløb, der har været præget af meget voldsomme indgreb og af hans oplevelse af at være forfulgt af fængselspersonalet, samt at han – som det er kommet til udtryk i flere af de fremlagte rapporter og forklaringerne fra F og D – kunne forekomme fejlanbragt i fængselsvæsnet.

I kriminalforsorgen har man i hvert fald fra den 3. juni 2004, hvor overlæge G, Anstalten ved Herstedvester, rettede henvendelse til direktoratet om muligheden for at opnå en overførsel af A til Sikringsafdelingen efter psykiatrilovens § 40, været klar over, at A havde vanskelige og uhensigtsmæssige afsoningsforhold i kriminalforsorgens institutioner. Man

har endvidere været bevidst om, at det efter alt at dømme ville give bedre muligheder for at tage vare på A og afhjælpe de paranoide forestillinger, der prægede ham, hvis man kunne få ham overført til Sikringsafdelingen. Fra sommeren 2004 og frem til overførslen til Sikringsafdelingen den 26. maj 2009 har der da også fra direktoratets side løbende været arbejdet på at opnå en overførsel.

Efter oplysningerne om A's aggressive og voldelige adfærd og betydelige farlighed må det lægges til grund, at det eneste sikkerhedsmæssigt acceptable alternativ til afsoning på de særligt sikrede afsnit i de lukkede fængsler var en anbringelse på Sikringsafdelingen.

Forudsætningen for en overførsel til Sikringsafdelingen var imidlertid – så vidt ses ubestridt – at A måtte anses for sindssyg. Sikringsafdelingen, som indgår i det psykiatriske hospital Nykøbing Sjælland, er således et behandlingssted for sindssyge personer, og ikke et anbringelsessted for forvaringsdømte personer, der, som A var, er omfattet af straffelovens § 69.

Der er i alt foretaget 7 mentalobservationer af A. Først ved den syvende erklæring, der blev udarbejdet under den observation, som fandt sted på Sikringsafdelingen fra den 26. maj 2009, er han fundet sindssyg. Det er ikke gjort gældende, og der er, som sagen er oplyst, ikke grundlag for at antage, at det er en fejl, at A ikke er fundet sindssyg i de tidligere foretagne mentalobservationserklæringer. Der er dermed intet grundlag for, at A kunne og skulle have været overført til Sikringsafdelingen på et tidligere tidspunkt.

Det samlede afsoningsforløb kan på den baggrund ikke anses for stridende mod Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 3.

Forældelse

Sagen er anlagt den 3. januar 2011, og overgangsreglen i forældelseslovens § 30, stk. 1, finder derfor ikke anvendelse.

Krav på godtgørelse for indgreb af den karakter, som A har været udsat for, har karakter af tortgodtgørelse, jf. erstatningsansvarslovens § 26, og forældes dermed efter forældelseslovens § 3, stk. 1. Det følger af § 3, stk. 2, at forældelsesfristen i stk. 1 suspenderes ved

ukendskab til fordringen, således at den først regnes fra den dag, da fordringshaveren fik eller burde have fået kendskab til fordringen.

Landsretten forstår direktoratets proceserklæring om ikke at gøre forældelse gældende for så vidt angår krav, som ikke ville have været forældet efter overgangsreglen i forældelseslovens § 30, stk. 1, jf. 1908-loven, hvis sagen havde været anlagt den 30. december 2010, sådan, at der ikke gøres forældelse gældende med hensyn til eventuelle ansvarspådragende handlinger, der er foretaget den 30. december 2005 eller senere. Landsretten går ud fra, at dette tillige indebærer, at forældelse ikke gøres gældende i tilfælde, hvor fristen har været suspenderet, jf. forældelseslovens § 3, stk. 2, frem til den 30. december 2005 eller senere.

For så vidt angår spørgsmålet om suspension bemærkes, at A ikke har gjort gældende at have været ubekendt med de skadegørende handlinger (sikringscelleanbringelserne under brug af fiksering), hvorpå godtgørelseskravet vedrørende de enkelte uberettigede indgreb støttes. Der er heller ikke omstændigheder, der støtter, at forældelsesfristen har været suspenderet for så vidt angår krav på godtgørelse for de sikringscelleanbringelser, der er opført før den 30. december 2005, jf. forældelseslovens § 3, stk. 2. Det bemærkes i den forbindelse, at der ifølge rapporter om sikringscelleanbringelser er givet klagevejledning, og at A ifølge noteringerne i de forskellige rapporter har været i kontakt med både advokat og bistandsværge under afsoningsforløbet. Der er også indgivet klager af advokat Claus Bonneze vedrørende visse af sikringscelleanbringelserne før anlægget af denne sag.

Heraf følger, at godtgørelseskrav vedrørende de uberettigede sikringscelleanbringelser, som er ophørt før den 30. december 2005, er forældede.

A har imidlertid gjort gældende, at sådan forældelse strider mod Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Der er ikke i forældelsesloven eller forarbejderne hertil, jf. lov forslag nr. 165 af 28. februar 2007 og betænkning nr. 1460/2005, taget stilling til spørgsmålet om forældelse af krav på godtgørelse for overtrædelse af Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 3.

Af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis om kravet om effektive retsmidler i artikel 13 følger blandt andet, at der skal være adgang til at få fastslået, at rettigheder

efter konventionen er krænket samt i ”appropriate cases” få tilkendt erstatning, jf. blandt andet dom af 10. maj 2001 i sag 28945/95, T. P. og K.M., præmis 107. Domstolen har fundet, at manglende adgang for et prøvelsesorgan til at tilkende erstatning kan indebære, at der ikke er et effektivt retsmiddel til rådighed, jf. dom af 28. januar 2003 i sag 44647/98, Peck, præmis 108-109. I dom af 2. november 2004 i sag 32446/96, Abdülsamet Yaman, præmis 53, har domstolen vedrørende krav på godtgørelse for overtrædelse af artikel 3, udtalt:

“The Court reiterates that the nature of the right safeguarded under Article 3 has implications for Article 13. Where an individual has an arguable claim that he has been tortured or subjected to serious ill-treatment by agents of the State, the notion of an “effective remedy” entails, in addition to the payment of compensation where appropriate, a thorough and effective investigation ...”

Kravet om effektive retsmidler i Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 13 indebærer, at forældelsesfrister ikke kan gøres gældende i relation til strafferetlig forfølgning af overtrædelser af forbuddet i artikel 3, jf. dom af 17. oktober 2006 i sag 52067/99, Okkali, præmis 76, hvor det udtales:

”The Court reaffirms that, when an agent of the State is accused of crimes that violate Article 3, the criminal proceedings and sentencing must not be time-barred and the granting of an amnesty or pardon should not be permissible (see, mutatis mutandis, Abdülsamet Yaman v. Turkey, no. 32446/96, § 55, 2 November 2004; compare Dujardin and Others v. France, no. 16734/90, Commission decision of 2 September 1991, Decisions and Reports 72, p. 236).”

og dom af 2. november 2004 i sag 32446/96, Abdülsamet Yaman, præmis 55, hvorefter:

”The Court further points out that where a State agent has been charged with crimes involving torture or ill-treatment, it is of the utmost importance for the purposes of an “effective remedy” that criminal proceedings and sentencing are not time-barred and that the granting of an amnesty or pardon should not be permissible. The Court also underlines the importance of the suspension from duty of the agent under investigation or on trial as well as his dismissal if he is convicted (see Conclusions and Recommendations of the United Nations Committee against Torture: Turkey, 27 May 2003, CAT/C/CR/30/5).”

I kommissionsafgørelsen, Dujardin, som nævnes i præmis 76 i Okkali-dommen, antog Kommissionen dog, at en general amnestiordning som led i en national forsoningsproces, ikke var konventionsstridig, selvom strafferetlig forfølgning af krænkelser af artikel 3 dermed blev afskåret.

Domstolen har ikke direkte forholdt sig til, om forældelse af statens civilretlige erstatningsansvar for krænkelser af artikel 3 kan være i strid med artikel 13. Af retspraksis om konventionens artikel 6 fremgår imidlertid, at forældelsesregler ikke i sig selv strider mod konventionen. I dom af 7. juli 2009 i sag 1062/07, Stagno, har domstolen herved udtalt:

”26. La Cour a déjà jugé que les délais de prescription ont plusieurs finalités importantes, à savoir garantir la sécurité juridique en fixant un terme aux actions, mettre les défendeurs potentiels à l’abri de plaintes tardives peut-être difficiles à contrer, et empêcher l’injustice qui pourrait se produire si les tribunaux étaient appelés à se prononcer sur des événements survenus loin dans le passé à partir d’éléments de preuve auxquels on ne pourrait plus ajouter foi et qui seraient incomplets en raison du temps écoulé (Stubbings et autres c. Royaume-Uni, arrêt du 24 septembre 1996, Recueil des arrêts et décisions 1996-IV, pp. 1502-1503, § 51 ; Vo c. France [GC], no 53924/00, § 92, CEDH 2004-VIII).

27. Il s’ensuit que l’existence d’un délai de prescription n’est pas en soi incompatible avec la Convention. Il incombe à la Cour de vérifier dans chaque cas d’espèce si la nature du délai de prescription en cause ou la manière dont il a été appliqué est compatible avec la Convention (Phinikaridou c. Chypre, no 23890/02, § 52, 20 décembre 2007).

28. Un délai de prescription peut atteindre le droit d’accès à un tribunal dans sa substance s’il empêche le justiciable de se prévaloir d’un recours disponible (Mizzi c. Malte, no 26111/02, § 89, 12 janvier 2006).”

Ifølge domstolen opfylder forældelsesregler således væsentlige retssikkerhedsmæssige formål om at sikre, at sagsøgte ikke mødes med krav, der som følge af den forløbne tid er vanskelige at imødegå, og om at undgå, at domstolene skal udtale sig om forhold, der ligger langt tilbage i tid, hvor beviserne ikke er troværdige og er ufuldstændige som følge af den forløbne tid. Den konkrete anvendelse af nationale forældelsesregler kan imidlertid indebære en konventionskrænkelse.

Det forekommer ikke åbenbart, at den foreliggende retspraksis om manglende adgang til at anvende nationale regler om forældelse af strafansvar i relation til personer, som har foretaget tortur eller torturlignende behandling, skal forstås sådan, at civilretlige krav på godtgørelse for krænkelser af artikel 3 ikke kan forældes. Hvor ofret for en krænkelse af artikel 3 kan rejse godtgørelseskrav ved civilt sagsanlæg og dermed er rådig over at sikre afbrydelse af forældelse, forudsætter strafferetlig forfølgning af enkeltindivider for tortur og torturlignende behandling ikke blot en anmeldelse fra ofret, men også at staten iværksætter efterforskning og strafferetlig tiltale mod de ansvarlige. Hensynet til at sikre, at staten ikke

ved en manglende eller langsommelig behandling af ofrets anmeldelse opnår, at det strafferetlige ansvar forældes, taler i sidstnævnte tilfælde for, at det strafferetlige ansvar ikke skal kunne forældes, jf. de to ovennævnte domme. Samme hensyn synes ikke at foreligge, når det kommer til civilretlig forældelse af ofrets krav på godtgørelse. For så vidt angår civile godtgørelseskrav beror det således som udgangspunkt alene på ofret, om der i tide rejses krav om godtgørelse. Hertil kommer, at civilretlig forældelseslovgivning typisk indeholder bestemmelser om suspension af forældelsesfrister i blandt andet tilfælde, hvor den krævet tilkommer ikke har haft reel mulighed for at rejse kravet, jf. i dansk ret forældelseslovens § 3, stk. 2, og § 9, jf. tillige § 13 om adgangen til efter udløbet af den almindelige forældelsesfrist under en straffesag at rejse krav om erstatning eller godtgørelse over for en tiltalt i anledning af det strafbare forhold. Med hensyn til civile godtgørelseskrav må det derfor antages, at det er foreneligt med kravet om effektive retsmidler i konventionens artikel 13, at kravet skal rejses inden for de frister, der følger af almindeligt gældende forældelseslovgivning.

Der er ikke i denne sag grundlag for konkret at anse forældelse efter forældelseslovens § 3, stk. 1, med den yderligere begrænsning af, hvilke krav, der kan anses for forældet, der følger af direktoratets proceserklæring, for stridende mod kravet om effektive retsmidler i Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 13. Som følge heraf må godtgørelseskrav vedrørende de uberettigede sikringscelleanbringelser, der er afsluttet før den 30. december 2005, anses for forældede.

Godtgørelse

Direktoratet har handlet i strid med forbuddet mod umenneskelig og nedværdigende behandling og straf i Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 3 ved i 4 tilfælde uberettiget at have anbragt A i sikringscelle og der fikser ham til en briks samt ved i 8 tilfælde at lade en i øvrigt berettiget anbringelse i sikringscelle og fiksering vare ved i længere tid end berettiget.

Godtgørelseskrav vedrørende de for langvarige sikringscelleanbringelser under brug af fiksering, der skete i forbindelse med anbringelserne fra den 30. april 2004 kl. 12:35 til den 3. maj 2003 kl. 10:23, fra den 18. august 2003 kl. 2:20 til den 18. august 2003, kl. 18:05 (hvor fikseringen blev aftaget), fra den 21. november 2003 kl. 13:50 til den 22. november 2003 kl. 10:55, fra den 9. december 2003 kl. 18:10 til den 10. december 2003 kl. 8:05 og

fra den 6. august 2005 kl. 20:40 til den 9. august 2005 kl. 8:24, henholdsvis for den uberetigede anbringelse og fiksering fra den 30. september 2005 kl. 13:40 til den 5. oktober 2005 kl. 12:30 er imidlertid forældede.

Retten finder, at direktoratet efter erstatningsansvarslovens § 26 sammenholdt med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 13 og 41 vedrørende de øvrige uberetigede eller for langvarige sikringscelleanbringelser skal betale en skønsmæssigt fastsat godtgørelse på 50.000 kr. til A for den lidelse, han er påført.

Sagsomkostninger

A's påstand 1 er afvist og han har kun fået medhold i en begrænset del af påstand 2 og de hertil knyttede anbringender om krænkelse af Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 3. En betydelig del af godtgørelseskravet var i den forbindelse forældet ved sagens anlæg. Det har imidlertid været nødvendigt at anlægge sagen for at opnå erstatning. Direktoratet for Kriminalforsorgen skal derfor betale delvise sagsomkostninger til A med i alt 50.500 kr. Beløbet omfatter 500 kr. til forholdsmæssig retsafgift og 50.000 kr. til udgifter til advokatbistand inkl. moms. Ved fastsættelsen af beløbet til dækning af udgifterne til advokatbistand er der ud over det vundne beløb taget hensyn til sagens omfang, varighed og principielle karakter. Det er i modgående retning taget i betragtning, at hovedforhandlingen, som skulle være gennemført i januar 2013, måtte omberammes, da det ved hovedforhandlingens begyndelse viste sig, at A ikke kunne komme til stede, fordi hans advokat ikke rettidigt havde gjort Sikringsafdelingen opmærksom på behovet for transport og ledsagelse af ham. Det merarbejde, direktoratet er påført, som følge af A's upræcise påstand 1 og uklare anbringender til støtte for påstand 2 er tillige tillagt betydning.

T h i k e n d e s f o r r e t :

A's påstand 1 afvises.

Direktoratet for Kriminalforsorgen skal til A betale 50.000 kr. med tillæg af procesrente fra den 3. januar 2011.

I sagsomkostninger for retten skal Direktoratet for Kriminalforsorgen betale 50.500 kr. til A.

Det idømte skal betales inden 14 dage efter denne doms afsigelse.

Sagsomkostningerne forrentes efter rentelovens § 8 a.

(Sign.)

— — —

Udskriftens rigtighed bekræftes. Østre Landsret, den 04-06-2014

Skriv dit navn her..!

Skriv din stilling her..!